

SkatteFUNN Årsrapport 2014

Årsrapport 2014
SkatteFUNN

---

 skattefunn

© **Norges forskningsråd 2015**

Norges forskningsråd
Drammensveien 288
Postboks 564, 1327 Lysaker
0283 Oslo

Telefon: 22 03 70 00
Telefaks: 22 03 70 01
bibliotek@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no/

Publikasjonen kan bestilles på
www.forskningsradet.no/publikasjoner

Trykk: 0-7 Gruppen
Opplag: 450

Oslo, april 2015
ISBN 978-82-12-03418-1 (trykk)
ISBN 978-82-12-03419-8 (pdf)

FORORD

”SkatteFUNN er et springbrett for å komme i gang med ditt forsknings- eller utviklingsprosjekt i din bedrift. Ta sats, søk nå og skriv selv!” Dette er Forskningsrådets budskap til bedrifter over hele landet.

SkatteFUNN støtter prosjekter som har som mål å få fram en ny eller forbedret vare, tjeneste eller produksjonsprosess. Bedriften velger selv tema for prosjektet. I SkatteFUNN kan skattepliktige bedrifter få trukket fra inntil 20 prosent av sine FoU-kostnader på skatten (innenfor gitte rammer), eller få dette utbetalt som kontant tilskudd (hvis bedriften ikke er i skatteposisjon). SkatteFUNN motiverer også bedriftene til samarbeid med forskningsinstitutter, universiteter og høyskoler. Offentlig-privat samarbeid på forskning og utvikling bidrar til kunnskapsspredning og iderikdom.

Forskningsrådet har også for 2014 sett en økning i antall prosjektsøknader – både med hensyn til nye prosjekter og pågående prosjekter. Det kom inn 2 928 søknader i 2014, og ordningen hadde samme år 4 821 aktive prosjekter med samlede budsjetterte prosjektkostnader på 16,2 milliarder. Det er et potensial for flere bedrifter til å benytte SkatteFUNN, og for å nå flere bedrifter med budskapet om SkatteFUNN, har Forskningsrådet trappet opp sitt kommunikasjons- og veiledningsarbeid. Det er nå en egen Veiledningstjeneste for SkatteFUNN som bedrifter kan kontakte for råd og hjelp om ordningen. Det være seg om kriteriene for å få innvilget støtte, prosjektplanlegging eller hvordan skrive sin egen søknad om støtte. Veiledningstjenesten utføres i samarbeid med Innovasjon Norges distriktskontorer og Forskningsrådets regionsansvarlige ute i regionene. Bedriftene kan nå enkelt komme i kontakt med SkatteFUNN uansett hvor i landet de er lokalisert.

SkatteFUNN har befestet seg som det viktigste virkemiddelet for å motivere bredden av norsk næringsliv til å anvende forskning og utvikling for innovasjon gjennom forbedring og nyskaping.

Forskningsrådet vil takke for nok et år med godt samarbeid med Innovasjon Norge, Nærings- og fiskeridepartementet, Finansdepartement, Skatteetaten, Norsk design- og arkitektursenter, samt det store mangfoldet av offentlige og private forsknings- og innovasjonsaktører rundt om i landet.

Oslo, 29.04.2015

Arvid Hallén
Administrerende direktør
Norges forskningsråd

Innhold

1. Sammendrag.....	1
2. Utviklingstrekk.....	2
2.1 Antall søknader og nye prosjekter.....	2
2.2 Sektorvis fordeling.....	3
2.3 Geografisk fordeling.....	3
2.4 Bedriftsstørrelse.....	4
2.5 Internasjonalt samarbeid.....	4
3. Ligningsoppgjøret for 2013-prosjektene	5
4. Resultater i 2014.....	6
4.1 Søknadsmengde, budsjetterte kostnader og skattefradrag.....	6
4.1.1 Nye prosjekter.....	7
4.1.2 Aktive prosjekter.....	7
4.2 Geografisk fordeling.....	8
4.3 Sektorer.....	9
4.3.1 Administrasjon.....	11
4.3.2 Bygg/Anlegg.....	13
4.3.3 Helse.....	16
4.3.4 IKT.....	20
4.3.5 Jordbruk/Mat.....	25
4.3.6 Kraft/Energi.....	29
4.3.7 Kultur/Underholdning.....	32
4.3.8 Marin/Sjømat.....	37
4.3.9 Maritim.....	42
4.3.10 Metall.....	46
4.3.11 Miljø.....	49
4.3.12 Petroleum/Olje og gass.....	52
4.3.13 Reiseliv/Turisme.....	56
4.3.14 Skog/Tre.....	60
4.3.15 Transport.....	63
4.3.16 Annet.....	67
4.4 Bedrifter i SkatteFUNN.....	71
4.4.1 Bedriftsstørrelse.....	71
4.4.2 Organisasjonsform.....	72
4.4.3 Nye og gamle bedrifter i 2014.....	72
4.4.4 Bedrifts- og prosjektledelse – kjønnsperspektiv.....	73
4.5 FoU-institusjoner.....	75
4.5.1 FoU-institutter.....	78
4.5.2 Universiteter.....	78
4.5.3 Høgskoler.....	79
4.6 Forskning eller utvikling i SkatteFUNN.....	80
5. Administrasjon av SkatteFUNN-ordningen.....	81
5.1 SkatteFUNN-avdelingen.....	81
5.2 Administrasjonskostnader.....	81
5.3 Administrativt samarbeid med Innovasjon Norge.....	82
5.4 Administrativt samarbeid med Skatteetaten.....	82
5.5 SkatteFUNNs klageutvalg.....	83
5.6 SkatteFUNNs kommunikasjonsstrategi.....	84
6. Samspill i virkemiddelapparatet.....	86
6.1 Forskningsrådet.....	86
6.2 Innovasjon.....	86
6.3 SkatteFUNN-skolen.....	86
6.4 Åpen dag.....	87
6.5 Norsk design- og arkitektursenter.....	87
7. Vedlegg.....	88
7.1 Aktive prosjekter i 2014 per fylke – sektorvis fordelt.....	88
7.2 Aktive prosjekter i 2014 per sektor – fylkesvis fordelt.....	105
7.3 Kvinneandel ledere – aktive prosjekter.....	120

1. Sammendrag

SkatteFUNN er en rettighetsbasert skattefradrsordning for å motivere bedrifter til forskning og utvikling. Bedrifter kan få inntil 20 prosent fradrag i skatt per år for kostnader knyttet til gjennomføring av forsknings- og utviklingsarbeid i godkjent prosjekt. Rettigheten gjelder for bedrifter som er skattepliktige til Norge, men er ikke betinget av at bedriften faktisk betaler skatt. SkatteFUNN er for alle næringer og selskapsformer, og bedriften velger selv tema for sitt prosjekt. Et prosjekt må være godkjent av Forskningsrådet ved SkatteFUNN før bedriften kan kreve skattefradrag for kostnader i prosjektet.

SkatteFUNN har mottatt over 35 000 søknader i perioden 2002-2014, og ca. 27 000 har fått godkjenning. De godkjente prosjektene tilhører over 11 000 bedrifter.

I 2014 ble det godkjent 2 381 nye prosjekter i SkatteFUNN. Totalt kom det inn 2 928 søknader i løpet av året. Samlet kostnadsbudsjett for nye godkjente prosjekter i SkatteFUNN i 2014 er på til sammen 7,6 milliarder kroner, og budsjettert skattefradrag er på 1,3 milliarder kroner.

De nye prosjektene i 2014 er eiet av 1 979 unike bedrifter. 1 200 av disse bedriftene har også tidligere hatt godkjente SkatteFUNN-prosjekter, mens 779 bedrifter fikk støtte fra SkatteFUNN for første gang i 2014.

SkatteFUNN hadde totalt 4 821 aktive prosjekter i 2014. Totalt budsjetterte kostnader for disse var i 2014 på 16,2 milliarder kroner, og det samlede budsjetterte skattefradraget var på 2,7 milliarder kroner. Tilsvarende tall for 2013 var henholdsvis ca. 13,1 milliarder og ca. 2,2 milliarder kroner, og i 2012 henholdsvis 12,1 milliarder og 1,9 milliarder kroner.

De aktive prosjektene fordeler seg på 4 029 unike bedrifter.

Sektorene med flest aktive prosjekter i 2014 er IKT (720), Petroleum/Olje og gass (591) og Marin/Sjømat (566 prosjekter). Det er flest aktive prosjekter i Oslo (922), Akershus (493), Rogaland (468), Hordaland (462) og Sør-Trøndelag (450). Det er færrest aktive prosjekter i Finnmark (41), Hedmark (79), Oppland (88), Aust-Agder (93) og Sogn og Fjordane (100).

Det er betydelig grad av samspill mellom SkatteFUNN og andre deler av virkemiddelapparatet (programmer i Forskningsrådet, Regionansvarlige, Innovasjon Norge og Norsk Designråd) når det gjelder finansiering, og i mobiliseringsarbeid rettet mot bedrifter.

Forbedring av websidene, målrettede nyhetsbrev, systematisk bruk av sosiale medier og utadrettet bedriftskontakt er noe av det proaktive kommunikasjonsarbeidet som har hatt prioritet i 2014.

Fradragsrammene for FoU-kostnader i SkatteFUNN ble utvidet for 2014. Øvrige betingelser er uendret. Se faktaboks under.

Fradragsrammer SkatteFUNN 2014:

Kostnader fra egenutført FoU:	8 mill. kr per inntektsår
Kostnader fra innkjøpt FoU:	22 mill. kr per inntektsår
Maksimal timesats for egne ansatte:	600 kr per time
Timesats (egne ansatte):	1,2 promille av årslønn
Maksimalt antall timer per ansatt per år:	1850

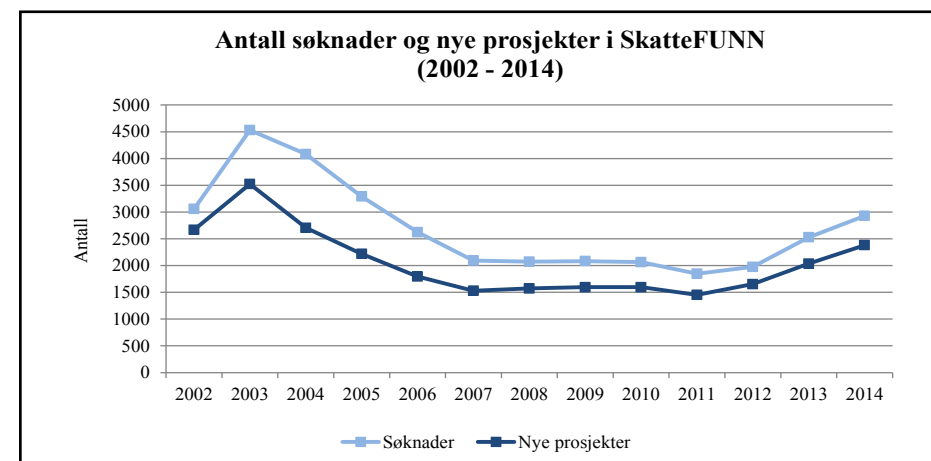
Små og mellomstore bedrifter kan få 20 prosent av prosjektkostnadene som fradrag eller utbetaling. Store bedrifter kan få 18 prosent.

2. Utviklingstrekk

2.1 Antall søknader og nye prosjekter

Fra SkatteFUNN ble etablert høsten 2002 til utgangen av 2014 har norske bedrifter sendt inn 35 186 prosjektsøknader. 27 000 prosjekter har fått godkjenning, noe som utgjør 77 prosent av søknadene. Andelen godkjente søknader i 2014 var 81,5 prosent.

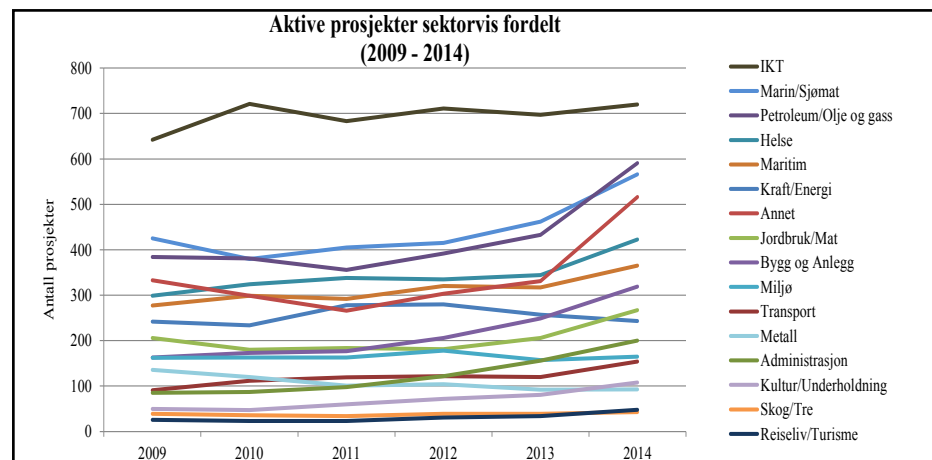
Søknadsutviklingen og sammenhengen mellom antall innsendte søknader og nye godkjente prosjekter i SkatteFUNN over tid framgår av figur 2.1.

Figur 2.1: Antall innsendte søknader – og nye godkjente prosjekter (2002-2014)

2.2 Sektorvis fordeling

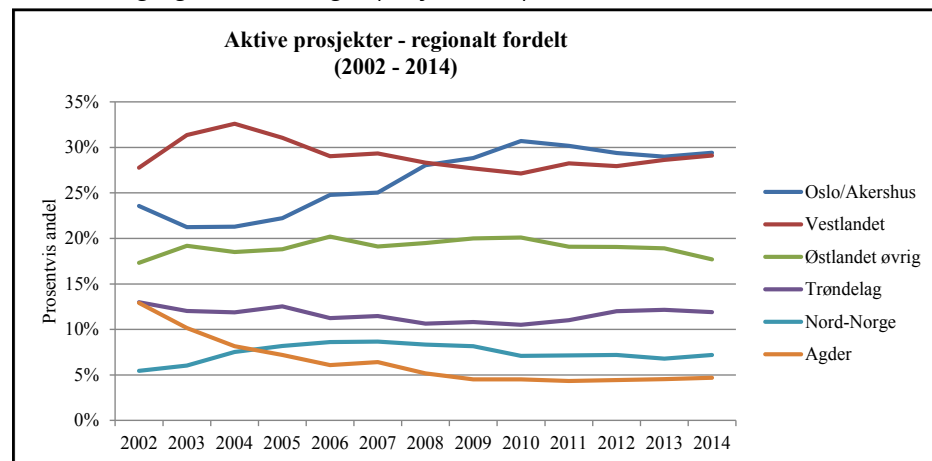
Figur 2.2 viser utviklingen for aktive prosjekter (det vil si alle prosjekter med godkjenning for samme år) i perioden 2009-2014, fordelt på sektor.

Figur 2.2: Aktive prosjekter sektorvis fordelt (2009-2014)

2.3 Geografisk fordeling

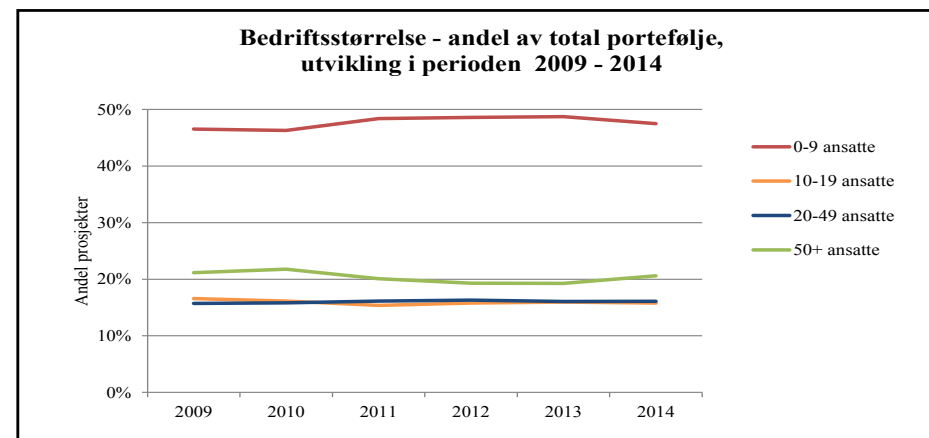
Figur 2.3 viser geografisk spredning av aktive prosjekter i perioden 2002-2014. Les mer om geografisk fordeling av prosjekter i kapittel 4.2.

Figur 2.3: Aktive prosjekter – regionalt fordelt (2002-2014)

2.4 Bedriftsstørrelse

Nær halvparten av alle aktive prosjekter i SkatteFUNN kommer fra bedrifter med færre enn 10 ansatte. Figur 2.4 viser bedrifter prosentvis sortert på bedriftsstørrelse 2009-2014.

Figur 2.4: Bedriftsstørrelse - prosentvis andel av aktive prosjekter 2009-2014

Les mer om bedrifter i SkatteFUNN i kapittel 4.4.

2.5 Internasjonalt samarbeid

I søknadsskjemaet foretar søker en avkryssing dersom prosjektet helt eller delvis er planlagt gjennomført innenfor et internasjonalt FoU-prosjekt, eller dersom internasjonalt samarbeid inngår i prosjektet.

For de 2381 nye prosjektene i 2014 var det slik avkryssing i 1 028 prosjekter, som utgjør 43 prosent. De sektorene som har størst andel prosjekter i 2014 med planlagt gjennomføring innenfor et internasjonalt FoU-prosjekt eller hvor internasjonalt samarbeid inngår, er Metall med 60 prosent, etterfulgt av Miljø og Helse med 57 prosent.

3. Likningsoppgjøret for 2013-prosjektene

Opplysninger fra Finansdepartementet viser at det for 2013 ble rapportert medgåtte kostnader i SkatteFUNN-godkjente prosjekter på 9,3 milliarder kroner. Skattefradraget ble i overkant av 1,5 milliarder kroner.

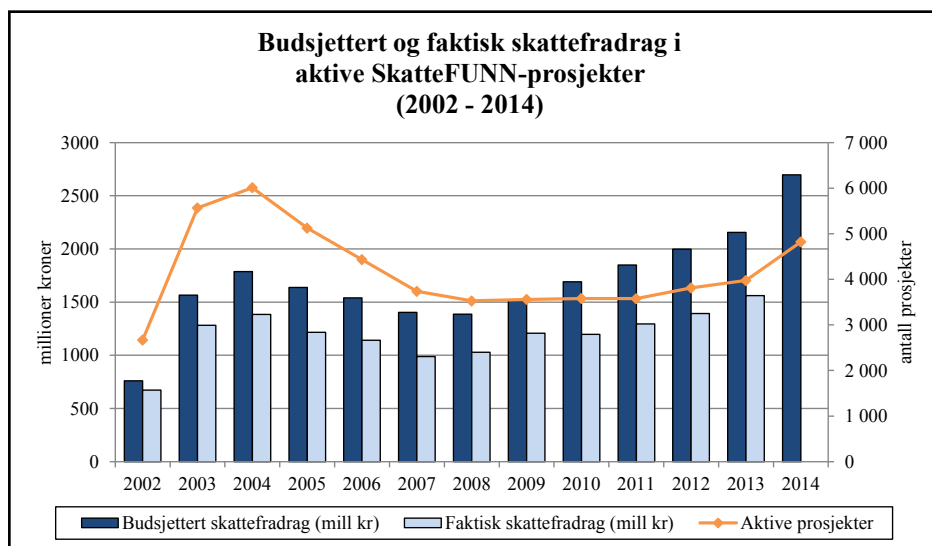
Til sammenligning var samlede budsjetterte kostnader i 2013 (3975 aktive prosjekter med SkatteFUNN-godkjenning), 13,1 milliarder kroner, og budsjettert skattefradrag var i underkant av 2,2 milliarder kroner.

De innrapporterte kostnadene fra SkatteFUNN-bedrifter i 2013 var dermed 71 prosent av deres estimerte

totalbudsjett slik det fremgår av prosjektsøknadene, og faktisk skattefradrag var 72 prosent av budsjettert skattefradrag. Overbudsjettering har vært observert i SkatteFUNN hvert år siden oppstart i 2002.

Figur 3.1 viser budsjettert skattefradrag og likningsoppgjør for SkatteFUNN-prosjekter i perioden 2002-2014. (Tall for faktisk skattefradrag i 2014 forelå ikke på rapporteringstidspunktet).

SkatteFUNN ble lansert høsten 2002, og tall fra dette året skiller seg derfor fra senere år.

Figur 3.1: Budsjettert skattefradrag og faktisk skattefradrag – aktive prosjekter 2002-2014
Kilde for faktisk skattefradrag: Finansdepartementet, skatteøkonomisk avdeling

4. Resultater i 2014

Denne rapporten presenterer data knyttet til nye prosjekter i 2014, aktive prosjekter (total portefølje) i 2014, og sammenlikninger med tidligere år der dette er relevant.

Nye prosjekter er prosjekter godkjent i 2014.

Aktive prosjekter er summen av nye prosjekter og prosjekter som tidligere har fått godkjenning for 2014.

Dersom ikke annet er nevnt, er prosjektkostnader, skattefradrag og FoU-innkjøp basert på de budsjetterte tallene i søknaden og kun knyttet til godkjente prosjekter.

4.1 Søknadsmengde, budsjetterte kostnader og skattefradrag

Søknadstilfanget og antall nye prosjekter i 2014 viser en økning på henholdsvis 16 prosent (søknader) og 17 prosent (nye prosjekter) fra 2013. Gjennomsnittlig kostnadsbudsjett for både de nye godkjente prosjektene og de aktive prosjektene øker også, sammenlignet med budsjettene for 2013.

- > 2928 mottatte søknader i 2014 (2530 i 2013)
- > 2381 nye godkjente prosjekter i 2014 (2037 i 2013)
- > 4821 aktive prosjekter i 2014 (3975 i 2013)

Nye prosjekter i 2014 (tall for 2013 i parentes):

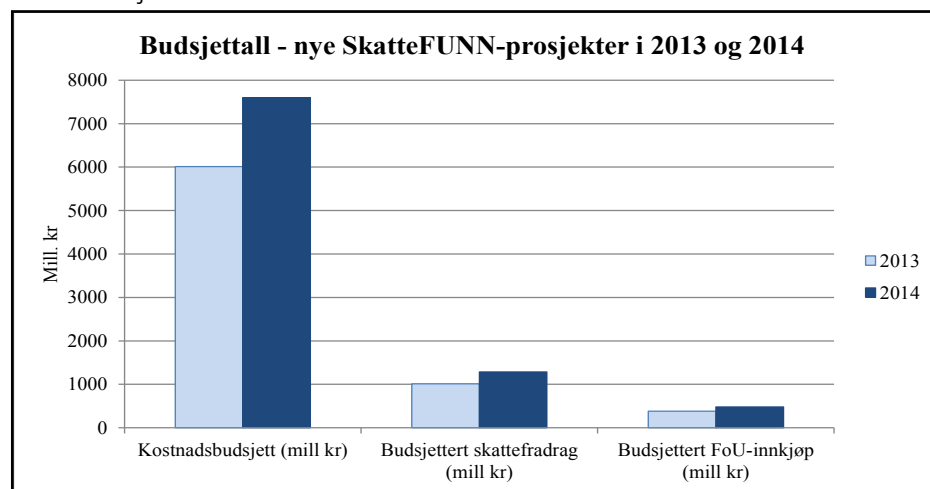
- > Samlet kostnadsbudsjett: 7,6 milliarder kroner (6 milliarder)
- > Gjennomsnittlig kostnadsbudsjett: 3,2 millioner kroner (2,95 millioner)
- > Samlet budsjettert skattefradrag: 1,3 milliarder kroner (1 milliard)
- > Gjennomsnittlig budsjettert skattefradrag: 540 000 kroner (491 000 kroner)

Aktive prosjekter i 2014 (tall for 2013 i parentes):

- > Samlet kostnadsbudsjett: 16,2 milliarder kroner (13,1 milliarder)
- > Gjennomsnittlig kostnadsbudsjett: 3,4 millioner kroner (3,3 millioner)
- > Samlet budsjettert skattefradrag: 2,7 milliarder kroner (2,2 milliarder)
- > Gjennomsnittlig budsjettert skattefradrag: 559 000 kroner (542 000 kroner)

4.1.1 Nye prosjekter

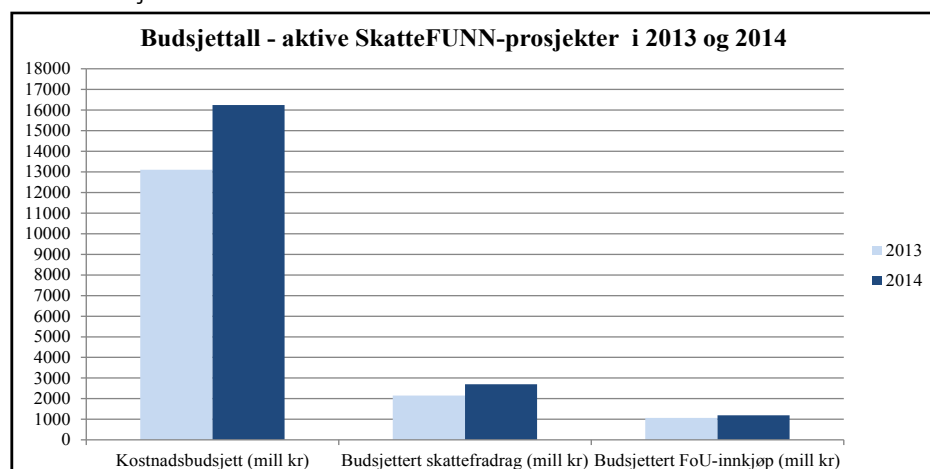
Figur 4.1 sammenligner de nye godkjente prosjektene i 2014 med de nye i 2013: Kostnadsbudsjett, budsjettert skattefradrag og budsjettert kjøp av FoU fra godkjente FoU-institusjoner.

Figur 4.1: Budsjettall – nye prosjekter i 2013 og 2014

4.1.2 Aktive prosjekter

Figur 4.2 sammenligner de aktive prosjektene i 2014 med de aktive i 2013: Kostnadsbudsjett, budsjettert skattefradrag og budsjettert kjøp av FoU fra godkjente FoU-institusjoner.

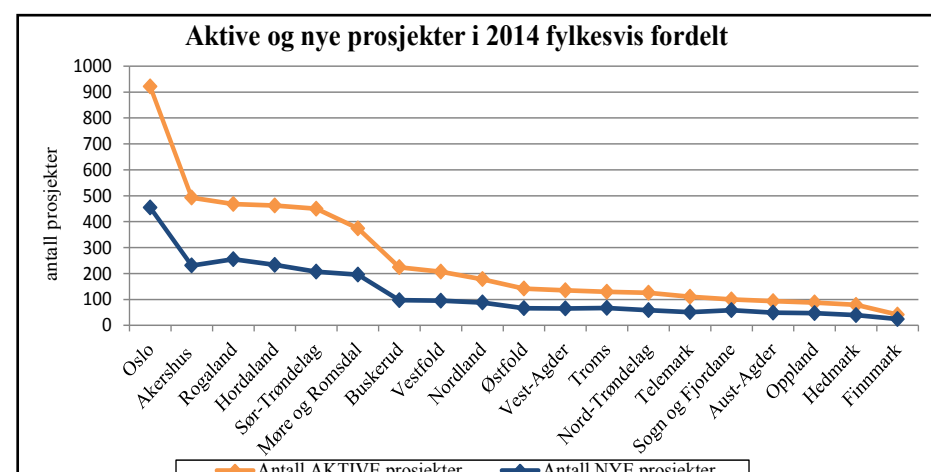
Figur 4.2: Budsjettall – aktive prosjekter i 2013 og 2014

De siste fem årene har økningen i årlig budsjetterte prosjektkostnader og budsjettert skattefradrag samlet for aktive prosjekter vært betydelig - begge har hatt 60 prosent økning fra 2010 til 2014. Antall aktive prosjekter økte med 13,5 prosent i samme periode.

4.2 Geografisk fordeling

Fylkene med flest aktive prosjekter i 2014 er Oslo (922 prosjekter), Akershus (493), Rogaland (468), Hordaland (462) og Sør-Trøndelag (450). Færrest aktive prosjekter i 2014 finner vi i Finnmark (41), Hedmark (79), Oppland (88) og Aust-Agder (93 prosjekter).

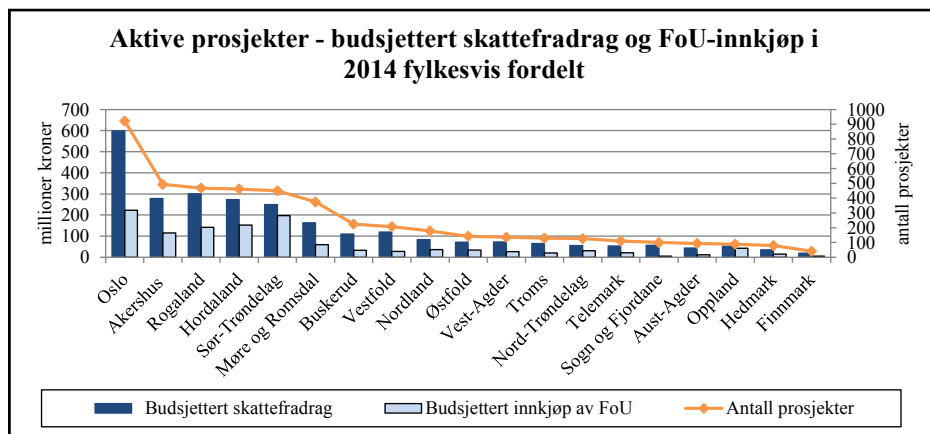
Fylkene som har flest nye godkjente prosjekter i 2014 er Oslo (455 prosjekter), Rogaland (255), Hordaland (233) og Akershus (231). Færrest nye prosjekter finner vi i Finnmark (24), Hedmark (39), Oppland (47), Aust-Agder (49) og Telemark (51 prosjekter). Oversikt vises i figur 4.3.

Figur 4.3: Aktive og nye prosjekter i 2014 fylkesvis fordelt

Figur 4.4 viser aktive prosjekter i 2014 – budsjettert skattefradrag og FoU-innkjøp, fylkesvis fordelt.

Figur 4.4: Aktive prosjekter – budsjettert skattefradrag og FoU-innkjøp i 2014 fylkesvis fordelt

4.3 Sektorer

SkatteFUNN ber om at bedriftene selv kategoriserer prosjektsøknaden i én av 16 sektorer (tabell 4.1).

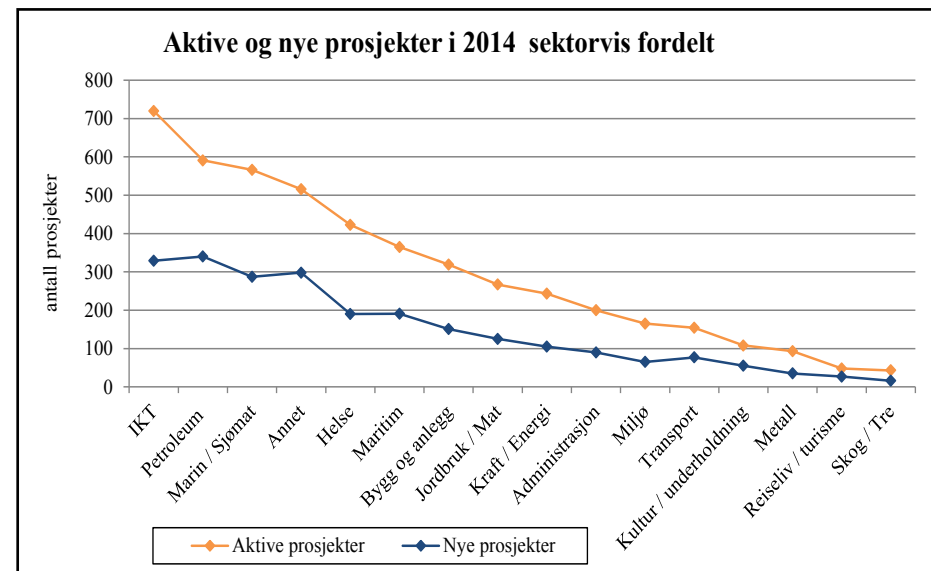
Tabell 4.1: Sektoroversikt

Administrasjon	Jordbruk/Mat	Maritim	Reiseliv/Turisme
Bygg/Anlegg	Kraft/Energi	Metall	Skog/Tre
Helse	Kultur/Underholdning	Miljø	Transport
IKT	Marin/Sjømat	Petroleum/Olje og gass	Annet

Nye og aktive prosjekter

SkatteFUNN godkjente 2 381 nye prosjekter i 2014. Majoriteten av de nye prosjektene kommer fra sektorene Petroleum (340), IKT (329), Marin/Sjømat (287), Maritim (191) og Helse (190). Fullstendig sektorfordeling fremgår av Figur 4.5.

De nye prosjektene har en sektorfordeling som er relativt lik fordelingen for de 4 821 aktive prosjektene i 2014. Andel nye IKT-prosjekter viser imidlertid noe avvik sett mot andel aktive. Se figur 4.5.

Figur 4.5: Aktive og nye prosjekter i 2014 sektorvis fordelt

For oversikt over aktive prosjekter i hver sektor fordelt på fylker, se Vedlegg 7.2. De 16 sektorene presenteres med flere detaljer i egne sektorkapitler (kap 4.3.1 - 4.3.16).

4.3.1 Administrasjon

Foto: Shutterstock

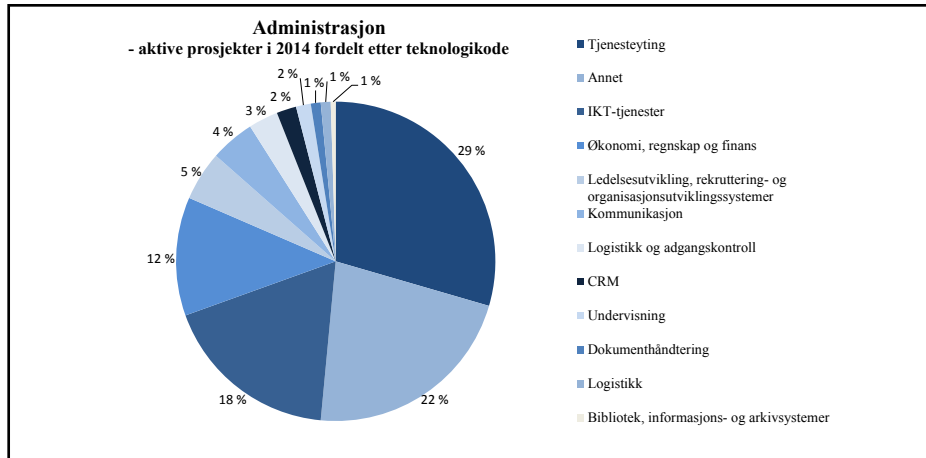
Sektor Administrasjon omfatter utviklingsprosjekter som går ut på å lage tjenester eller administrative systemer, oftest med IKT som muliggjørende teknologi.

Tabell 4.2: Nøkkeltall for sektor Administrasjon

Prosjekter	Antall	Antall Forskningsprosjekter	% andel m. internasjonalt samarbeid	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte FoU-innkjøp (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Nye 2014	90	-	24,4	252,5	-	48,7
Nye 2013	89	-	32,6	266,7	0,4	48,3
Aktive 2014	200	-	-	593,4	-	114,1
Aktive 2013	156	-	-	513,1	2,2	90,1

Prosjektene fordeler seg på ulike typer av tjenesteyting, systemer for økonomi, organisasjonsutvikling og ulike former for digitalisering av hverdagen. Det vil si mange applikasjoner som skal forenkle hverdagen for bedrifter og privatpersoner.

Sektoren preges mest av bedriftsinterne prosjekter. De bruker i liten grad tjenester fra FoU-institusjoner. Temafordeling av de nye prosjektene i sektoren kan sees i figur 4.6.

Figur 4.6: Administrasjon - aktive prosjekter i 2014 fordelt etter teknologikode

Oslo er dominerende i denne sektoren, med 39 prosent av prosjektene, etterfulgt av Akershus (13,5 prosent) og Hordaland (9 prosent). Resten av prosjektene fordeler seg jevnt på øvrige fylker.

Kommunikasjonsverktøy med sosiale medier som plattform

Dolphin Software AS har utviklet SocialCRM – sosial kunderelasjons-håndtering – som gir effektiv kontakt med kundene.

– Kundens spørsmål og problemer meldes inn på for eksempel Facebook eller Twitter, og behandles og besvares derfra, sier daglig leder Haakon Smeby i Dolphin Software AS. Dersom kunden må oppgi sensitiv informasjon for å få hjelp av en kundebehandler, går kundebehandleren til et lukket chatterom.

Videreutvikling av SocialCRM

Dolphin Software har med støtte fra SkatteFUNN, arbeidet med SocialCRM siden 2012. De har en ferdig versjon ute i markedet, og har innhentet tilbake-

meldinger og vurderinger fra virksomheter som har tatt det i bruk. På bakgrunn av innspillene arbeider de nå videre med en ny versjon. I dette arbeidet skal kommunikasjonssystemet videreutvikles slik at det også kan benyttes på for eksempel Instagram, Google, Viber og Snapchat. Videreutviklingen har støtte fra SkatteFUNN, og det nye produktet skal etter planen ferdigstilles i år.

– Støtten fra SkatteFUNN er svært viktig for å kunne drive utviklingsarbeid i tillegg til den daglige driften, sier Smeby. – Uten SkatteFUNN ville vi hatt vanskeligheter med å finansiere arbeidet, og måtte eventuelt ha funnet en kunde på forhånd, som var villig til å gå inn med økonomisk støtte.

Kommunikasjonsverktøyet Social CRM gjør det mulig for kunden å henvende seg med spørsmål og problemer på for eksempel Facebook eller Twitter. Henvendelsene blir også behandlet og besvart derfra.

Foto: Dolphin Software AS

4.3.2 Bygg/Anlegg

Foto: Shutterstock

Prosjekter fra bygg- og anleggssektoren er rettet mot ny byggevareproduksjon, nye byggeprodukter, tjenester innen både teknologi, organisasjon og prosess, og konstruksjonsløsninger levert til bygge- og anleggsplassen. De omfatter også nye løsninger for selve byggingen og tjenester relatert til materialer, prosjektering og produksjon, samt nye løsninger for maskiner og utstyr som effektiviserer de enkelte ledd i bygge- og anleggsprosessen, og metoder for drift og rehabilitering av bygg og anlegg i levetiden.

Tabell 4.3: Nøkkeltall for sektor Bygg/Anlegg

Prosjekter	Antall	Antall Forskningsprosjekter	% andel m. internasjonalt samarbeid	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte FoU-innkjøp (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Nye 2014	151	6	46,4	376,1	13,3	68,9
Nye 2013	140	12	37,1	345,1	39,7	54,4
Aktive 2014	319	16	-	824,7	49,4	150,9
Aktive 2013	250	13	-	645	61,6	113,1

Antall nye prosjekter økte betydelig i 2014, slik som i 2013, og budsjettene for aktive prosjekter har totalt økt med 28 prosent. Det er nå på det høyeste for denne sektoren siden etableringen av SkatteFUNN. Seks prosjekter er kategorisert som forskningsprosjekter, mens de fleste er utviklingsprosjekter.

Fylkesfordelingen bekrefter at BA-næringen er en betydelig distriktsnæring. BA-porteføljen hadde i 2014 prosjekter i alle fylker. Satsingen rundt omkring i landet endrer seg imidlertid fra år til år. Det var flest aktive prosjekter i Oslo (48) og Trøndelagsfylkene (46), med Buskerud som en god nummer tre (31). De andre fylkene hadde mellom 1 og 29 prosjekter hver. Andelen prosjekter med en kvinne i styringsposisjon, enten som bedriftsleder eller prosjektleder, var i år på 12 prosent. Dette tallet holder seg dermed stabilt.

Tabell 4.4: Bygg /Anlegg - oversikt over ulike prosjekttema

Tema	Antall aktive prosjekter		Budsjett totalt		Budsjett skattefradrag	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Avanserte materialer	68	64	197,7	193,1	36	31,3
Byggevareproduksjon	85	72	179,5	166,1	31,2	30,9
IKT	56	33	171,1	95,6	31,8	17,9
Energi og miljø	34	34	94,7	71,3	18,5	12,7
Elektronisk utstyr, kommunikasjon	40	29	97,5	84,3	18	14,1
Forretningsmessig tjenesteyting	18	12	52,5	27,2	10,4	4,3
Annet	8	6	31,3	7,3	5,1	1,8

BA-prosjekter innen byggevarer og materialteknologi, dominerer naturlig temavalgene. Men IKT-prosjekter, elektroniske installasjoner og tjenesteyting i sin alminnelighet har økt mest det siste året. Dette rettes mot IT-hjelpemidler for effektiv planlegging, beslutningsprosesser og drift av bygg, samt sensorer og installasjoner for energieffektivisering og kontroll av maskiner og konstruksjoner. Innovasjon i og for offentlig sektor vil komme som en tilleggseffekt fra mange prosjekter, fordi mellom 35 og 40 prosent av det næringen produserer, kjøpes av offentlig sektor.

Prosjekter innen byggevarer og materialteknologi dominerer naturlig temavalgene i sektor Bygg/Anlegg. Foto: Photodisc

Trefiber – et miljøvennlig alternativ til mineralull

Hunton Fiber AS på Gjøvik har utviklet ny kunnskap om egnetheten for trefiber-basert isoleringsmateriale for bruk i Norge og Norden.

Bakgrunnen var markedets behov for et mer bruker- og miljøvennlig isoleringsmateriale i bygninger. Byggeisolasjonsmarkedet domineres i dag av mineralull. Støvet fra mineralull kan være irriterende på hud, øyne, luftveier og slimhinner.

Thomas Løkken, teknisk sjef i Hunton Fiber, mener at tre som isolasjon gir mange fordeler med hensyn til fukt, varmelagring og miljø, og minner om at det historisk sett har vært benyttet i århundrer.

– Markedsandelen i Europa på denne isolasjonstypen har vært oppadgående i flere år, og ligger langt over hva som selges i Norden i dag, sier han. – Med vår tilgang på skog i Norge, burde det være gode forutsetninger for å kunne tilby produkter basert på kortreist og fornybar råvare.

Hunton Trefiberisolasjon™ produseres i dag av utenlandsk samarbeidspartner, men det vurderes om norsk produksjon er mulig. I forkant ønsket man en utredning og doku-

mentasjon på hvorvidt egnetheten er som i andre europeiske land, gitt klimatiske forskjeller.

Det ble inngått prosjektsamarbeid med SINTEF Byggforsk for utredning og testing på blant annet mikrobiologi (muggsopp), bygningsfysiske egenskaper, miljøegenskaper (LCA- analyse) og brannegenskaper. Resultatene har vært entydig positive. Blant konklusjonene er at bruk av trefiberisolering i bygningskonstruksjon under nordiske klimatiske forhold, vil gi en vesentlig bedre bufring av fuktighet enn ved bruk av mineralull, og redusert risiko for byggskader grunnet fuktighet eller luftlekkasjer.

Arbeidet med å etablere norsk produksjon er igangsatt. Hunton Fiber vil benytte gran som materiale for bygningsisolasjon, i form av treull til innblåsing, og plater. Råvaren vil komme fra den delen av skogen som ikke egner seg for vanlige materialer og plank. Hunton Fiber har hatt prosjekter i SkatteFUNN siden 2005. Dette prosjektet er et godt eksempel på hvordan skog- og treindustrien utvikler nye produkter for byggenæringen.

Ifølge Hunton Fiber AS gir tre som isolasjon mange fordeler med hensyn til fukt, varmelagring og miljø.
Foto: Hunton Fiber

4.3.3 Helse

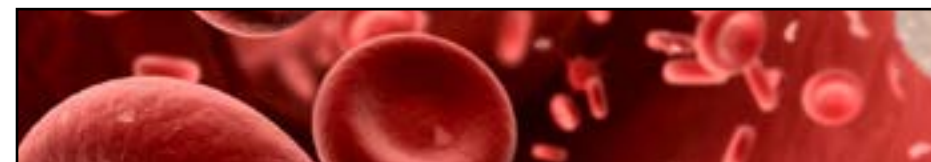

Foto: Shutterstock

Sektor Helse er en av de større sektorene i SkatteFUNN, og utgjør 8,8 prosent av alle aktive SkatteFUNN-prosjekter. Av de nye prosjektene er 8 prosent i sektor Helse. Andelen prosjekter som er klassifisert som forskningsprosjekter blant de nye prosjektene er på hele 42,1 prosent, mot gjennomsnittlig 15,9 prosent for SkatteFUNN-porteføljen som helhet.

Tabell 4.5: Nøkkeltall for sektor Helse

Prosjekter	Antall	Antall Forskningsprosjekter	% andel m. internasjonalt samarbeid	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte FoU-innkjøp (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Nye 2014	190	80	56,8	576,5	88,2	96,3
Nye 2013	161	55	67,7	551,8	51,6	86,2
Aktive 2014	423	179	-	1677,1	227,6	268,8
Aktive 2013	344	148	-	1500,8	188	216,2

Prosjektene kan kategoriseres i gruppene legemiddelutvikling/klinisk diagnostikk, medisinsk teknologi, helseprodukter/naturmedisin, IKT tilknyttet helse, e-helse, velferdsteknologi og forebyggende helse. I gruppen legemiddelutvikling/klinisk diagnostikk er det mange små bedrifter som utvikler legemidler i tidlig fase, og som senere vil forsøke å lisensiere ut teknologien sin eller selge selskapet til større aktører fordi det blir for kostbart å utvikle et legemiddel helt fram til godkjent produkt.

IKT-prosjektene i sektor Helse kan grovt deles i tre kategorier: samhandling, digitalisering og bedre diagnostisering. Samhandlingsprosjekter kan ha som mål at ulike profesjoner skal samhandle bedre ved at de får tilgang til hverandres data og informasjon. Prosjektene kan også dreie seg om bedre samhandling mellom pasient og behandler. Prosjekter som omhandler bedre diagnostisering, kan ha som mål å utnytte teknologi bedre ved å trekke ut data, analysere dem og gi bedre grunnlag for riktig diagnose. Det er også prosjekter som utvikler app-er for motiverende trening, forebygging og oppfølging av egen sykdom.

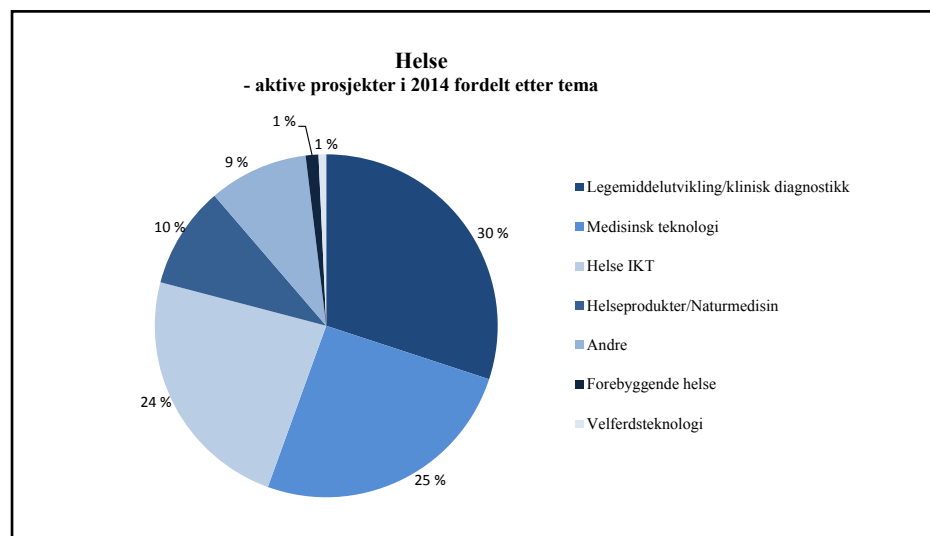
Figur 4.7 viser hvordan prosjektene i sektor Helse fordeler seg på tema. Forebyggende helse, e-helse og velferdsteknologi var nye gruppeinndelinger i 2013, men det kom ikke mange nye søknader med disse temaene i 2014. I 2014 kom det mange prosjekter i kategorien Helseprodukter/Naturmedisin. Prosjekter innen denne kategorien dreier seg om utvikling av ernæring/kosttilskudd, alternativ behandling og hjelpemidler.

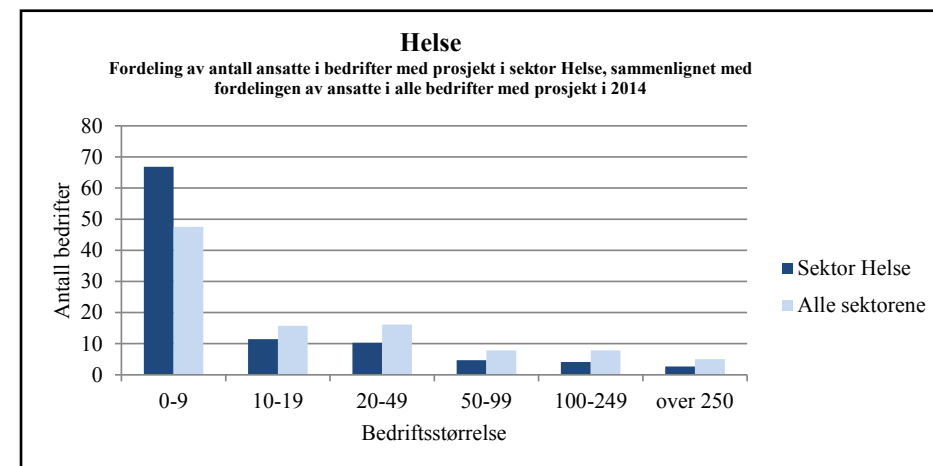
Helsesektoren og laboratoriebiologi er kjent for å ha mange kvinnelige ansatte, og det reflekteres i SkatteFUNN-prosjektene. Helseprosjektene har høyest andel både av kvinnelige prosjektledere og/eller daglig leder i bedriftene, med 34,3 prosent.

Mange av bedriftene i sektoren er forskningsintensive og har mange høyt utdannede medarbeidere. I ca. 30 år har det vært forventninger om at bioteknologi, medisinsk teknologi og bedre behandlingsmetoder skal bli en ny vekstnæring i Norge, men det er ennå en liten sektor målt i arbeidsplasser. SkatteFUNN-prosjektene er på 341 bedrifter, og de små bedriftene dominerer sektoren, se figur 4.8.

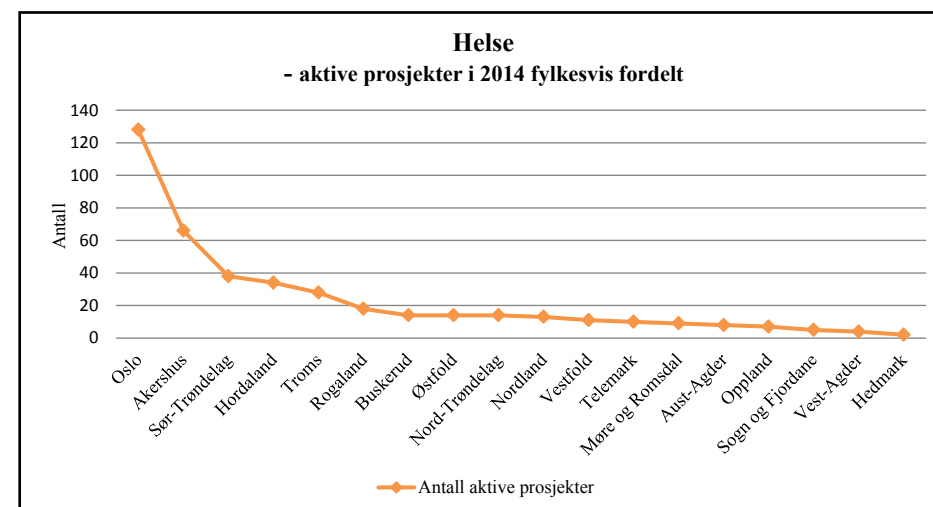
Oslo dominerer sektoren med flest prosjekter, deretter kommer Akershus, med Sør-Trøndelag og Hordaland like etter. Hele fylkesfordelingen kan sees i figur 4.9.

Figur 4.7: Helse - aktive prosjekter i 2014 fordelt etter tema

Figur 4.8: Helse - fordeling av antall ansatte i bedrifter med prosjekt i sektor Helse, sammenlignet med fordelingen for alle bedrifter med SkatteFUNN-prosjekt i 2014

Figur 4.9: Helse - fylkesvis fordeling av aktive SkatteFUNN-prosjekter

MultiGuide – et operasjonsinstrument som gir håp for hodepinepasienter

Tusenvis av nordmenn lider av hyppig hodepine. Klasehodepine, også kalt selvmordshodepine, er den verste typen hodepine på grunn av de nådeløse smertene den gir. En ny behandlingsmåte og instrument skaper optimisme hos både leger og pasienter.

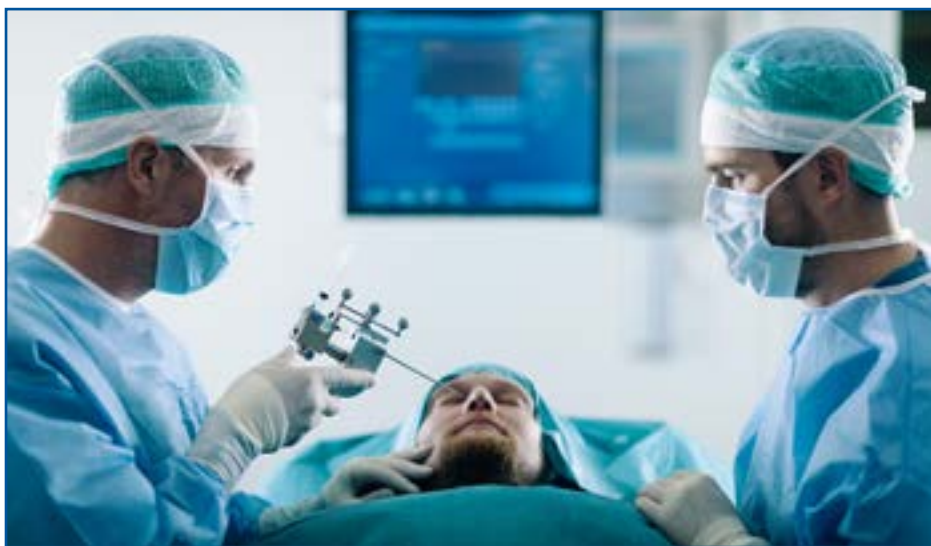
Dagens behandling av pasienter med hyppig hodepine består hovedsakelig av medikamentell behandling, hvor effekten har store individuelle forskjeller og mange ikke har effekt av behandlingen. Nyere studier har vist at ved å hemme en nervestruktur (ganglion) i hodet med en nervegift, for eksempel Botox, kan smertene avta eller i beste fall forsvinne.

MultiGuide-prosjektet startet ved at kirurg Daniel Fossum Bratbak ønsket å utvikle et nytt operasjonsinstrument med tilhørende

behandlingsmetode som gjør det mulig å hemme en nervestruktur som ligger dypt inni skallen, med en nervehemmer. Dette har blitt realisert av et team bestående av personer fra St. Olavs Hospital, NTNU og NTNU Technology Transfer.

Det er gjennomført en sikkerhetsstudie på ti klasehodepinepasienter som viste lovende resultater. Det vil si at pasientene har blitt kvitt hodepinen i flere måneder, opp til ett år. Resultatene er så positive at søknad om gjennomføring av kliniske studier på et større antall pasienter nå er til vurdering hos Regional Etisk Komite og Helsedirektoratet.

Prosjektet har fått støtte fra Forskningsrådet, både gjennom SkatteFUNN og FORNY.

Nyere studier har vist at ved å hemme en nervestruktur (ganglion) i hodet med en nervegift, for eksempel Botox, kan hodepinsmertene avta eller i beste fall forsvinne. Foto: Geir Mogen

4.3.4 IKT

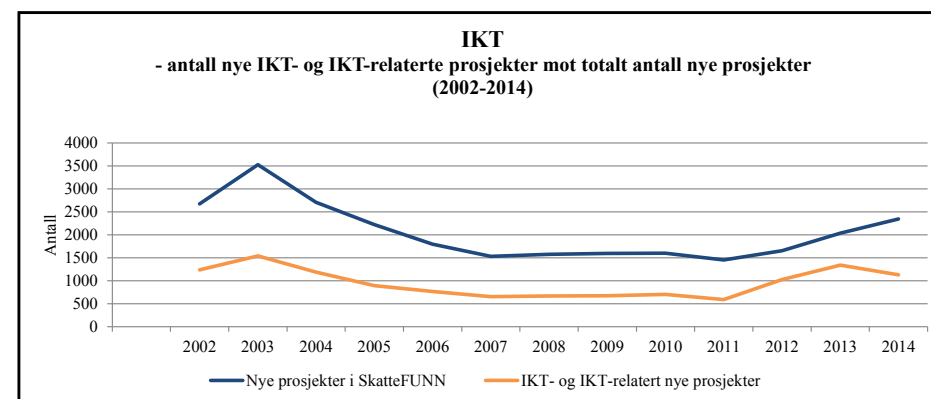

Foto: Shutterstock

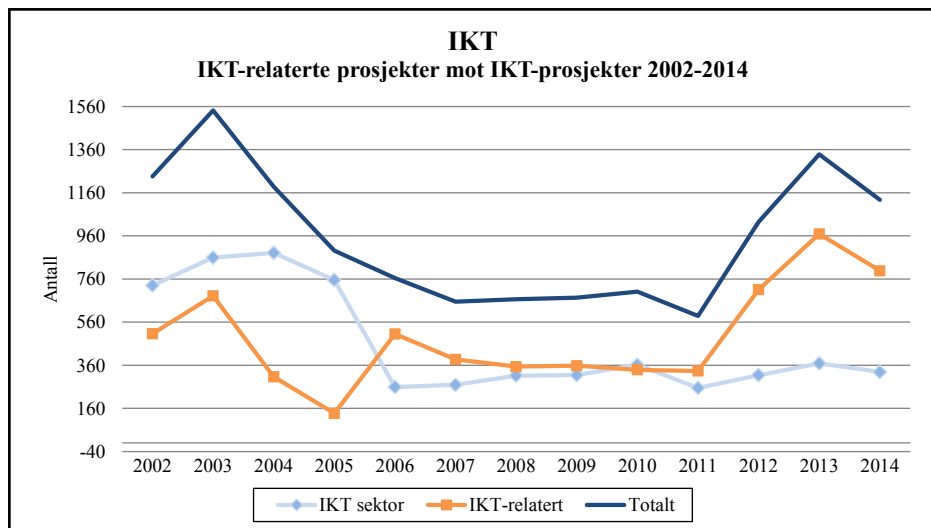
IKT dominerer i SkatteFUNN

Statistikk fra SkatteFUNNs database viser at IKT- og IKT-relaterte prosjekter har utgjort en andel på ca. 47 prosent gjennom de 13 årene SkatteFUNN har eksistert. Det totale antallet SkatteFUNN-prosjekter i løpet av disse årene er 26 737, og av disse har 12 395 prosjekter vært IKT- og IKT-relaterte. Se figur 4.10. En porteføljeanalyse av prosjekter basert på IT som et eget fag – og som et verktøy i andre fag – viser at IKT- og de IKT-relaterte prosjektene i SkatteFUNN reflekterer utviklingen i IKT-næringen i Norge. Dette kan vi si fordi prosjektene tilhører svært mange viktige store og små aktører i den norske IT-næringen, og fordi SkatteFUNN dekker alle sektorer i norsk næringsliv. Faglig utvikling og applikasjonsutvikling i Norge kan sammenlignes med, og også kobles til, trender i den globale IT-næringen. Noen eksempler på trender er cloud computing, big data og sosiale medier. Prosjektresultatene representerer et dynamisk driv av verdiskaping for næringen og det kunnskapsbaserte samfunnet.

IKT- og IKT-relaterte prosjekter dominerer i SkatteFUNN. IKT er den største sektoren, og andre sektorer har dessuten også en stor del IKT-relaterte prosjekter, ifølge Forskningsrådets teknologikoder. IKT-relaterte prosjekter og IT-tjenester har økt kraftig siden 2006, og antall IKT-relaterte prosjekter er for første gang større enn antall rene IKT-prosjekter.

Figur 4.10: IKT - nye SkatteFUNN-prosjekter i perioden 2002-2014, og antall IKT-prosjekter i samme periode

Figur 4.11: IKT-relaterte prosjekter mot IKT-prosjekter i perioden 2002-2014

IKT-utviklingen i 2014

329 nye prosjekter ble godkjent i sektor IKT i 2014. Dette er en nedgang på 11 prosent fra 2013 (369 nye prosjekter). De nye prosjektene i sektoren hadde et samlet kostnadsbudsjett på 1 240 millioner kroner for alle prosjektårene. Kostnadsbudsjettet økte i forhold til 2013, noe som kan skyldes økningen av timesats fra 530 til 600 kroner per time.

Tabell 4.6: Nøkkeltall for sektor IKT

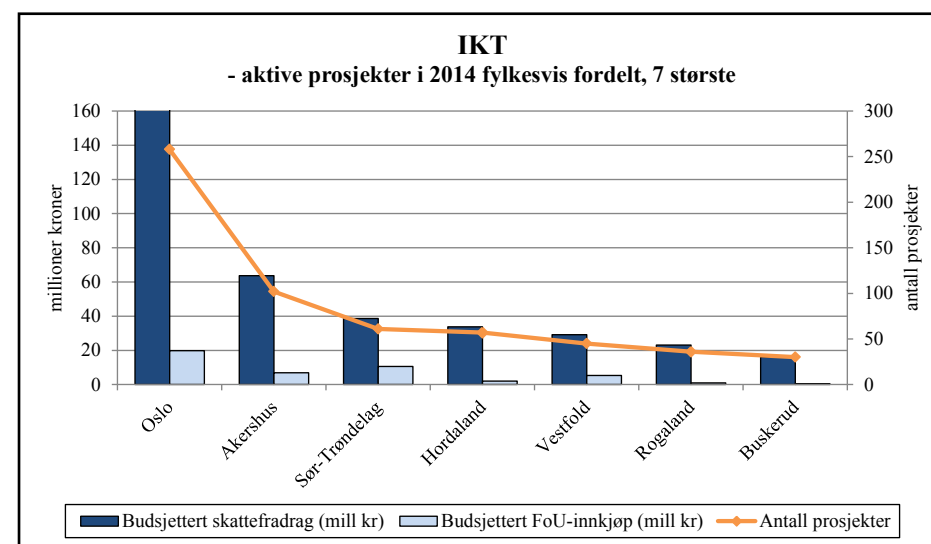
Prosjekter	Antall	Antall Forskningsprosjekter	% andel m. internasjonalt samarbeid	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte FoU-innkjøp (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Nye 2014	329	33	51,4	1240	21	206,7
Nye 2013	368	22	45,1	1183,6	23,7	202,8
Aktive 2014	720	70	-	2722,3	58,5	466,5
Aktive 2013	697	60	-	2402,2	55	415,8

I sektor IKT var det 720 aktive prosjekter i 2014. Dette er en liten økning fra 2013, da det var 697 aktive prosjekter. De aktive prosjektene i sektoren hadde et samlet kostnadsbudsjett på 2 722 millioner kroner for aktiviteter med planlagt gjennomføring i 2014. Det innebærer en økning sammenlignet med budsjetterte tall for aktive prosjekter i 2013 (2 402 millioner kroner). Budsjettert skattefradrag for aktive prosjekter i IKT-sektoren er på ca. 466 millioner kroner.

Alle fylker, med unntak av Svalbard, har prosjekter tilhørende sektor IKT. Oslo er det fylket som hadde flest aktive prosjekter i 2014 (258 prosjekter), fulgt av Akershus,

Sør-Trøndelag, Hordaland, Vestfold, Rogaland og Buskerud, som i 2013. Se figur 4.12. Østfold hadde 23 prosjekter i 2014, mot 20 i 2013, med økt FoU-innkjøp fra 0,6 millioner kroner til 1,75 millioner. Møre og Romsdal hadde 15 prosjekter i 2014, mot 20 i 2013, med budsjettert skattefradrag på 2,7 millioner og FoU-innkjøp på 1,9 millioner kroner. Kostnadsbudsjettet for IKT-prosjektene i Oslo er på ca. 1 048 millioner kroner, og samlet skattefradrag for de samme prosjekter er ca. 180 millioner kroner, en økning fra 2013 på ca. 30 millioner. FoU-innkjøp økte fra 8,4 millioner til 19,8 millioner kroner.

12 prosent av de godkjente nye prosjektene har planlagt FoU-innkjøp fra godkjente FoU-institusjoner. Det er 4 prosent økning fra 2013. Budsjetterte kostnader til FoU-innkjøp har gått ned fra 23 millioner i 2013 til 21 millioner i 2014. Budsjetterte kostnader til innkjøp av FoU har gått ned i Akershus, Nordland og Telemark, men økt i Østfold, Oslo og Vestfold.

Figur 4.12: IKT – fylkesvis oversikt over aktive prosjekt i 2014, 7 største

Antall nye godkjente prosjekter i sektor IKT klassifisert som industriell forskning (F) har økt fra 6 prosent i 2013 til 10 prosent i 2014. Prosjekter med støtte fra SkatteFUNN finnes også i andre programmer i Forskningsrådet, eksempelvis i BIA, og i Innovasjon Norges IFU- og OFU-programmer.

De 329 nye prosjektene tilhører 314 ulike bedrifter. Kun syv bedrifter regnes som store bedrifter med over 250 ansatte; 36 bedrifter med 40 til 240 ansatte; 187 med 1-10 ansatte; og 12 har null ansatte. Totalt blir det ca. 42 421 ansatte, og av disse er det 12 455 kvinner. Kun 16 kvinner har stilling som daglig leder, og 25 som prosjektansvarlig. Andelen kvinnelige prosjektansvarlige har økt til 8 prosent fra 7 prosent i 2013.

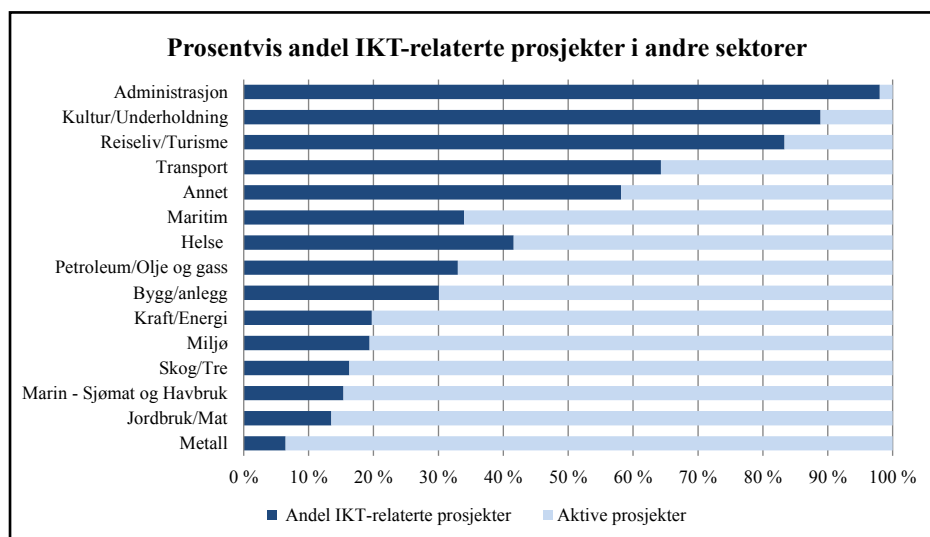
Gjennomsnittlig prosjektvarighet av nye prosjekter i sektor IKT er 2,1 år.

240 prosjekter (nær 73 prosent) av de nye prosjektene i sektor IKT sorterer under teknologiområdet *Informasjonsteknologi*; 66 prosjekter under *Elektronikk/datautstyr/kommunikasjon* og 20 prosjekter under *Tjenesteyting*.

IKT i alle sektorer

IKT-prosjekter finnes i alle SkatteFUNNs 16 sektorer. Det totale antallet IKT-relaterte prosjekter er derfor høyere enn det som fremkommer i sektor IKT alene. En telling indikerer at 2 251 av aktive prosjekter i SkatteFUNNs portefølje i 2014 kan klassifiseres som IKT-prosjekter, inkludert de 720 prosjektene innenfor sektor IKT. Dette tilsvarer 47 prosent av alle aktive prosjekter (4 821 aktive prosjekter totalt), og er en økning på 2 prosent fra 2013. Sektorene Annet, Administrasjon, Petroleum/Olje og gass, Helse, Maritim og Kultur/Underholdning har høyt antall IKT-relaterte prosjekter i SkatteFUNN. Sektor Administrasjon har den høyeste prosenten (98 prosent) av de IKT-relaterte prosjektene, (196 IKT-relaterte prosjekter av 200 aktive prosjekter i sektoren). Sektorene Kultur/Underholdning og Reiseliv/Turisme ligger på de neste to plassene, med henholdsvis 99 og 40 IKT-relaterte prosjekter av 108 og 48 aktive prosjekter i sektoren. Se prosentvis fordeling i figur 4.13.

Det totale kostnadsbudsjettet for disse prosjektene er på 7,4 milliarder kroner, og budsjettert skattefradrag er på ca. 1,3 milliarder kroner.

Figur 4.13: IKT-relaterte prosjekter innenfor andre sektorer i SkatteFUNN i 2014

Levende guide i mobilen uten Internett eller app!

Laterna Vox AS på Lindesnes har utviklet et konsept for digital formidling, en "LaternaGuide-boks". Konseptet er som et snakkende skilt, en trådløs sone for multimediaformidling, uten behov for app eller Internett.

Når man går langs Sommerfuglstien i Uppsala er det dårlig Internett-dekning, men langs stien er det spesialluker og benker, som tilhører systemet LaternaGuide. Systemet fungerer uten Internett-dekning, og når man kobler seg til via mobilen, vil eksperten Bosse vise seg og fortelle hvor man kan se spesielle sommerfugler. Systemet er gratis for alle, og det løper ingen trafikkkostnader for brukerne.

Bakgrunnen for prosjektet er at det finnes interesse for formidling og læring med ny teknologi. Både offentlige og private aktører har behov for å nå besøkende med multimedia ved attraksjoner, utstillinger og lignende.

Mange andre løsninger på markedet bygger på Internett og apper eller tredjeparter (f.eks. youtube). Det finnes få selvstendige konsepter som er langsiktige, uten høye vedlikeholdskostnader, og som er tilgjengelige for de fleste.

Med LaternaGuide-konseptet spres informasjonen direkte fra boks til telefon, den tar ingen omveier, og bruker dermed lite energi. Informasjonen er html-kodet, responsiv og spilles opp via nettleseren. Smarttelefonen er et redskap som folk har i lomma, og den fungerer som en avspiller. Andre plattformer kan også benyttes.

Utfordringene har vært å utvikle et konsept som skal være stabilt og enkelt, til utendørs bruk, uavhengig av nettstrøm eller Internett – og med lav kostnad.

Radiobolaget AB i Sverige har vært en sterk part som ansvarlig for utviklingen av system for den trådløse teknologien. I utviklingsarbeidet har også eksperter fra AgderNet, Lilliestierna IT, VRI-Agder, UiA (Universitetet i Agder) og Karlstad Universitet bidratt.

SkatteFUNN-støtten ble brukt til å utvikle og teste systemet sammen med kunder i Norge, Sverige og Finland. Prosjektet ble også finansiert av Innovasjon Norge, men den største delen av utgiftene sto Laterna Vox og kundene selv for.

Konseptet til Laterna Vox er som et snakkende skilt, en trådløs sone for multimediaformidling, uten behov for app eller internett. Foto: Anette Rattfelt, Laterna Vox AS

4.3.5 Jordbruk/Mat

Foto: Shutterstock

Det er et overordnet politisk mål å holde ved like et bærekraftig landbruk og bioøkonomisk matproduksjon over hele landet. Tilgang og produksjon av nok råvarer av høy kvalitet, og trygg mat med god smak og aroma, er noe næringsmiddelindustrien globalt er opptatt av. Dessuten er konsumentenes bevissthet rundt mat og måltidsopplevelser, samt mindre matavfall, økende. Sektoren dekker også mat fra blå sektor – sjømat – fra fisken kommer om bord i båten og slaktes, eller fra og med oppdrettsfisken ankommer fiskeslakteriet (nedstrøms-aktiviteter).

Produksjonsprosesser langs hele verdikjeden må derfor optimaliseres for å produsere nok og sunne råvarer til matproduksjon i henhold til forventninger og miljømessige aspekter. Eksisterende og framtidig restråstoff må utnyttes optimalt. En bærekraftig, innovativ og konkurransedyktig næringsmiddelindustri, med reduserte kostnader og høy produktkvalitet, krever kunnskap om blant annet forbrukerpreferanser, riktige prosesser, teknologier, metoder for analyse og sporing. SkatteFUNN mottar stadig flere nye og innovative søknader med gode konsepter for å styrke og øke lønnsom matproduksjon langs hele verdikjeden.

SkatteFUNN-ordningen spiller en meget viktig rolle og bidrar til verdiskaping innen den norske næringsmiddelindustrien. Prosjektene omhandler blant annet bedre utnyttelse av råstoffer, bevaring av positive helsemessige egenskaper i mat under prosessering, mattrygghet, økt matkvalitet, forlenget produkt holdbarhet, prosessoptimalisering, attraktive markedsføringskonsepter, forbrukerforståelse, redusert produksjonskostnad og økt lønnsomhet. Metoder, teknologi og utstyr – inklusive IKT som støtter opp under slike prosjekter – hører også inn under sektoren.

Tabell 4.7: Nøkkeltall for sektor Jordbruk/Mat

Prosjekter	Antall	Antall Forskningsprosjekter	% andel m. internasjonalt samarbeid	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte FoU-innkjøp (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Nye 2014	125	16	52	288,2	8,6	54,7
Nye 2013	110	30	48,1	236,3	19,9	43
Aktive 2014	267	60	-	647,7	42	118,9
Aktive 2013	206	54	-	454,4	40	82,8

Antall nye og aktive Jordbruk/Mat-prosjekter hadde en økning på henholdsvis 13,6 (15 prosjekter) og 29,6 prosent (61 prosjekter) i 2014 sammenlignet med 2013. Det var 267 aktive Jordbruk/Mat-prosjekter i 2014, med en total kostnadsramme på ca. 647,7 millioner kroner og et budsjettert skattefradrag på ca. 119 millioner kroner. Antall flerårige prosjekter er økt i sektoren de siste to årene. Likevel burde landbruket utnytte SkatteFUNN-ordningen i betydelig større grad, for å få samme prosjektmengde som de andre sektorene. Det gjelder for de fleste fylkene.

Av de aktive prosjektene er 22,5 prosent forskningsprosjekter, 77,5 prosent utviklingsprosjekter og 34 prosent samarbeider med FoU-institusjoner.

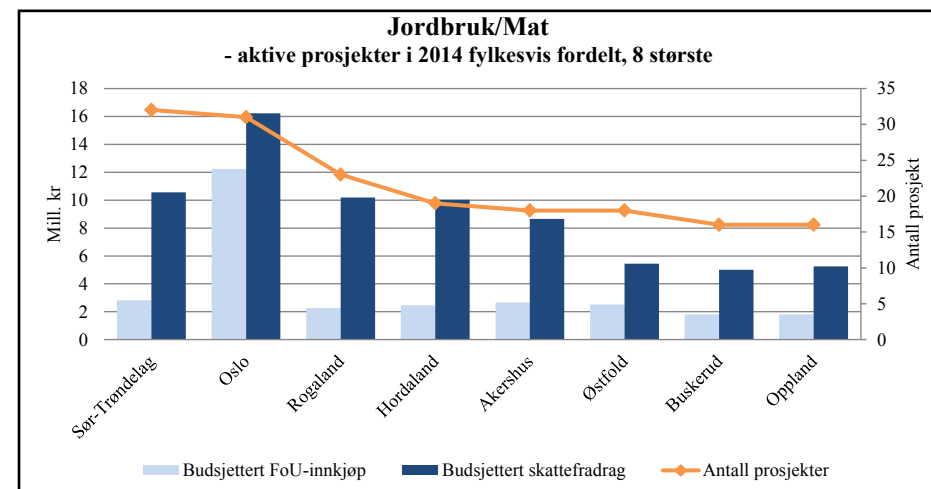
Det var 125 nye prosjekter i 2014. Dette er en økning på 14,9 prosent (15 prosjekter) i forhold til 2013. De nye prosjektene i sektoren hadde et samlet kostnadsbudsjett på 288,2 millioner kroner for aktiviteter med planlagt gjennomføring i 2014.

Innkjøp av FoU-tjenester var i 2014 på ca. 8,6 millioner kroner i de nye prosjektene. 2014 ble derfor brukt til implementering, mens mye av forskningen ble gjort i 2013 (19,9 millioner kroner til FoU-innkjøp).

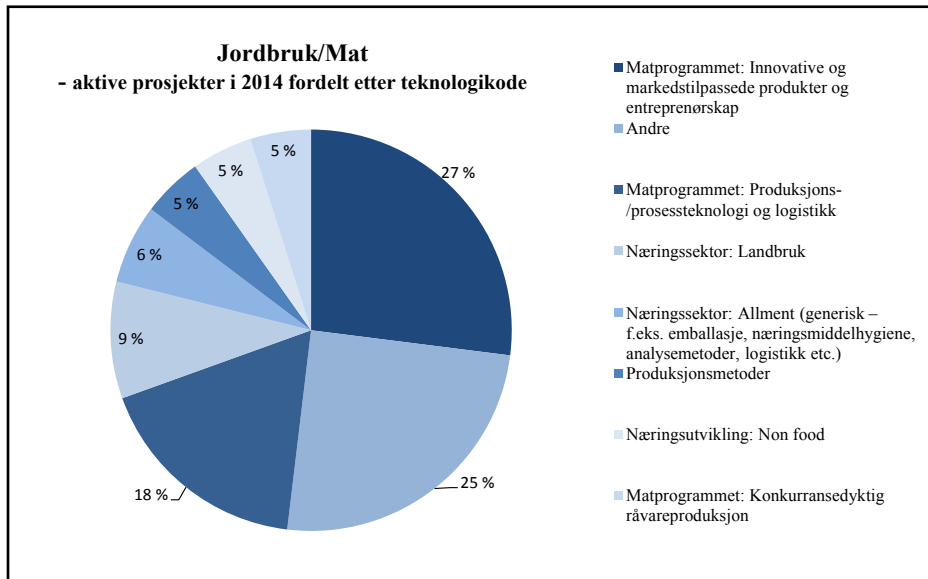
Alle fylker har nye prosjekter tilhørende sektor Jordbruk/Mat. Sør-Trøndelag og Østfold er de fylkene som har flest nye prosjekter i 2014 (14 prosjekter), fulgt av Rogaland og Akershus med 11 prosjekter hver.

Av de 125 nye prosjektene var 16,8 prosent ledet av kvinnelig prosjektleder.

Av de 267 aktive prosjektene var det 17,6 prosent som hadde kvinnelig prosjektleder i 2014. Dette er en økning på 10 prosent fra året før.

Figur 4.14: Jordbruk/Mat – fylkesvis oversikt over aktive prosjekter i de 8 største

Figur 4.15: Jordbruk/Mat – aktive prosjekter i 2014 fordelt etter de viktigste teknologikodene

Produksjonsprosesser langs hele verdikjeden må optimaliseres for å produsere nok og sunne råvarer til matproduksjon i henhold til forventninger og miljømessige aspekter. Foto: Shutterstock

Gethers bærekraftige energiteknologi

I et veksthus på Mære i Nord-Trøndelag benyttes en ny teknologi for varme-gjenvinning.

Overskuddsvarme høstes ved hjelp av varmepumper og lagres i vanntanker under bakken. Lukene i veksthuset er som regel lukket, og et avansert system regulerer oppvarming og kjøling etter behov, og gir jevn fuktighet.

Den nye teknologien sørger for stabilt gode vekstforhold, noe som gjenspeiles i tomatavlingen, som økte med 57 prosent siste året. I tillegg er tomatene sykdomsfrie, CO₂-utslipp fra veksthuset er redusert med 99 prosent og energiforbruket er kuttet med 80 prosent.

De gode resultatene kommer som summen av en rekke oppfinnelser, og bak disse står far og to sønner – i firmaet Gether AS. De har tilbrakt utallige arbeidstimer ved skrivebordet og i laboratoriet, og kan nå glede seg over at deres teorier og beregninger fungerer i praksis.

Gether AS har mottatt støtte fra ulike offentlige og private aktører i sitt prosjektarbeid, og har blant annet benyttet SkatteFUNN-ordningen siden 2008.

– SkatteFUNN har et fortrinn som støtteordning

Harald Gether, prosjektansvarlig i Gether AS, mener SkatteFUNN har et fortrinn som støtteordning ved at den har løpende utlysning, og at bedriftene dermed kan sende inn søknader når de er klare for det. Han mener også at bedriftene har en stor fordel av måten den økonomiske delen av

SkatteFUNN er organisert på:
– Ved at SkatteFUNN legger opp til, og gir mulighet for, nært samarbeid med vårt eksterne regnskapskontor, og stats- autorisert revisor kontrollerer regnskapet, har man fått til en relativt enkel kontrollmekanisme som ikke tar bort altfor mye av oppmerksomheten fra det å få frem faglige resultater, selskap og fremtidige arbeidsplasser!

Gethers nye teknologi sørger for stabilt gode vekstforhold, noe som gjenspeiles i tomatavlingen, som økte med 57 prosent siste året. Foto: Magne Berland/ Norsk Landbruksrådgiving Veksthus

4.3.6 Kraft/Energi

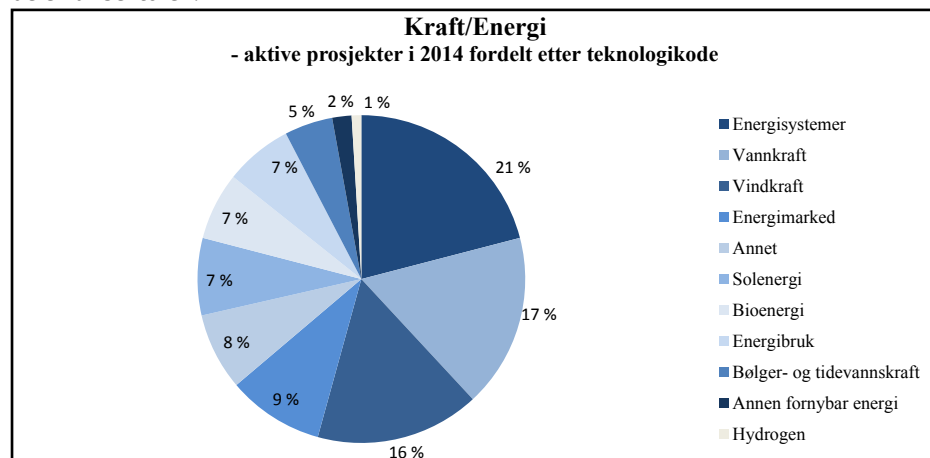
Foto: Shutterstock

Kraft/Energi er en sektor hvor Norge har internasjonalt sterke fagmiljøer, både i akademisk og i næringslivet. Det er flere bedrifter som har internasjonalt potensial, og som jobber med å utvikle løsninger for morgendagens energisystemer. Sektoren er viktig for norsk verdiskaping, og leverer tjenester som vi alle er avhengig av i hverdagen.

Tabell 4.8: Nøkkeltall for sektor Kraft/Energi

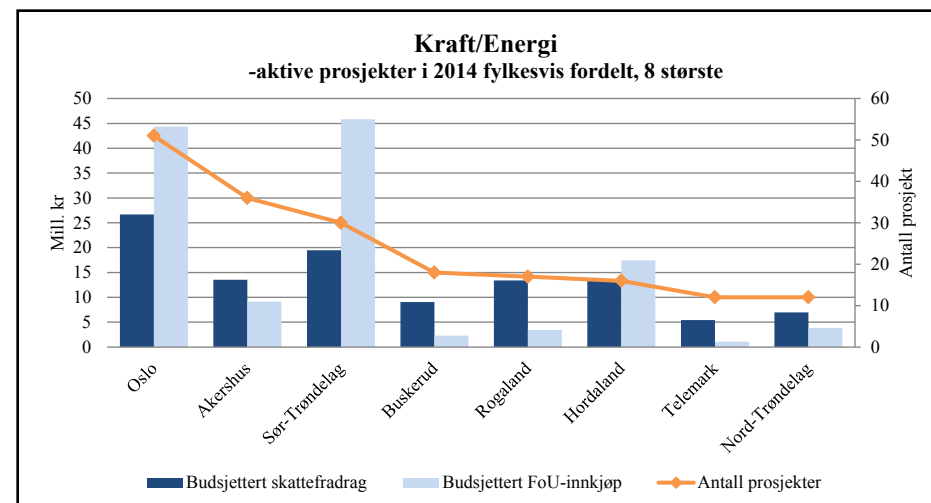
Prosjekter	Antall	Antall Forskningsprosjekter	% andel m. internasjonalt samarbeid	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte FoU-innkjøp (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Nye 2014	105	29	50,5	337,0	66,8	54,7
Nye 2013	124	25	51,6	359,3	60,2	64,1
Aktive 2014	243	61	-	862,7	148,9	138,5
Aktive 2013	257	58	-	807,9	134,0	138,1

Etter en oppgang i antall søknader i 2013, har sektoren dessverre gått litt tilbake i antall nye søknader. Det er ingen deler av sektoren som skiller seg ut hverken positivt eller negativt, men det er forventninger om at det vil være en økning fremover, spesielt innenfor energisystemer. Dette har sammenheng med Norges vassdrags- og energidirektorats (NVE) nye rammer for FoU for nettselskaper, som vi tror vil føre til økt innsats fra denne delen av sektoren.

Figur 4.16: Kraft og Energi - aktive prosjekter i 2014 fordelt etter teknologikode

Det største enkelttemaet i porteføljen er energisystemer, hvor det er flere prosjekter som omhandler smarte energinett og utnyttelse av de mulighetene som den forestående installasjonen av smarte målere vil gi. Det er også stor aktivitet innenfor fornybar energi, da spesielt innen vann- og vindkraft. Innenfor vannkraft er det mye fokus på å forbedre eksisterende teknologi, spesielt på turbiner. Mens det innenfor vindkraft er mange prosjekter som dreier seg om offshore vind og vindsimulering.

Figur 4.17: Kraft og Energi - fylkesvis fordelt, 8 største

Oslo, Sør-Trøndelag og Akershus er fylkene med flest prosjekter. Det kommer av at de er folkerike fylker med nærhet til sterke fagmiljøer innenfor sektoren. Særlig kan man se at det i universitetsbyene er en tett kobling til FoU-institusjoner, hvor budsjettert kjøp av FoU overstiger det bedriftene får i skattefradrag.

Kitemill i vinden

Flyvende vindmøller drar fordel av sterkere og mer stabil vind i høyere luftlag. Kitemill benytter drage og vinsj for å generere vindkraft. Dragen flyr med en svak vinkel i en spiralbevegelse mens den trekker ut en line fra en vinsj på bakken, og omdanner på den måten vind til elektrisitet.

– Den ideelle høyden er opp til 1500 meter, sier medgründer i Kitemill AS, Thomas Hårklau. Vinden blir sterkere og mer stabil med høyden.

Luftbåren vindkraft kan på sikt endre den globale energimiksen. Energikostnadene er lave og ressurstilgangen stor, en kombinasjon ingen andre energiteknologier har. Teknologien kan bli en betydelig eksportindustri for norsk industri.

Kitemill har hatt SkatteFUNN-støtte siden 2009, og har også mottatt støtte fra RENERGI og Innovasjon Norge. Hårklau har følgende å si om betydningen av den offentlige støtten:

– Slik støtte er et viktig verktøy for å få realisert prosjekter og utløst privat kapital, som er nødvendig i den internasjonale konkurransen. Offentlig støtte er også ofte et krav for å sikre samarbeid med etablerte industrielle aktører.

Kitemill nådde målet og gjennomførte den autonome energiproduksjonen i 2014. Det jobbes nå med å forberede en kommersiell modell som er ventet lansert i løpet av 2016. Kongsberg Innovasjon, som

gir Kitemill tilgang til relevant kompetanse i Kongsbergmiljøet, vil fortsette å være en viktig partner i denne prosessen.

Kitemill benytter drage og vinsj for å generere vindkraft. Dragen flyr med en svak vinkel i en spiralbevegelse mens den trekker ut en line fra en vinsj på bakken, og omdanner på den måten vind til elektrisitet. Foto: Kitemill AS

4.3.7 Kultur/Underholdning

Foto: Shutterstock

SkatteFUNNs kulturprosjekter befinner seg i skjæringsfeltet mellom ulike fagdisipliner, og de aller fleste av problemstillingene har en teknologikomponent. Særlig IKT er viktig for utvikling av nye varer, tjenester og produksjonsmåter innenfor denne sektoren.

Tabell 4.9: Nøkkeltall for sektor Kultur/Underholdning.

Prosjekter	Antall	Antall Forskningsprosjekter	% andel m. internasjonalt samarbeid	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte FoU-innkjøp (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Nye 2014	55	4	36,4	129	1,5	26,1
Nye 2013	45	7	46,6	132,5	1,6	23,5
Aktive 2014	108	10	-	320,7	2,6	58,6
Aktive 2013	81	9	-	341,9	2	48

Det tematiske spennet er stort, fra musikkhandel på nye måter, via avansert spillutvikling og moderne TV-systemer, til ledelsesmetoder ved hjelp av kulturhistorie og teater. Utvikling av utstyr for sport og fritid finner vi også mange problemstillinger knyttet til. Nesten alle kulturprosjektene i SkatteFUNN handler om eksperimentell utvikling, og bedriftene i sektoren er gjerne små eller mellomstore.

Aktive prosjekter i 2014

SkatteFUNNs kulturportefølje for 2013 hadde 108 aktive prosjekter. Samlet kostnadsbudsjett for prosjektene var 320,7 millioner kroner, for aktiviteter med planlagt gjennomføring i 2014. Budsjettert skattefradrag for de samme prosjektene var 58,6 millioner kroner.

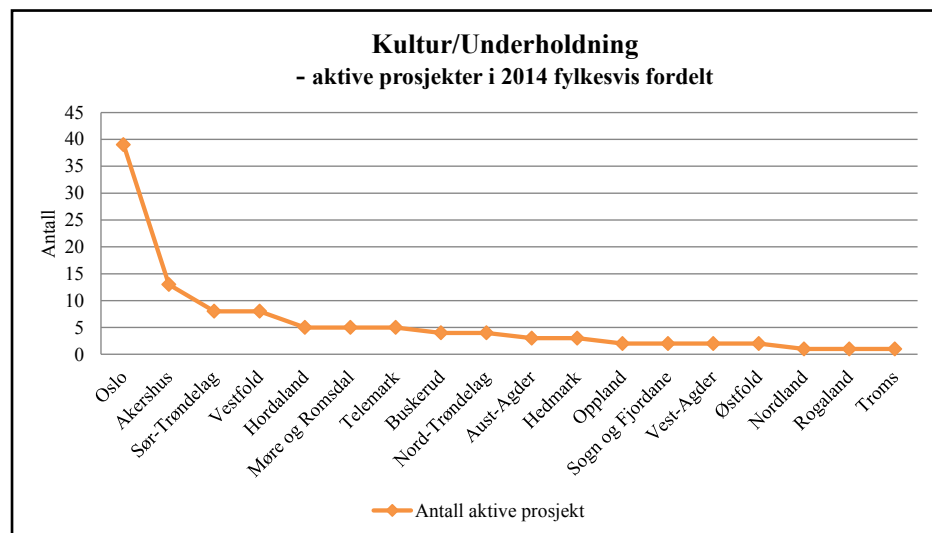
Nye prosjekter i 2014

SkatteFUNN registrerer en økning i antall nye prosjekter innenfor kultur og underholdning. 55 nye prosjekter ble godkjent i sektor Kultur/Underholdning i 2014. De nye kulturprosjektene hadde et samlet kostnadsbudsjett på 129 millioner kroner, og et samlet budsjettert skattefradrag på 26,1 millioner kroner, for aktiviteter med planlagt gjennomføring i 2014.

Flest kulturprosjekter i Oslo

Selv om nesten alle fylker hadde aktive kulturprosjekter i 2014, er det flest kulturprosjekter i SkatteFUNNs portefølje fra Oslo (39 prosjekter). Mer enn hvert tredje kulturprosjekt i SkatteFUNN kommer fra en bedrift i Oslo. Lyd, bilde, spillutvikling og digitale kulturprodukter og -tjenester er blant problemstillingene.

Figur 4.18: Kultur og Underholdning - fylkesvis oversikt over kulturprosjekter i SkatteFUNN, aktive prosjekter i 2014

Fordeling av forsknings- og utviklingsprosjekter

98 aktive kulturprosjekter i 2014 er klassifisert som eksperimentell utvikling i henhold til skattelovens definisjon av forskning og utvikling, mens 10 prosjekter er definert som industriell forskning.

Innkjøp av FoU-tjenester i kulturprosjekter

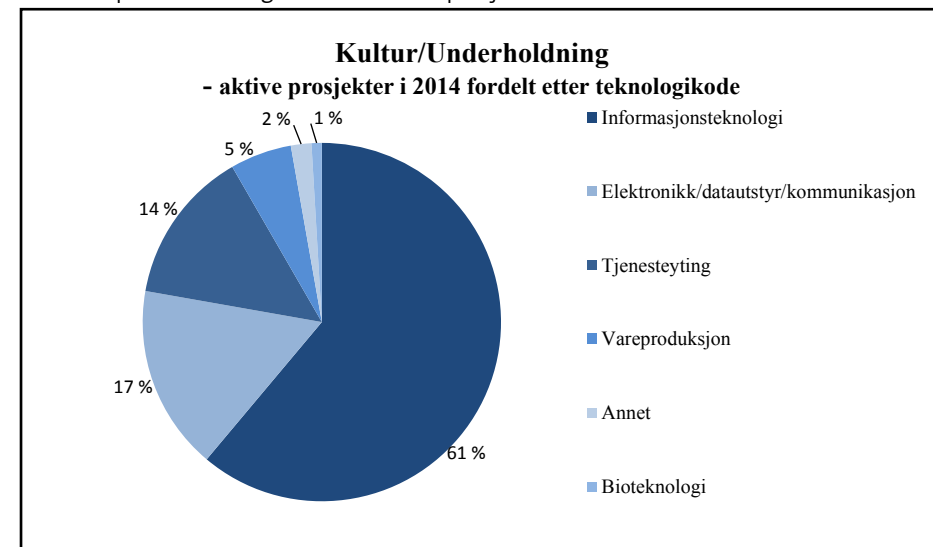
Tall fra SkatteFUNN-databasen indikerer at bedrifter i sektor Kultur og underholdning i liten grad kjøper tjenester fra godkjente FoU-institusjoner i sine utviklingsprosjekter. 15 av 108 prosjekter oppgir at prosjektet gjennomføres i samarbeid med FoU-miljøer. Kulturprosjektene samlede budsjett for innkjøp av FoU-tjenester fra godkjente institusjoner var i 2014 budsjettert til 2,6 millioner kroner for aktiviteter med planlagt gjennomføring i 2014.

Bedriftene i sektor Kultur/Underholdning

Bedriftene i kulturporteføljen varierer i størrelse, fra enkeltpersonforetak til 802 ansatte. 73 av 108 prosjekter oppgir at bedriften har ti eller færre ansatte. Ti av prosjektene hadde kvinnelig daglig leder i 2014, og tolv av prosjektene hadde kvinnelig prosjektleder.

Tema og teknologikategori i kulturprosjektene

Selv om temaene i kulturprosjektene er varierte, har majoriteten av prosjektene IKT-relaterte problemstillinger som en del av prosjektet.

Figur 4.19: Kultur og Underholdning - aktive prosjekter i 2014 fordelt etter teknologikode

Kultur- og underholdningsprosjektene i SkatteFUNN har varierte temaer og problemstillinger, og de aller fleste prosjektene har en teknologikomponent. Foto: Cumulus/Forskningsrådet

Among the Sleep – Skrekk fra et nytt perspektiv!

Krillbite Studio AS har fått SkatteFUNN-finansiering for å utforske en annerledes tilnærming til skrekkspillsjangeren, der du ser omgivelsene fra en toåringers perspektiv.

Målet med SkatteFUNN-prosjektet til Krillbite var å lage et innovativt første-personers grøsserspill hvor spilleren opplever frykt gjennom et barns øyne. Spillet bygges rundt barns fysiske og psykologiske potensial og adferd. Resultatet er en intens spillopplevelse som vil få den mest blaserte skrekk-spiller til å gyse.

I Among the Sleep spiller Krillbite på frykten bare et barn kan kjenne på. Dagligdagse lyder i huset kan, i et barns ører, bli fryktelig skremmende, og vaskemaskinen på vaskerommet blir et fryktinngytende monster. Noe som også spiller en viktig rolle i dette, er hvorfor barnet opplever det slik, og hva som er den underliggende årsaken til barnets oppfatning av virkeligheten.

– Gjennom Among the Sleep har vi fått muligheten til å utforske et perspektiv jeg aldri har sett før i spill. Tilbakemeldingene har vært overveldende, og spesielt brev fra småbarnsforeldre som beskriver det som en sterk og positiv opplevelse, sier Ole Andreas Jordet, CEO fra Krillbite Studios AS.

Ved å begrense perspektivet i spillet til det en toåring kan se, har Krillbite gitt spillerne en unik og utfordrende opplevelse. Dette, samt et utvasket skille mellom fantasi og virkelighet, er elementer som brukes til å skape en skremmende spillopplevelse.

I tillegg til finansieringen fra SkatteFUNN, har Krillbite Studio AS fått støtte fra Innovasjon Norge og Norsk filminstitutt. De har også gjennomført en vellykket kickstarter-kampanje med forhåndssalg av spillet.

Krillbite Studio har laget et innovativt førstepersoners grøsserspill hvor spilleren opplever frykt gjennom et barns øyne. Foto: Krillbite Studio AS

4.3.8 Marin/Sjømat

Foto: Shutterstock

Norsk sjømatnæring er den tredje største eksportnæringen etter Olje og gass og utstyr til olje og gass-sektoren, målt i kroneverdi. Over 95 prosent av sjømaten eksporteres, og gir daglig opphav til 37 millioner måltider. Havbruks-næringen er lokomotivet, og står for mer enn to tredjedeler av sjømatnæringens eksportinntekter i 2014. Flere norskeide bedrifter har utviklet seg til internasjonale aktører i et globalt sjømatmarked.

Sektor Marin/Sjømat omfatter prosjekter som retter seg mot verdikjedene fiske og fangst, og havbruk, eller som benytter marine stoffer, eller deler av marine stoffer, innen farmasi, helsekost eller næringsmidler. Utstyr, inklusive IKT som støtter opp under slike prosjekter, hører også inn under sektoren.

Sektor Marin/Sjømat er den sektoren som har nest mest FoU-samarbeid, og er den tredje største sektoren etter IKT og Petroleum når det gjelder aktive SkatteFUNN-prosjekter, antall nye prosjekter og budsjetterte skattefradrag for disse. Prosjektene i SkatteFUNN brukes til å løse bedriftenes flaskehals.

Tabell 4.10: Nøkkeltall for sektor Marin/Sjømat

Prosjekter	Antall	Antall Forsknings- prosjekter	% andel m. internasjonalt samarbeid	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte FoU-innkjøp (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Nye 2014	287	92	33,1	837,3	78,3	146,3
Nye 2013	230	52	36	569	55,5	101,9
Aktive 2014	566	292	-	1580,2	164,5	276,7
Aktive 2013	462	172	-	1186,1	137,7	215,7

Innenfor sektor Marin/Sjømat ble det i 2014 godkjent 287 nye prosjekter. Dette var en økning fra 2013 på 24,7 prosent (230 nye prosjekter i 2013). De nye prosjektene hadde et totalbudsjett for 2014 på 837,3 millioner kroner (en økning på ca. 268,3 millioner kroner fra 2013). Bedriftene hadde budsjettert med en skattelette på 146,3 millioner kroner, og de hadde oppgitt at de planla å kjøpe tjenester fra godkjente FoU-institusjoner for 78,3 millioner kroner. Av de 287 nye prosjektene hadde 45,3 prosent FoU-samarbeid, og hele 32 prosent var godkjent som forskningsprosjekter.

Gjennomsnittlig estimerte kostnader for nye prosjekter i 2014 var på 2,91 millioner kroner. Innkjøp av FoU-tjenester lå i snitt på 272 822 kroner, og estimert SkatteFUNN-fradrag var i gjennomsnitt på 510 000 kroner.

Ca. 85 prosent av de nye marine prosjektene var i tilknytning til havbruk, og over halvparten av nye havbruksprosjekter kom fra bedrifter på Vestlandet. Nesten 11 prosent av de nye prosjektene hører til under næringsmidler og næringsmiddelteknologi, noe som var en liten nedgang fra 2013. Møre og Romsdal og Sogn og Fjordane er de fylkene som har flest prosjekter innen fiskerisektoren. Finnmark leder an med prosjekter innen fangst, med sitt nettverksprosjekt om rusefangst av reker.

Sektor Marin/Sjømat omfatter prosjekter som retter seg mot verdikjedene fiske og fangst, og havbruk, eller som benytter marine stoffer, eller deler av marine stoffer, innen farmasi, helsekost eller næringsmidler. Foto: Photodisc

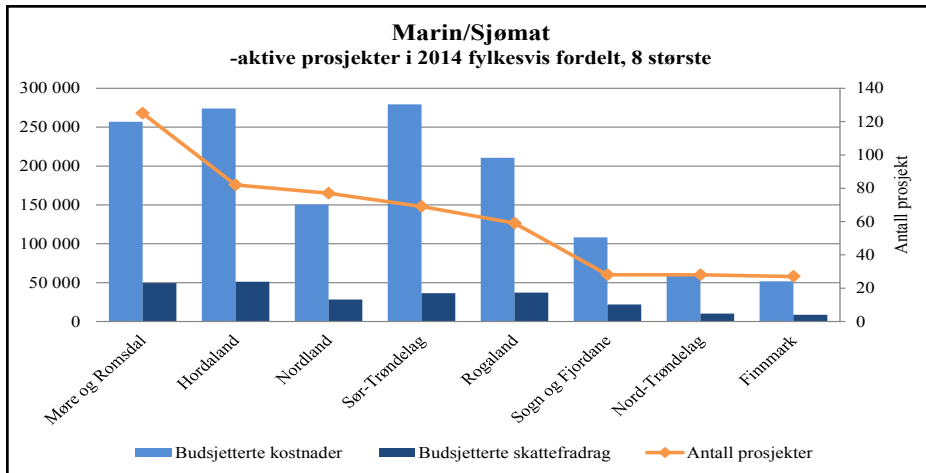
I 2014 var det 566 **aktive** prosjekter innenfor sektoren Marin/Sjømat, en økning på 104 prosjekter fra 2013. Disse prosjektene hadde i 2014 et samlet totalbudsjett på 1,6 milliarder kroner (en økning på ca. 400 mill. kr fra 2013) og estimert skattelette på 277 millioner kroner. 36 prosent av de aktive marine prosjektene i 2014 var godkjent som forskningsprosjekter, og de hadde budsjettert med kjøp av tjenester fra godkjent FoU-institusjon på 164,5 millioner kroner.

I de 566 aktive prosjektene var det budsjettert med en skattelette på 276,7 millioner kroner. I forhold til 2013 hadde gjennomsnittsprosjektet et noe høyere totalbudsjett (2,79 mill. kr), og det var budsjettert innkjøp fra FoU-institusjon på i gjennomsnitt 290 600 kroner, omtrent som året før. Estimert gjennomsnittlig skattelette var på hele 489 000 kroner.

De aktive marine prosjektene utgjorde i 2014 vel 11,7 prosent av alle aktive SkatteFUNN-prosjekter og 9,7 prosent av det totale kostnadsbudsjettet (en økning på 1,5 prosent fra foregående år). Dette var en økning fra 2013, hvor Marin/Sjømat utgjorde henholdsvis 11,2 prosent av alle aktive prosjekter og 8,5 prosent av det totale kostnadsbudsjettet.

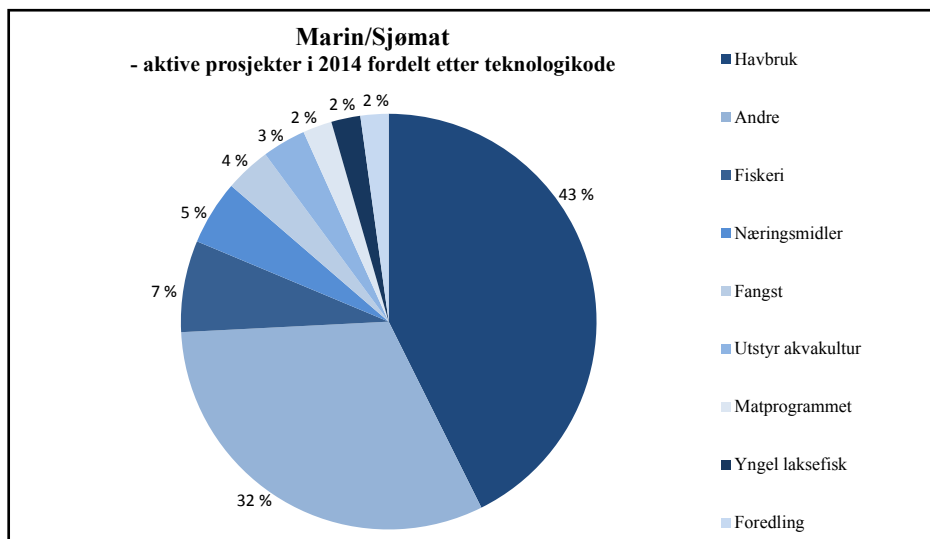
Marin/Sjømatsektoren er størst i seks fylker og på topp tre i ni fylker.

Figur 4.20: Marin/Sjømat – aktive prosjekter fylkesvis fordelt, 8 største

Av næringssektorene i SkatteFUNN er sektor Marin/Sjømat størst i seks fylker (Finnmark, Nordland, Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane) og på topp tre i ni fylker (Troms, Hordaland og Rogaland). Aust-Agder er eneste fylke uten marin/sjømatprosjekter. Fiskerifylket Troms har betydelig lavere andel prosjekter enn forventet – og kun tre aktive havbruksprosjekter er registrert.

Figur 4.21: Marin/Sjømat - aktive prosjekter i 2014 fordelt etter teknologikode

Andre marine arter

Det var bare ett SkatteFUNN-prosjekt som omhandlet oppdrettstorsk i 2014, mens det var 16 aktive prosjekter med andre marine arter enn torsk. Dette er arter som fortsatt er i tidlig utviklingsfase; som leppefisk med hensyn til rognkjeks og berggyllt (6), kveite (3), kamskjell (2), sjøkreps, reker, krabbe og hummer (5).

Årsaken til det relativt høye antallet leppefiskprosjekter er en tung satsing fra laksenæringen. Dette sysselsetter mange fagpersoner/forskere. Rognkjeks vil – sammen med leppefisk, berggyllt og grønngyllt – være den beste lakselusspiseren i lakseoppdrettsanlegg.

Det var bare ett SkatteFUNN-prosjekt som omhandlet oppdrettstorsk i 2014. Foto: Per Eide

Fiskerisektoren

Det var 76 aktive fiskerirelaterte SkatteFUNN-prosjekter i 2014. Av disse var 36 nye, og 12 av dem hadde forskingssamarbeid. Disse prosjektene er rettet mot mer bærekraftig fiske og utvikling av bedre styringsystemer for bedre utnyttelse av hele fisken. Flere av prosjektene er kombinert med virkemidler fra Innovasjon Norge (Marint verdiskapingsprogram, Industriell forsknings- og utviklingskontrakt (IFU) eller distriktstilskudd) eller Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond (FHF) eller også fra Forskningsrådet (BIA, Forny, Havbruk, Bionær). Aktivitetene i SkatteFUNN-prosjektene går ut på å løse flaskehalsene for egen bedrift, mens andre virkemidler fra for eksempel FHF tar tak i felles sektorielles utfordringer.

Kvinneandel

Kvinner er i 2014 fortsatt dårlig representert blant daglige ledere i sektor Marin/Sjømat. Mens andelen kvinnelige prosjektledere nå har økt til henholdsvis 17,4 prosent og 14,5 prosent for nye og aktive SkatteFUNN-prosjekter, er andelen kvinnelig daglig leder bare 6,6 prosent i nye prosjekter og 5,8 prosent i alle aktive prosjekter.

Med lus i siktet

Stingray Marine Solutions AS har utviklet et lasersvåpen mot lakselus.

Bærekraftig avlusingsmetode

Optisk avlusning, som innebærer avlusning med laser, er en skånsom og bærekraftig metode som ikke krever menneskelig håndtering av fisken. Fisken får svømme rundt i sine "naturlige" omgivelser og blir kontinuerlig avluset. Fisken blir ikke stresset, og på denne måten kan man også forebygge påslag av lus. De voksne hunnlusene blir siktet på og skutt først. Metoden minsker, eller eliminerer helt, bruk av kjemikalier i vannet eller medisinering av oppdrettsfisken.

Gründer Esben Beck fra Beck Engineering fikk i 2009 ideen om å skyte lakselus med laserstråler, og startet prosjekteringen i begynnelsen av 2010. Rundt regnet 65 000 arbeidstimer og 45 millioner kroner senere er Stingray klare for det store oppdrettsmarkedet.

Beck er høyst sannsynlig den aller første i verden som har kommet på ideen om optisk avlusning, og han har også utviklet den. Han var raskt ute med å sikre seg patent på teknologien, som nå er beskyttet i 20 år fremover på verdensbasis.

FoU-utfordringer

– De største faglige utfordringene så langt har vært å utvikle bildeteknologi og gjenkjenning som aldri har vært benyttet før i verden, forteller John Arne Breivik, daglig leder i Beck Engineering AS og Stingray Marine Solutions AS, som har ført prosjektet frem til dagens lansering. – Vi startet med utvikling av egen program-

vare fra absolutt ingenting, til dagens styringssystemer, hvor det gjøres opp mot 15 milliarder operasjoner/kalkulasjoner i sekundet. Når det gjelder fiskehelse, viste tidlige forsøk at fisken ikke påvirkes av laserstrålene. De beveger seg uanfektet slik de ellers ville gjort.

Nye tjenester under utvikling

Stingray regner seg for så vidt i mål med FoU-delen av utstyret til sitt laserprosjekt, men hviler ikke på laurbærene. Blant annet har de et omfattende FoU-arbeid foran seg når det gjelder Stingray Lusetelling. Det skal gjøre det mulig for oppdretter å sitte innendørs og telle lus på høyoppløselige bilder, i stedet for å måtte dra ut til merdene i kulde og blåst.

Om SkatteFUNN har John Arne Breivik følgende å si:

- I tillegg den økonomiske gevinsten, har støtteordningen rent faglig gitt en god motivasjon til å strukturere prosjektet tilstrekkelig til at det kan forklares enkelt, samt redegjøres for på en god måte, og dette er uvurderlig i ethvert prosjekt. I tillegg har vi erfart selve søknadsskrivingen som både disiplinierende, lærerik og ukomplisert. Vi har også opplevd at det er god brukerstøtte hos Forskningsrådet og at vi får den hjelpen vi etterspør.

Stingray Marine Solutions AS har gjort det mulig å drepe lakselus med lasersvåpen. Foto: Tor Einar Horsberg

4.3.9 Maritim

Foto: Tony Hall, Ulstein Verft

Den maritime sektoren i Norge er stor, og er en av Norges mest tradisjonsrike og innovative næringer. Over tid har den vist stor evne til innovasjon og nytenking ved å legge forholdene til rette for bruk av menneskelig kompetanse og erfaring.

Innholdet i prosjektittel og hovedmål viser at det er en sektor som tenker nytt, og som kontinuerlig utvikler ny teknologi, produkter og tjenester. Den maritime sektoren opererer mye i klynger satt sammen av bedrifter fra hele verdikjeden. De omfatter alt fra skips- og olje/petroleumsindustrien til leverandører av produkter og tjenester. Dette virker å være en effektiv samarbeidsform som også sikrer at sektoren opprettholder sin posisjon som en nyskapende sektor. Ser vi nærmere på hvordan bedriftene i den maritime sektoren organiserer samarbeidet med andre eksterne partnere, finner vi flere eksempler på at bedrifter og miljøer i stor grad søker FoU-samarbeid utenfor sitt eget fylke. For mer informasjon, se siste avsnitt om samarbeid med forskningsmiljøer.

Eksempler på sterke, maritime klyngemiljøer i Norge:

- > Sør-Trøndelag og Trondheim: SINTEF/NTNU er det desidert mest foretrukne FoU-miljøet blant bedriftene i sektor Maritim.
- > Møre og Romsdal: klynger med bedrifter innen design, bygging og operasjon av offshorefartøy
- > Hordaland og Rogaland (inkludert Haugalandet): klynger med bedrifter med maritime aktiviteter, i hovedsak relatert til petroleum og olje/gass
- > Vest- og Aust-Agder: klynger med bedrifter knyttet til bore- og letevirksomhet
- > Buskerud og Vestfold: klynger med bedrifter knyttet til leveranse av elektronikk og annet subsea-utstyr

Den maritime sektoren er representert i alle deler av landet, men ikke uventet ser vi at hovedtyngden av bedriftene kommer fra Norges kystfylker. For mer informasjon, se fylkestabell for aktive og nye godkjente SkatteFUNN-prosjekter.

SkatteFUNN opplevde en markant økning til maritim sektor i antall nye innsendte og godkjente søknader i 2014 sammenlignet med 2013. Totalt ble 191 prosjekter innstilt til godkjenning i 2014, hvilket ga en økning fra 2013 på hele 29 prosent. Vi må helt tilbake til 2004 for å finne et større antall innsendte søknader.

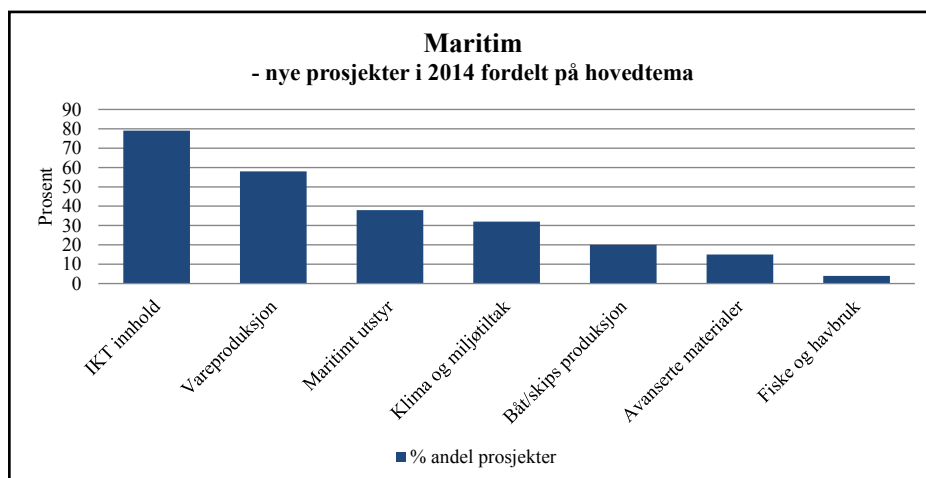
Tabell 4.11: Nøkkeltall for sektor Maritim

Prosjekter	Antall	Antall Forsknings-prosjekter	% andel m. internasjonalt samarbeid	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte FoU-innkjøp (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Nye 2014	191	12	46,1	542	27,8	98
Nye 2013	148	5	45,2	458	28,3	76
Aktive 2014	365	11	-	1072	66,1	185
Aktive 2013	317	11	-	912	53,2	155

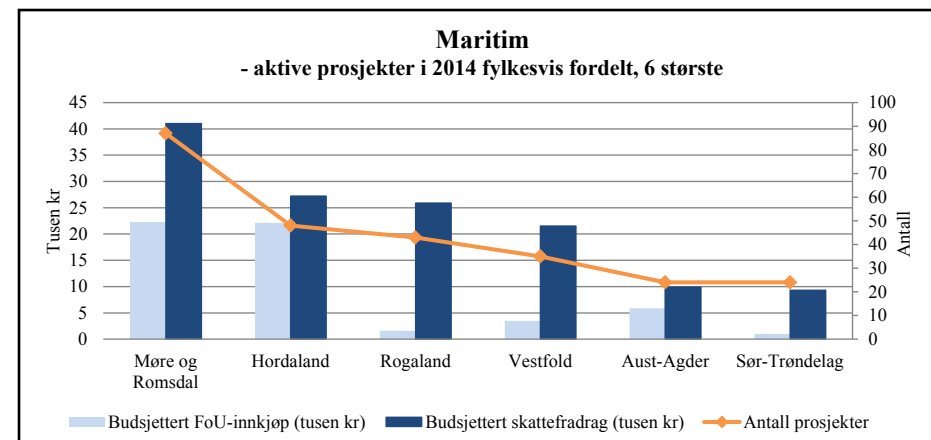
Merking av prosjekter – prosjekter med miljøprofil

Norges klimapolitikk og de globale klimautfordringene gjør at den maritime sektoren stadig må utvikle nye miljøvennlige løsninger for å oppfylle nasjonale og internasjonale krav til redusert utslipp. Det er omfattende globale reguleringer på gang både når det gjelder utslipp av ballastvann og av klimagasser, samt regionale begrensninger på operasjoner i noen geografiske områder. Av nye og godkjente SkatteFUNN-prosjekter i 2014, har 32 prosjekter som hovedmål å finne nye miljøvennlige og bærekraftige løsninger for fremtiden. Eksempler på dette er prosjekter innen rensing av ballastvann, ulike former for avfallshåndtering på skip, miljøvennlige fremdriftssystemer og prosjekter som skal frem-skatte nye løsninger for eksosrensing i form av redusert NOx og SOx.

Hovedmerkinger av 191 nye godkjente prosjekter i 2014:

Figur 4.22: Maritim – nye prosjekter i 2014 sortert på hovedtema

Figur 4.23: Maritim – aktive prosjekter fylkesvis fordelt, 6 største (i tusen kr)

Samarbeid med eksterne forskningsmiljøer

En gjennomgang av alle prosjektene som er innsendt til maritim sektor i perioden 2003 til 2014 der de har budsjettert med eksternt FoU-samarbeid, viser at hele 283 bedrifter av 566, altså 50 prosent, ønsker et samarbeid med SINTEF/NTNU-miljøet i Trondheim. Fra tabellen under ser vi for eksempel at for fylket Møre og Romsdal har hele 87 av de 132 bedriftene budsjettert med et samarbeid med FoU-miljøet i Sør-Trøndelag.

Tabell 4.12: Samarbeid med eksterne forskningsmiljøer (kilde: NIFU STEP)

Lokalisering av FoU-institusjon	Lokalisering av bedriften							Totalt
	Oslo/Akershus	Øvrige Østlandet	Agder-fylkene	Vestlandet	Møre og Romsdal	Trøndelag	Nord-Norge	
Oslo/Akershus	29	31	6	30	15	4	7	122
Øvrige Østlandet	5	23	6	6	2	0	0	42
Agder-fylkene	1	2	19	5	0	0	0	27
Rogaland/Hordaland	2	1	1	27	1	1	1	34
Møre og Romsdal	0	0	0	2	24	0	0	26
Sør-Trøndelag	18	38	17	52	87	42	29	283
Nordland/Troms	0	1	0	2	3	1	25	32
Totalt	55	96	49	124	132	48	62	566

Prisvinnende ferge kjører på batteri

Skipsverftet Fjellstrand AS har utviklet ladearrangementet, inkludert en land-basert ladestasjon, til verdens største batteridrevne ferge. Fergen er tildelt både Næringslivets klimapris 2014 og samme år kåret til "Ship of the year".

Maritimt Forum skriver at fergen er bygget for lavt energiforbruk, noe som er viktig for å kunne drifte fergen kun på batterier. På korte fergestrekninger er batteridrift ideelt som fremdriftssystem. Dessuten er fergen bygget i aluminium, med katamaran-skrog. Både skrog, materialer og systemer er optimalisert for at fergen skal være utslippsfri. Rolls-Royce har bidratt i utviklingen av den innovative fergen, med tilpassede Azipull thrustere og rådgivning innen skrogdesign og hydrodynamikk basert på avanserte analyser. Batteriteknologien og de elektriske systemene er levert av Siemens.

Fergen, som har fått navnet Ampere, har allerede blitt tildelt Næringslivets klimapris 2014. Prisen er et samarbeid mellom

ZERO, NHO og NTNU, og skal oppfordre til klimavennlig innovasjon og nyskaping. Fergen er også kåret til "Ship of the year 2014" av bladet Skipsrevyen.

Edmund Tolo, salgs- og markedsdirektør ved Fjellstrand AS, sier til maritime.no at de nå håper denne anerkjennelsen innebærer at de får lage flere ferger av denne typen. De har investert mye i ny teknologi, og for at investeringene skal lønne seg, må de lage flere fartøy.

Fergen trafikkerer nå på E39-sambandet over Sognefjorden og har kapasitet til å frakte 120 biler og 360 passasjerer. Og dette gjør den helt uten motorstøy!

Fjellstrand fikk innvilget SkatteFUNN-støtte for utvikling av lavutslipps transportløsninger for ferge og passasjerbåter, der utviklingen av et komplett ladearrangement har vært en sentral del av prosjektet.

Verdens største batteridrevne ferge er bygget for lavt energiforbruk, og frakter biler og passasjerer på E39-sambandet over Sognefjorden – helt uten motorstøy! Foto: Fjellstrand AS

4.3.10 Metall

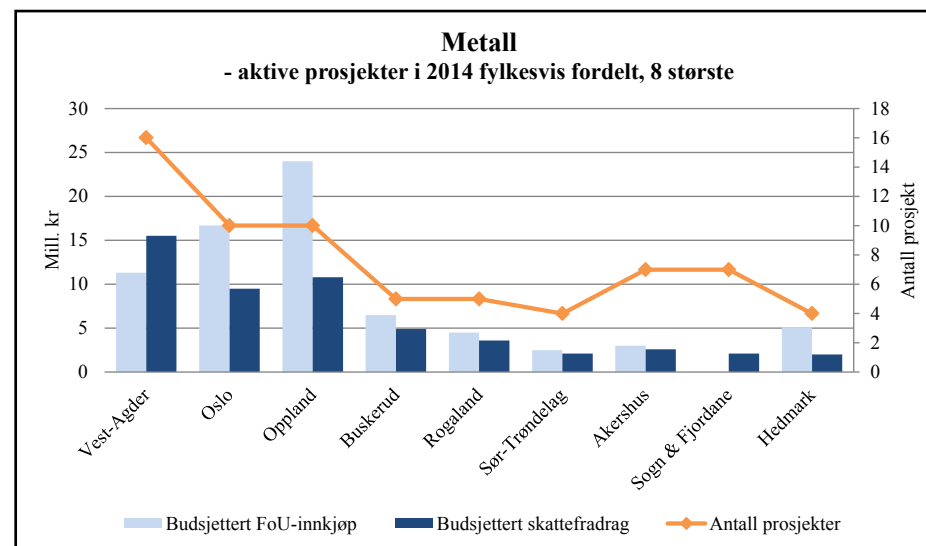
Foto: Shutterstock

Næringssektoren Metall omfatter bedrifter som produserer metaller, legeringer og ferdige produkter, hvor metall har en avgjørende betydning for produktets egenskaper og funksjon. Det er dels råvarer produsert i en prosesseteknikk og levert som bulkvare, eller stenger, bolter og ferdigvarer levert som stykk gods.

Tabell 4.13: Nøkkeltall for sektor Metall

Prosjekter	Antall	Antall Forskningsprosjekter	% andel m. internasjonalt samarbeid	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte FoU-innkjøp (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Nye 2014	35	11	65,7	192,7	16	21,2
Nye 2013	31	5	51,6	86,1	10,2	14,3
Aktive 2014	93	24	-	457,3	68	62,1
Aktive 2013	92	20	-	434,8	76	58,1

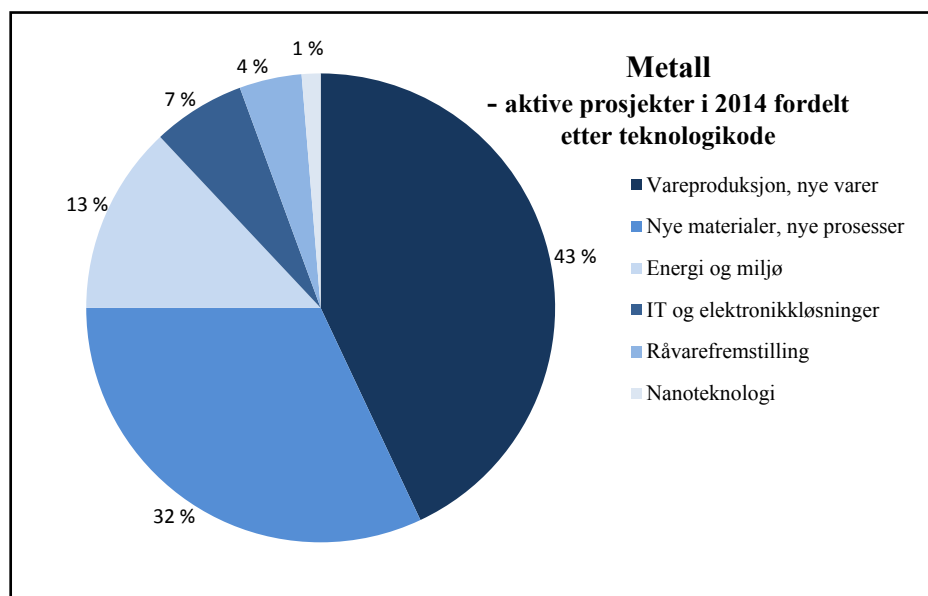
Antall nye prosjekter i sektoren viser en liten økning fra 2013, mens økningen i prosjektenes kostnadsbudsjett er tydeligere. Totalt sett er ikke økningen på linje med gjennomsnittet for SkatteFUNN-porteføljen. Når det gjelder størrelsen på investeringer i FoU-kostnader er det endringer i rekkefølgen for de fleste fylkene, bortsett fra Vest-Agder og Oslo.

Figur 4.24: Metall – aktive prosjekter fylkesvis fordelt, 8 største

Vest-Agder er, med sine næringsklynger i Kristiansand, Mandal og Farsund, også i år det førende fylket. Oppland har også økning, der Toten og Raufoss-miljøene følger godt opp. Fra Oslo ledes mange FoU-prosjekter fra bedriftenes hovedkontor.

Materialteknologi for nye metallbaserte varer og nye produksjonsprosesser er typisk for FoU-prosjektene i denne sektoren, og utgjør til sammen 74 prosent av alle prosjektene. Energi og miljøteknikk er viktig for bedriftene, og oftest er det en sammenheng mellom disse temaene i prosjektene. Innkjøp av FoU-tjenester har stabilisert seg noe, og antall industrielle forskningsprosjekter har økt, noe som kan tyde på økt langsiktighet i prosjektene.

Figur 4.25: Metall - aktive prosjekter i 2014 fordelt etter teknologikode

IKT-prosjekter utgjør nå en mindre del av denne sektoren enn tidligere, og andelen er også mindre enn i andre næringer. Omtrent 10 prosent av SkatteFUNN-prosjektene i denne sektoren har en kvinne i styringsposisjon.

Vektreduserende støpemetoder for bildeler

Sørlandsbedriften Farsund Aluminium Casting har utviklet løsninger for å lage lettere bildeler. Markedet deres er bilindustrien som kontinuerlig er på jakt etter nye tekniske løsninger som gjør bilene lettere og dermed reduserer både energiforbruk, miljøforurensning og produksjons- og levetidskostnader. I prosjektet er alternative fremstillingsmetoder for tynnvegget støpegods i aluminium forsøkt utviklet.

– Prosjektets overordnede idé har vært å etablere et aktivt samarbeid med aktuelle FoU-miljøer for å finne fram til nye innovative og vektreduserende støpemetoder for bildeler med høye kvalitetskrav, forteller dr.ing Jan Ove Løland i Farsund Aluminium Casting.

Bedriften, som eies av Benteler Automotive, leverer sikkerhetskritiske aluminiumsdeler til Daimler, Jaguar LandRover, BMW, Porsche, Ferrari og andre biler vi forbinder med høy prisklasse.

I tillegg har bedriften vært opptatt av å skape nye støpelegeringer med bedre mekaniske og slitasjebestandige egenskaper. Dette for å kunne øke egne markedsandeler og finne fram til nye markeder for aluminium støpegods.

Farsund Aluminium Casting har jobbet tett med SINTEF Materialer og kjemi for å løse disse oppgavene. I tillegg har leverandører av Flux-midler og lignende, vært nyttige bidragsytere. Det er gjennomført teststøping både i laboratorium hos SINTEF og pilottesting i egen bedrift. Farsund Aluminium Casting har også utført oppdrag for kunde med tanke på mulig bruk av denne metoden i fremtiden.

– SkatteFUNN har sikret fremdriften i prosjektet ved at bedriften har kunnet opprettholde en egen FoU-avdeling med en fast ansatt i full stilling, sier Løland.

Farsund Aluminium Casting leverer sikkerhetskritiske aluminiumsdeler til Ferrari og andre biler vi forbinder med høy prisklasse. Foto: Shutterstock

4.3.11 Miljø

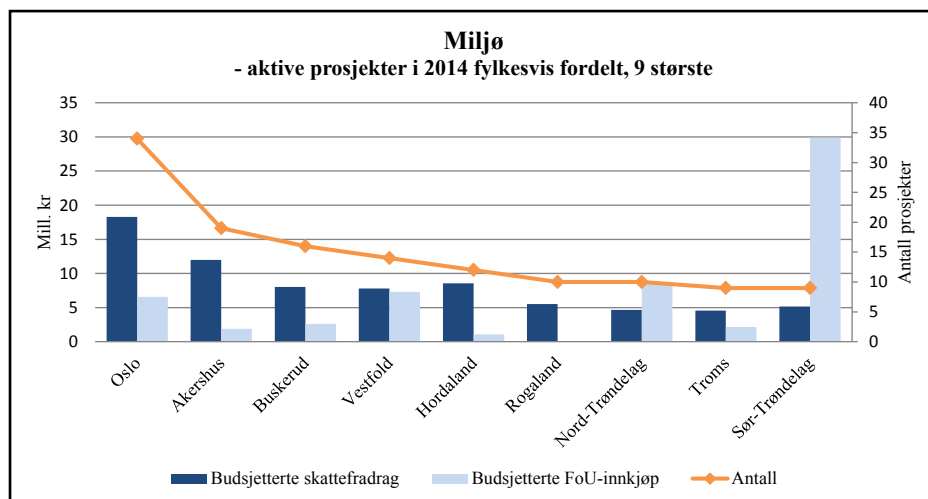
Foto: Shutterstock

Prosjektene i miljøsektoren kommer fra alle bransjer i norsk næringsliv. De har som regel et flerfaglig perspektiv, og hovedmålene dreier seg om å forbedre miljøet rundt oss på en eller annen måte.

Tabell 4.14: Nøkkeltall for sektor Miljø

Prosjekter	Antall	Antall forskningsprosjekter	% andel m. internasjonalt samarbeid	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte FoU-innkjøp (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Nye 2014	65	15	47,7	216,3	10,0	41,1
Nye 2013	63	11	41,2	170,8	8,9	30,9
Aktive 2014	165	42	-	550,6	70,8	92,3
Aktive 2013	157	36	-	522,0	61,7	86,8

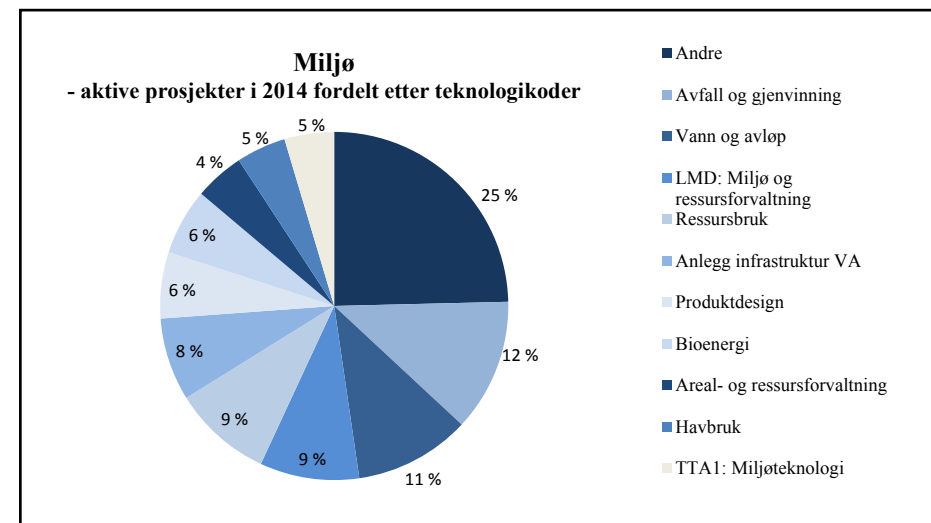
Antall innkomne søknader til SkatteFUNNs miljøportefølje var stabilt fra 2013 til 2014. Med tanke på at antall søknader til SkatteFUNN totalt har gått opp, er dette noe skuffende. Men dette kan også komme av at prosjekter med miljøfokus har blitt registrert på andre sektorer.

Figur 4.26: Miljø – aktive prosjekter fylkesvis fordelt, 9 største

Prosjektene i miljøsektoren kommer fra hele landet, men hoveddelen er fra regionen rundt Oslofjorden. Særlig kommer det mange fra Oslo og Akershus, men også Buskerud og Vestfold har mange bedrifter med prosjekter i denne sektoren. Sør-Trøndelag er det fylket med størst utgifter til innkjøp av FoU. Disse kostnadene kommer fra et større prosjekt som går på CCS (CO₂-fangst og lagring).

Fagmessig er sektoren veldig spredt, men de viktigste områdene er miljøovervåking, vann og avløp og avfallshåndtering. Fra årets nye prosjekter kan man se at det er stor aktivitet innenfor behandling av slam, og da særlig i sammenheng med produksjon av biogass. Det er også flere prosjekter som tar for seg kontinuerlig måling av kvaliteten på drikkevann.

Figur 4.27: Miljø – aktive prosjekter i 2014 fordelt etter teknologikoder

Skjell som sensorer i miljøovervåkning

BiotaTools AS har utviklet en ny generasjon biosensorer for sanntids miljøovervåkning i vann.

De nyutviklede biosensorene følger helse-tilstanden til levende dyr i sann tid. Helsen er definert ved vekst, reproduksjon og energiomsetning. Biosensorene er beregnet på vannfiltrerende organismer, og kan benyttes med skjell som sensor, i deres naturlige miljø. Sensorene kan måle vannstrømmen gjennom organismen, antall partikler og størrelsen på partiklene, samt vekst og åpningsgraden på skjellet.

I forsøkene har BiotaTools målt effekten på skjell under ulike miljøforhold, som varierende grad av oljeeksponering i sjøvann. Målet har vært å registrere den naturlige variasjonen i spiseatferd, vekst og oksygenforbruk, samt endringene som skjer ved forurensninger. Sensorene kan også observere når skjellene gyter, noe som gir kunnskap om i hvilken grad skjellene følger en naturlig livssyklus. I målingene er det tatt høyde for naturlige sesongmessige variasjoner i skjellenes responser.

Hovedutfordringen i utviklingsarbeidet har vært å utvikle et sett av metoder for miljøovervåkning likt det som benyttes i oljeselskapers miljørisikovurderinger. En annen utfordring har vært å vise at sensorene har en relevant følsomhet til det de skal måle og at de gir respons på forurensning som er lik de mer indirekte metodene som er anvendt i laboratorieforsøk.

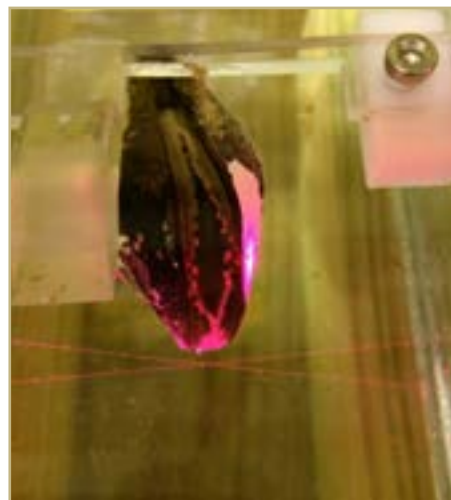
– Resultatene av målingen tyder på at skjellene reduserer energiopptak når de blir eksponert for olje, men at en stor grad

av denne reduksjonen skyldes økt tid der skjellet er lukket, eller er åpne og ikke filterer, sier daglig leder og prosjektansvarlig i BiotaTools AS, Odd Ketil Andersen.

Foruten SkatteFUNN-støtte, har prosjektet vært støttet av Regionale Forskningsfond Vestlandet, Statoil og ConocoPhillips. Utviklingen av første generasjon biosensorer kom for ca. 25 år siden. To av disse, hjerterate og åpne/lukke-frekvens hos skjell, har vært benyttet regelmessig siden. Begge metodene er følsomme for endringer i vannkvalitet, men sier lite om dyrenes helsetilstand.

Biotatools er klar til å ta skrittet videre:

– En offshore-versjon er designet og kostnadsberegnet. Vi jobber med å få på plass finansieringen av dette biosensorsystemet, forteller Andersen.

Blåskjell som overvåkes med to biosensorer. Den ene er en LDV som måler i skjæringspunktet mellom de to laserstrålene. Den andre er en laser avstandsmåler i lyspunktet på det hvite området av skjellet.

Foto: BiotaTools AS

4.3.12 Petroleum / Olje og gass

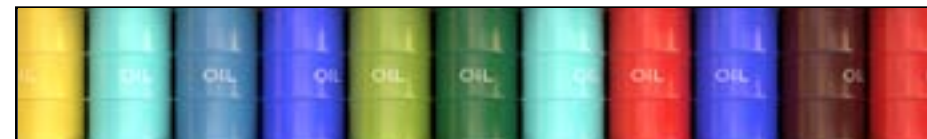

Foto: Colourbox

Petroleumssektoren er Norges største næring med hensyn til sysselsetting, verdiskaping, investeringer og skatteinnngang. Ut ifra aktiviteten på sokkelen de siste 40 årene, er det etablert en internasjonalt ledende produkt-, service- og tjenesteindustri i Norge, som omsetter for over 400 milliarder kroner. Eksport av produkter, systemer og tjenester basert på FoU, kunnskap og operasjonell erfaring er fortsatt i vekst.

I 2014 har Norsk Olje & Gass, gjennom IRIS, gjort grundige studier av petroleumsvirksomheten. Resultatene viser at ca. 330.000 ansatte arbeider direkte eller indirekte innen petroleumsaktiviteten, mot ca. 250.000 i tidligere studier. Eksporten av oljeteknologi er Norges største næring etter eksport av olje og gass, som ligger på førsteplass. Nye beregninger viser at ca. 70 000 arbeidsplasser er knyttet til olje- og gassrelatert eksport. Fra 2007 til 2014 har eksportverdien fra norsk leverandørindustri gjennomgått en nesten eventyrlig vekst, med en verdi på over 200 milliarder kroner årlig.

Petroleumsprosjektene i SkatteFUNN preges av tverrfaglighet og kunnskapsintensivt arbeid med stor grad av IKT-anvendelse. Mange prosjekter er rettet mot mer kostnads- effektive oppstrøms-løsninger. Typiske områder er mer effektiv, miljøvennlig og automatisert boring, bruk av sanntidsdata for reservoar- og produksjonsstyring, under- vannsløsninger, arktisk design og HMS. Bedriftene rapporterer at de arbeider mot slike løsninger som resultat av operatørens kostnadsfokus, og for å styrke egen konkurransekraft på sikt. En positiv konsekvens av denne teknologiutviklingen er redusert energiforbruk og utslipp til luft og sjø ved kortere offshore-operasjoner. En slik utvikling i industrien er nødvendig for at Norge skal kunne overholde sine utslippsforpliktelser frem mot 2030 (St. meld 13, 2015). Avfallshåndtering som offshore-behandling av borekaks og kjemikalier, samt bedre separasjoner, sensorer og prosessstyring, er områder i utvikling og med miljøgevinster hvis de tas i bruk på eksisterende felt. Vi ser også at det med basis i avanserte offshore-løsninger tilpasses teknologi for onshore-virksomhet for eksportmarkedet.

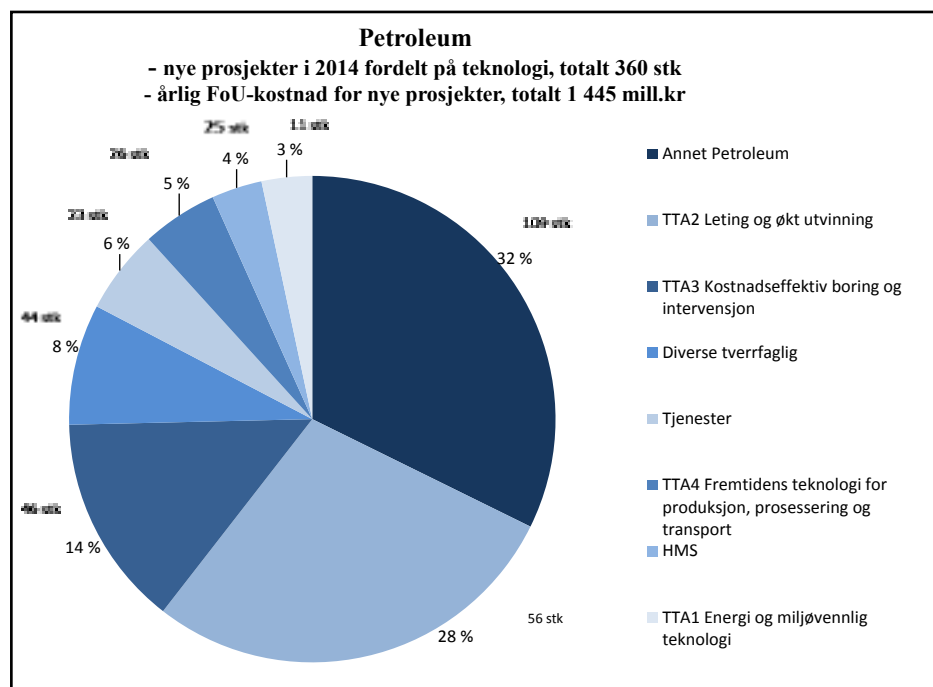
Tabell 4.15: Nøkkeltall for sektor Petroleum/Olje og gass

Prosjekter	Antall	Antall Forskningsprosjekter	% andel m. internasjonalt samarbeid	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte FoU-innkjøp (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Nye 2014	340	20	38,5	1 445,1	107,1	211,6
Nye 2013	244	41	47,7	953,9	61,3	137,7
Aktive 2014	591	58	-	2 746,4	201,2	381,7
Aktive 2013	433	58	-	1 934,8	189,8	284,6

Det ble godkjent 340 nye prosjekter i 2014, som er en økning på 39 prosent fra 2013, og innebærer en vekst på 127 prosent siden 2011. Årlig FoU-kostnad for de nye prosjektene er på 1,445 milliarder, en økning på 51 prosent fra 2013 og hele 140 prosent siden 2011. Gjennomsnittlig årlig prosjektstørrelse for aktive prosjekter har også jevn vekst, og er nå på 4,65 millioner kroner. Innkjøp av tjenester fra godkjente FoU- institusjoner for nye prosjekter har økt fra 61 millioner kroner i 2013 til 107 millioner i 2014.

SINTEF, NTNU, IRIS og CMR er de viktigste norske forskningsaktørene. Budsjettert skattefradrag for de 591 aktive prosjektene har økt fra 285 millioner og 433 prosjekter i 2013 til 382 millioner i 2014. Vi forventer at ca. 75 prosent av totalen vil bli realisert som faktisk skattereduksjon.

Det er økt prosjektinngang fra de sterke petroleumsklyngene og rundt de store byene. Rogaland utmerker seg med 107 prosent økning fra 2013, til 116 nye prosjekter. Så følger Hordaland med 51 prosjekter (opp 16 prosent), Sør-Trøndelag med 31 (opp 41 prosent), Akershus med 29 (opp 21 prosent), Oslo med 27 (opp 42 prosent) og Vest-Agder med 21 prosjekter, som er 50 prosent økning fra et tidligere for lavt nivå. Nord-Trøndelag har økt fra null i 2013 til ti prosjekter, og Troms har 67 prosent økning til fem nye prosjekter i 2014. Fylkene med negativ utvikling er Buskerud (ned 50 prosent) og overraskende Møre og Romsdal med 29 prosent nedgang.

Figur 4.28: Petroleum – aktive prosjekter i 2014 fordelt etter teknologikode

Tematisk omhandler 236 av de 340 nye prosjektene aktiviteter innenfor TTA1-4 (Targeted Technology Areas) innenfor den nasjonale OG21-satsingen på fire prioriterte tematiske FoU-områder. De nye TTA1-4 prosjektene står for 77 prosent av det nye totale FoU-kostnadsbudsjettet på 1,445 milliarder i 2014. TTA4 er den største gruppen med 109 nye prosjekter. Dette er en samling av prosjekter fra tidligere OG21 TTA4-7 klassifiseringer. Den inneholder temaer som integrerte operasjoner og reservoarstyring, undervanns-prosessering, gass, undervannsteknologi, prosess- og produksjonsteknologi. TTA3 boring og brønn er fortsatt den mest kapitalintensive.

Petroleumssektoren er Norges største næring med hensyn til sysselsetting, verdiskaping, investeringer og skatteinngang. Foto: Shutterstock

Det er ofte en samfinansiering mellom Petromaks, DEMO 2000 og SkatteFUNN innenfor TTA-kategorien. Den største økningen er innenfor HMS, med hele 44 nye prosjekter mot bare 14 i 2013.

Kategorien Annet inneholder typisk materialteknologi, elektroteknikk og spesialkomponenter for andre aktører eller servicevirksomheter, ofte med IKT-relatert FoU. Det finnes også nedstrøms-prosjekter mot landbasert industri og forbrukere. Petroleumsnæringen er mannsdominert, og andelen kvinnelige prosjekt-ledere eller daglige ledere falt fra 8 til 7 prosent for nye prosjekter i 2014.

OptiLift gir reduserte kostnader og økt sikkerhet for mennesker og utstyr på norsk kontinentalsokkel

Vær- og bølgeforhold i Nordsjøen er svært krevende for marine og maritime operasjoner, logistikk og løfting. Jevnlig blir løfteoperasjoner utsatt over lengre perioder grunnet dårlig vær. Dette forårsaker kostbare forsinkelser og har en serie av negative konsekvenser for driften og logistikkflyten. OptiLift bidrar ikke bare til å utvide værinduet betraktelig, men også til å forbedre sikkerheten for offshore-løfting mellom båter og innretninger.

Signifikant bølgehøyde er per i dag en avgjørende faktor for om et løft kan gjennomføres eller ikke, men bølgehøyden sier lite om fartøyets faktiske bevegelser. OPTILIFT Motion Reporter måler sann-tidsbevegelsene på supplybåten dekk kun via en sensor montert i bom-tuppen på kranen. Tester viser at den faktiske hiv-bevegelsen mellom masse-senteret på supplybåt og kranens bom-tupp kan være så mye som 50-70 prosent lavere enn hva signifikant bølgehøyde skulle tilsi. Dette betyr at løftekapasiteten til kranen kan økes betraktelig ved bruk av OptiLift. På den annen side ser man også i noen

tilfeller at bevegelser på deler av dekk kan være større enn signifikant bølgehøyde. Måleprinsippet bak teknologien går ut på at systemet automatisk lager en full 3D-modell av supplybåten kun ved å «se på» båten. Dette gjøres ved hjelp av egenutviklet robotsyn-teknologi, og modellen brukes for å foreta målingene av bevegelser.

For operatørene på norsk kontinentalsokkel betyr den nye teknologien at de kan redusere kostnadene knyttet til forsinkede løfteoperasjoner i betydelig grad samtidig som de oppnår økt sikkerhet for mennesker og utstyr. I utviklingsperioden har selskapet samarbeidet tett med BP Norge og Statoil for testing og kvalifisering, og OptiLift fikk i februar i år utstedt teknologisertifikat av DNV GL.

I tillegg til egenkapital og midler fra selskapets aksjonærer, har prosjektet mottatt finansiering fra Sørlandets Kompetansefond, Innovasjon Norge og SkatteFUNN. Støtten fra samtlige har vært avgjørende for at selskapet kunne realisere planene.

Illustrasjonen viser hvor store forskjeller det kan være for de faktiske hiv-bevegelsene på ulike deler av dekk for en supplybåt. Foto: OptiLift AS

4.3.13 Reiseliv/Turisme

Foto: Colourbox

Reiselivsnæringen er en raskt voksende og viktig næring i flere av Norges distriktskommuner. Med sin vakre og særegne natur, har Norge et stort potensial for å opparbeide en solid næring innen reiseliv og turisme. Blant SkatteFUNN-prosjektene finner vi flere prosjekter som bidrar positivt i dette arbeidet.

Et «nær-hvalen»-øyeblikk kan gi gåsehudopplevelsen for mange. Turister kommer til Norge for å dra på hvalsafari, blant annet til Andenes og Tysfjord i Nordland. Foto: Digital Vision

Reiselivsnæringen opererer i et internasjonalt marked, og er opptatt av destinasjonsutvikling i by og bygd. Det handler om å tiltrekke seg besøkende, næringsliv og investorer både nasjonalt og internasjonalt. Dette gjøres ved å tilby opplevelser innenfor kunst, kultur, historie, sport og natur.

For at reiselivsnæringen skal bli en næring Norge kan leve av i fremtiden, må det bygges kvalitet og effektivitet i alle ledd. Det kan dreie seg om å finne frem til effektive måter å organisere seg lokalt, eller prosjekter som prøver å skape attraksjoner som gir oppmerksomhet og bygger merkevare for destinasjonen. Destinasjonen og opplevelsen kan være knyttet til bygninger, historiske spill og teater, sportsstevner, sportsarrangementer, kulturfestivaler, konserter, naturaktiviteter, konferanser eller annet.

Aktive reiselivsprosjekter i SkatteFUNN

Det var i 2014 totalt 48 aktive reiselivsprosjekter, med et samlet kostnadsbudsjett på 121,7 millioner kroner for aktiviteter med planlagt gjennomføring i 2014. Budsjettert skattefradrag for de samme prosjektene var 23,7 millioner kroner.

Noen nøkkeltall for sektor Reiseliv/Turisme i 2013 og 2014 kan du lese av følgende tabell:

Tabell 4.16: Nøkkeltall for sektor Reiseliv/Turisme

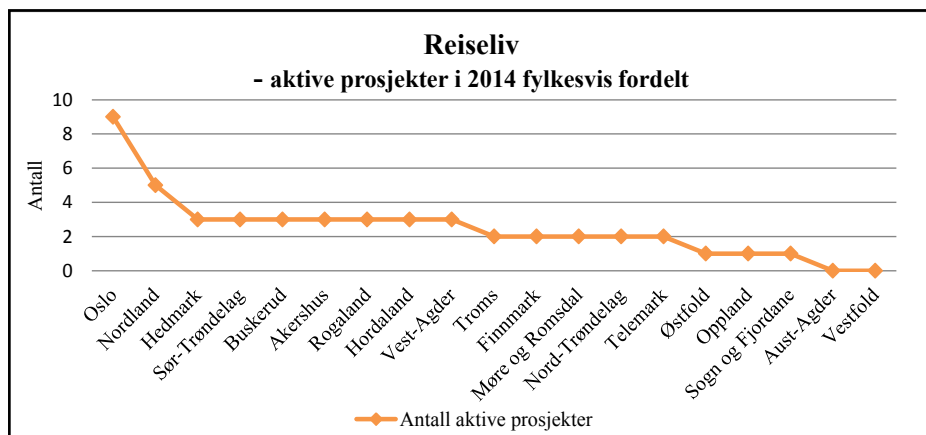
Prosjekter	Antall	Antall Forskningsprosjekter	% andel m. internasjonalt samarbeid	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte FoU-innkjøp (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Nye 2014	27	7	37,0	60,8	0,5	12,1
Nye 2013	19	4	26,3	54,6	0,9	10,6
Aktive 2014	48	10	-	121,7	1,7	23,7
Aktive 2013	34	5	-	99,1	0,9	18,7

Nye prosjekter i 2014

SkatteFUNN registrerer en markant økning i antall nye reiselivsprosjekter fra 2013 til 2014. Totalt 27 nye prosjekter ble godkjent i sektor Reiseliv/Turisme i 2014, noe som er en økning på åtte prosjekter fra 2013.

Flest reiselivsprosjekter i Oslo

Det er registrert prosjekter innenfor Reiseliv/Turisme i 17 av landets 19 fylker. Ikke uventet er det flest reiselivsprosjekter i Oslo, men Nordland er også et fylke som markerer seg med flere reiselivsprosjekter. Det er ikke registrert reiselivsprosjekter i fylkene Vestfold og Aust-Agder i 2014.

Figur 4.29: Reiseliv - fylkesvis oversikt over aktive prosjekter i 2014

Fordeling av forsknings- og utviklingsprosjekter

38 aktive reiselivsprosjekter i 2014 er klassifisert som eksperimentell utvikling i henhold til skattelovens definisjon av forskning og utvikling, mens ti prosjekter er definert som industriell forskning.

Innkjøp av FoU-tjenester i reiselivsprosjekter

Tall fra SkatteFUNN-databasen indikerer at bedrifter i sektor Reiseliv/Turisme i beskjedne grad kjøper tjenester fra godkjente FoU-institusjoner i sine utviklingsprosjekter. 11 av 48 prosjekter oppgir at prosjektet gjennomføres i samarbeid med FoU-miljøer av denne typen. Reiselivsprojektenes samlede budsjett for innkjøp av FoU-tjenester fra godkjente institusjoner var i 2014 budsjettert til ca. 1,7 million kroner for aktiviteter med planlagt gjennomføring i 2014.

Reiseliv i skjæringsfeltet mellom ulike fagdisipliner

Reiselivsprosjekter befinner seg ofte i skjæringsfeltet mellom ulike fagdisipliner. De handler om å utvikle bedre, morsommere og mer effektive varer, tjenester og systemer for å tiltrekke seg kunder nasjonalt og internasjonalt. IKT, opplevelse, eventyr, fysisk aktivitet, mat, kunnskap, læring, effektivitet, automatisering og trygghet er stikkord som inngår i svært mange av problemstillingene.

I tillegg vil en del reiselivsrelatert kunnskap bli produsert gjennom forskning og utvikling som har et annet hovedfokus. Omfanget av «Reiselivs-FoU» er derfor en krevende øvelse å anslå. Dette ser vi spesielt godt i SkatteFUNNs portefølje, der svært få reiselivsrelaterte prosjekter plasseres i kategorien Reiseliv/Turisme av bedriftene selv. Innenfor kategorier som IKT, Mat, Kultur, Transport og Annet, finner vi imidlertid flere prosjekter hvor målet er å få kunnskap som skal anvendes innenfor reiselivet.

IKT og tjenester i reiselivet

IKT er en viktig generisk teknologi for utvikling av varer, tjenester og effektive prosesser også i reiselivsnæringene. Nær 80 prosent av prosjektene handler om å utvikle nye eller bedre tjenester, og nesten alle prosjektene skal ta i bruk IKT for å realisere dette.

Bedriftene i sektor Reiseliv/Turisme

Bedriftene i reiselivsporteføljen varierer i størrelse, fra enkeltpersonforetak til større AS-selskaper med over hundre ansatte. 28 av 48 prosjekter oppgir at bedriften har ti eller færre ansatte. Ti av prosjektene hadde kvinnelig daglig leder i 2014, og tre av prosjektene hadde kvinnelig prosjektleder.

Nye opplevelser på Sortland

Kunst, litteratur og kulturarv er Sortland Hotells oppskrift på en blomstrende drift.

Hotellet har allerede etablert seg som et kunst- og litteraturhotell, ved aktivt å knytte konseptutvikling og profilering til to kjente forfattere som hadde forbindelser til Sortland: Knut Hamsun og Lars Saabye Christensen.

– Hamsun bodde mye på det opprinnelige Sortland hotell i tiden 1911/1912, mens han skrev romanen ”Den siste glæde”, forteller gründer og daglig leder i Sortlandhotellene, Harald Mikal Jakobsen. – I tillegg bodde Lars Saabye Christensen 15 år på Sortland, og mye av hans forfatterskap er knyttet til stedet. Saabye Christensen har donert sitt komplette forfatterskap til oss, og det har vi anvendt til å etablere ”Saabyes Bibliotek” – kombinert med restaurant. Kunstneren Nico Widerberg har laget byster av begge forfatterne, disse er sentralt plassert i hotellet.

Konseptutviklingen gikk over tre år, og mottok SkatteFUNN-støtte i perioden. Nordlandsforskning, Nordland fylkeskommune, Kunnskapsparken i Bodø, Innovasjon Norge og Forskningsrådet medvirket til at hotellet fikk SkatteFUNN-godkjenning.

Forfatteren Lars Saabye Christensen har donert sitt komplette forfatterskap til Sortland Hotell, som har brukt det til å etablere Saabyes Bibliotek. Foto: Ove Aalo

Nytt prosjekt

– Nå tar vi steget videre, og utvikler utendørs opplevelser knyttet til kultur og tradisjon, fortsetter Jakobsen. – ”Opplevelseshaven” skal formidle kunnskap og opplevelser fra nordnorsk kulturarv med vekt på fiskerbondens tilværelse og den unike tilpasningen til naturen og fiskerierne.

Nordlandsforskning og Novadis (Norsk forskningssenter for opplevelsesbasert reiseliv ved UiN) vil bidra med FoU-støtte blant annet knyttet til kunnskapsgrunnlag og metodebruk ved utviklingen av konseptet. De vil også bidra med erfaringsoverføring fra VRI-aktiviteter innenfor opplevelsesfeltet, produktutviklingssamarbeid og medarbeiderdrevet innovasjonsprosess i bedriften.

Klyngebedrift

I tillegg til samarbeid med FoU-miljøer, er Sortlandhotellene AS med i reiselivsklyngene Innovative Opplevelser og Lønnsomme Vinteropplevelser. – Deltakelse i klyngene gir oss verdifull kunnskap om turisme, og hvordan nå markedet, avslutter Jakobsen.

4.3.14 Skog/Tre

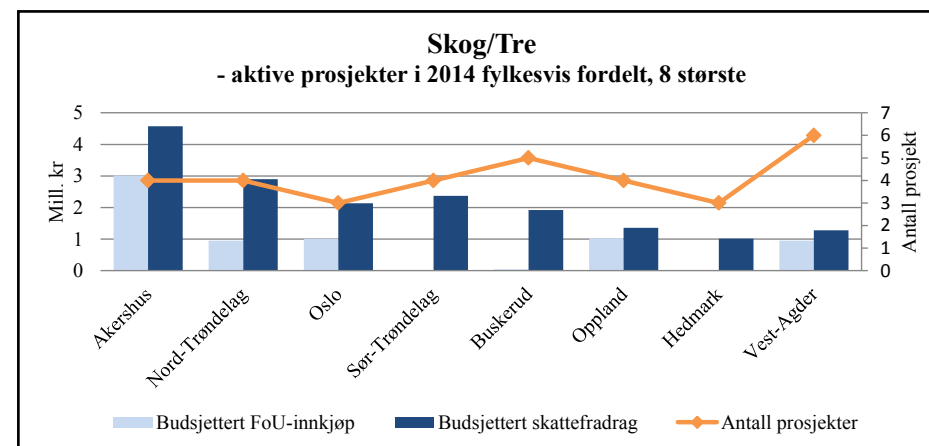
Foto: Colourbox

Prosjektene i denne sektoren kommer fra skogeiere og bedrifter som vil delta i utviklingen av de verdier skogen representerer, både økonomisk og miljømessig. Temaene i sektoren varierer, men er i mindre grad enn tidligere rettet mot skogens vekstforhold og drift. Prosjekter rettet mot kvalitetsutvikling av byggematerialer er økende.

Tabell 4.17: Nøkkeltall for sektor Skog/Tre

Prosjekter	Antall	Antall Forskningsprosjekter	% andel m. internasjonalt samarbeid	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte FoU-innkjøp (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Nye 2014	16	2	31,3	39	3	8,1
Nye 2013	18	0	38,9	42,5	1,4	6,9
Aktive 2014	43	4	-	113,1	8,2	21,4
Aktive 2013	39	2	-	113,6	7,5	17,4

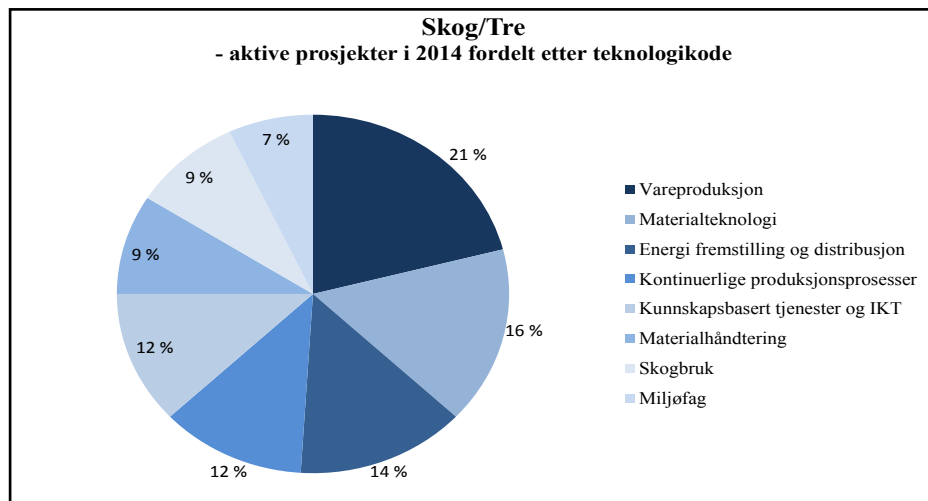
Sektoren hadde i 2014 en liten nedgang i nye godkjente søknader. Summen av budsjetterte kostnader for de aktive prosjektene viste også en nedgang. Det kan se ut som om både volumet og søknader med internasjonalt samarbeid nå har stabilisert seg etter den store nedgangen de siste årene. To nye prosjekter ble i 2014 klassifisert som forskningsprosjekter, de resterende som utviklingsprosjekter.

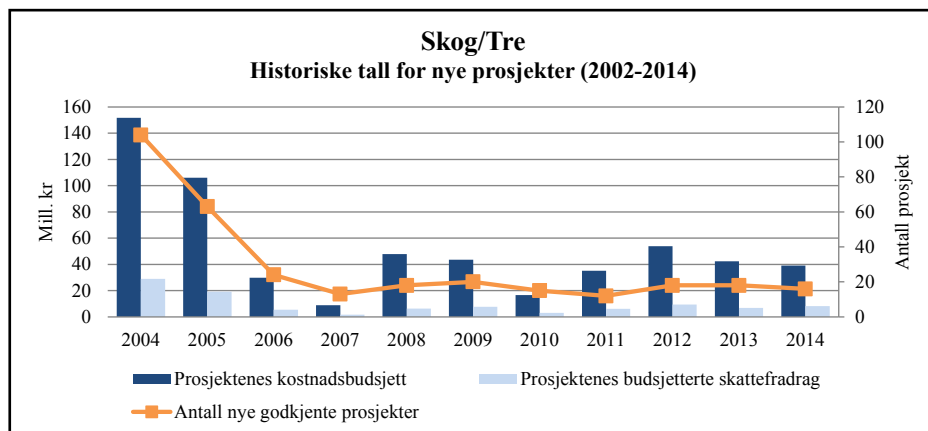
Figur 4.30: Skog og Tre – aktive prosjekter fylkesvis fordelt, 8 største

Fylkesfordelingen har variert betydelig etter papirindustriens reduserte satsing på FoU. De fleste nye prosjekter kom i Trøndelagsfylkene. Telemark, som lenge har hatt et stabilt høyt volum, har nå redusert satsingen betraktelig, mens Akershus har vokst mest.

Prosjektfordelingen viser oppgang for materialteknologi rettet mot både produksjon og forbedrede produkter.

Figur 4.31: Skog og Tre – aktive prosjekter i 2014 fordelt etter teknologikode

Figur 4.32: Skog og Tre – historiske tall for nye prosjekter

Nettbrett gjør skogsarbeiderjobben enkel

SB Skog AS har utviklet en felles kommunikasjonsplattform på iPad for å sikre bedre og mer effektiv kommunikasjon, mer rasjonell drift og færre feil i skogen.

SB Skog har hovedkontor på Støa i Elverum, og forvalter og drifter skog for private og offentlige skogeiere over hele Sør- og Midt-Norge.

– Alle ledd i skogen bruker ulike systemer, som igjen varierer litt fra årgang til årgang, forteller prosjektleder Isak Hasselvold til Østlendingen. – Utfordringen vår har vært å finne et overordnet system som gjør at de ulike systemene kan spille sammen. Så vi har bygd et nytt system rundt en iPad.

Ved å samle alle opplysningene om en jobb i én nettportal, kan man se alle ledd i arbeidsprosessen – fra planleggeren til mannen i hogstmaskinen – hva som er gjort og hva som skal gjøres.

Systemet er så enkelt å bruke at det nesten ikke er behov for opplæring. Og selskapet opplever kun positive tilbakemeldinger. Skogsarbeider Kjetil Bråten sier til Østlendingen at han bare ser fordelene med det nye systemet:
– Alt er blitt mye enklere, særlig på vinteren. Nå vet vi eksakt hva som skal hogges, og slipper å vase rundt i snøen.

Utviklingen av iPad-systemet har pågått over flere år, men SB Skog søkte SkatteFUNN først i 2014. Administrerende direktør Frode Hjort ser i ettertid at de burde søkt tidligere.

SB Skog har utstyrt 50 underleverandører og et tilsvarende antall planleggere med iPad, i prosjektet som totalt koster 4,5 millioner kroner over to år.

Etter at skogsarbeiderne i SB Skog fikk en felles kommunikasjonsplattform på iPad, vet de eksakt hvilke trær som skal hogges. Foto: Colourbox

4.3.15 Transport

Foto: Shutterstock

Bedriftene i SkatteFUNNs transportportefølje varierer i størrelse, fra enkeltpersonforetak til større bedrifter som Norsk Jernbanedrift. Vi ser et økende innslag av kommunale bedrifter. Temaene i prosjektene dekker verdikjeden, fra utvikling av nye løsninger for transportmidler til leveranse av kommunikasjonsutstyr, utførelse av transporttjenester i luften, på vei, gate og bane og datasystemer for styring, kontroll og sikkerhet. 4 av 154 aktive prosjekter hadde kvinnelig daglig leder, og 5 av prosjektene hadde kvinnelig prosjektleder.

SkatteFUNNs transportportefølje økte fra 2013 til 2014 med 18 prosent. Det tilsvarer den gjennomsnittlige økningen i antall SkatteFUNN-søknader. Antall prosjekter økte prosentvis mer totalt enn budsjettert. Kostnadsforbruket og gjennomsnittskostnadene var derfor mindre enn tidligere. På tross av økt antall søknader, gikk andelen prosjekter med internasjonalt samarbeid ned.

Tabell 4.18: Nøkkeltall for sektor Transport.

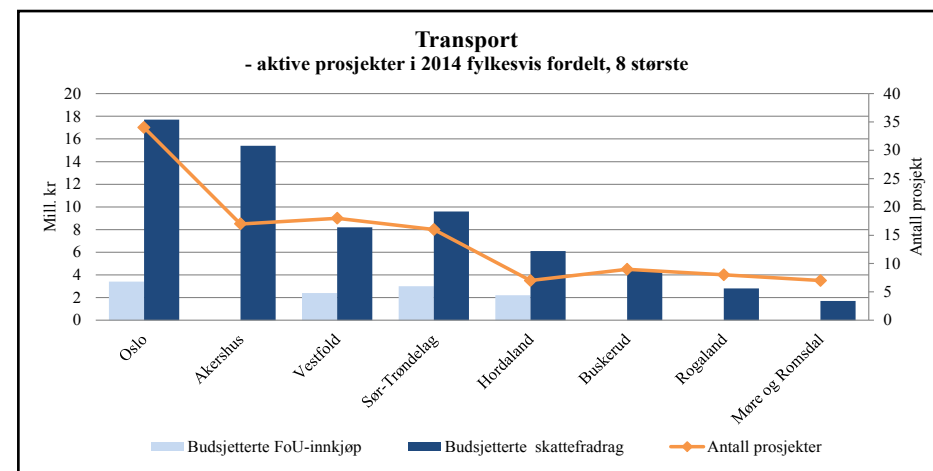
Prosjekter	Antall	Antall Forskningsprosjekter	% andel m. internasjonalt samarbeid	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte FoU-innkjøp (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Nye 2014	77	2	37,7	210,3	5,6	39,8
Nye 2013	67	2	44,8	178,4	4,2	35,7
Aktive 2014	154	4	-	451,1	10,2	81,7
Aktive 2013	120	4	-	372	12,1	65,7

Fordeling av forsknings- og utviklingsprosjekter

De fleste nye transportprosjektene i 2014 er som tidligere år, klassifisert som eksperimentell utvikling. To nye prosjekter er definert som industriell forskning, hvorav det ene er rettet mot signalssystemer for jernbanedrift.

Fylkesvis fordeling

Oslo og Akershus, som har de største utfordringer med offentlig kommunikasjon, har økt sin satsing på FoU med tilsammen 73,3 millioner kroner fra året før. Men også Vestfold, Sør-Trøndelag, Hordaland og Buskerud har byområder med behov for å satse på FoU. Se figur 4.33 (neste side).

Figur 4.33: Transport – aktive prosjekter fylkesvis fordelt, 8 største

Innkjøp av FoU-tjenester i transportprosjekter

Tall fra SkatteFUNN-databasen indikerer at bedrifter i sektor Transport i noen grad kjøper tjenester fra godkjente FoU-institusjoner i sine utviklingsprosjekter, men at det har vært en nedgang her fra 2013 til 2014, på tross av en solid økning i bedriftenes FoU-investeringer.

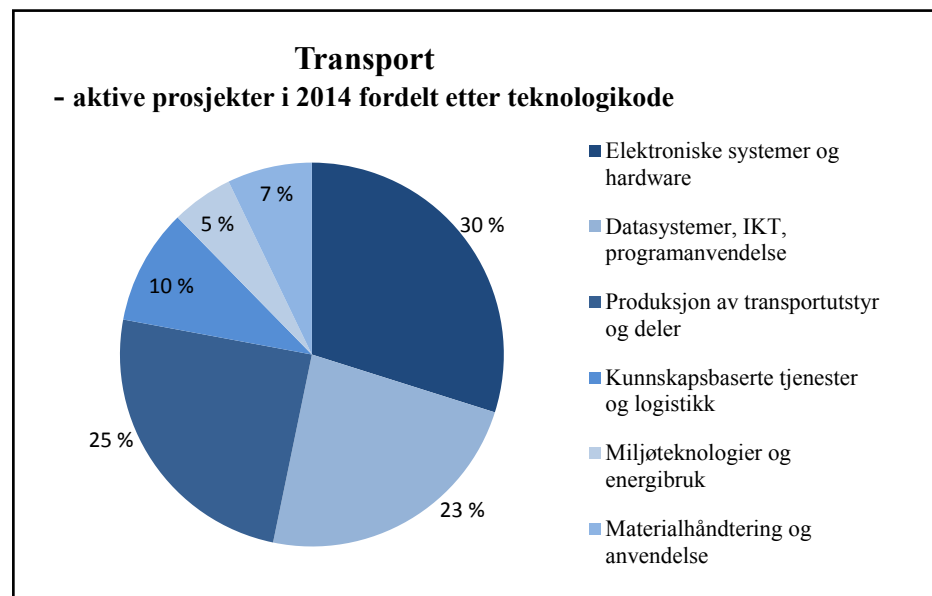

SkatteFUNNs transportportefølje økte fra 2013 til 2014 med 18 prosent. Foto: Cumulus / Forskningsrådet

Bedre tjenester er tema i mange transportprosjekter

Prosjekter rettet mot IKT og elektronisk utstyr utgjør tilsammen 64 prosent av alle prosjektene i sektor Transport. Dette viser klart at bedriftene ser muligheter for teknologisk utvikling av transportutstyr, varer, tjenester og effektive prosesser også i transportnæringen. Spesielt må vi nevne de muligheter GPS-løsninger – sammen med elektroniske løsninger i bil og transportutstyr – gir for sporing, reiseplanlegging, betaling for parke-ring, bompassering, forsikring basert på kjørelengde, leiebil basert på kjørestil og lengde, og oppfølging av bilflåtedrift med mer.

Figur 4.34: Transport - aktive prosjekt i 2014 fordelt etter teknologikode

Komposittruller letter transporten i gruveindustrien

Narvik Composite AS har etablert produksjon av lettvekts komposittruller til båndtransportører med ekstremt tunge laster. Markedet utgjøres av den globale gruveindustrien.

Narvik er utskipningshavn når gruve-selskapet LKAB eksporterer jernmalm og malmpellets til internasjonale markeder. Mellom 15 og 20 millioner tonn jernmalm skipes hvert år over havna i Narvik. Til dette har man brukt tradisjonelle stålruller for å få transportbåndet til å gå rundt. Men disse stålrullene er tunge å håndtere og kan havarere, og det kan medføre skade på transportbåndet og full stans i produksjonen hos LKAB, noe som igjen medfører store driftskostnader.

Kompositten som brukes her, består av glassfiber, lim og et skummateriale. I tillegg brukes et patentert tetningssystem i rullen. Narvik Composite har nå utviklet en komposittrull som ved havari, ikke vil skade transportbåndet og heller ikke medføre stans i produksjonen for kunden. De gamle stålrullene på opp til 150 kilo, kan nå erstattes av komposittruller på 35 kilo. Byttetiden blir dermed mye raskere, noe som reduserer kostnadene ved driftsstans.

– Komposittrullene er testet ut og videreutviklet under krevende forhold gjennom åtte år, forteller gründer Jarle Vestnes i Narvik Composite AS til metalsupply.no. Nå har LKAB tatt i bruk disse rullene i Narvik, samt i sine foredlingsverk i Kiruna, Malmberget, Svappavaara og Luleå. Det svenske gruveselskapet Boliden bruker rullene fra Narvik Composite i den store kobbergruven Aitik. Komposittrullene er

også levert til havneterminaler i Nederland og Spania.

Utviklingen av egenskapene til komposittrullene har skjedd i nært samarbeid med forskningsinstituttene Norut Narvik, som har bidratt innenfor materialteknologi, og svenske Swerea Sicomp, som er et av Nordens ledende miljøer på komposittmaterialer. I tillegg har komposittmiljøet på Raufoss bidratt med råd i forbindelse med utviklingen.

SkatteFUNN har i samarbeid med Innovasjon Norge bidratt direkte til finansiering av prosjektene som samlet har vært med på å utvikle disse unike rullene. Tilskuddene fra SkatteFUNN har også bidratt til at investorer har vært positive til å finansiere utviklingen og driften av selskapet.

Komposittrullene ligger under transportbåndet og sørger for at det går rundt. Her ser du enden av rullene som stikker opp på hver side av båndet. Foto: Narvik Composite AS

4.3.16 Annet

Foto: Kajablomst ipublish.no

En rekke fagområder og teknologier er representert i SkatteFUNNs sektor Annet. Prosjektene kommer fra ulike bransjer og næringer, blant annet vareproduserende industri, kunnskaps-, teknologi- og IKT-næringer og prosess- og foredlingsindustrien. De fleste designprosjektene finnes også her, i tillegg til prosjekter relatert til utdanning og tjenester.

Tabell 4.19: Nøkkeltall for sektor Annet

Prosjekter	Antall	Antall Forskningsprosjekter	% andel m. internasjonalt samarbeid	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte FoU-innkjøp (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Nye 2014	298	50	37,6	857,7	34,7	146
Nye 2013	183	26	53,0	430,5	20,8	74,8
Aktive 2014	516	90	-	1497,6	74,4	255,4
Aktive 2013	331	47	-	862,6	48,5	148,4

Felles for prosjektene i sektoren er at de ikke lett kan klassifiseres innenfor de andre femten sektorene i SkatteFUNN, at problemstillingene gjerne er tverrfaglige og sammensatte, og at anvendelsesområdene for prosjektets resultat gjerne er flere.

Aktive prosjekter 2014

I SkatteFUNN var det i 2014 516 aktive prosjekter kategorisert i sektor Annet, med et samlet kostnadsbudsjett på 1497,6 millioner kroner, for aktiviteter med planlagt gjennomføring i 2014. Budsjettert skattefradrag for de samme prosjektene var 255,4 millioner kroner for kostnadsåret 2014.

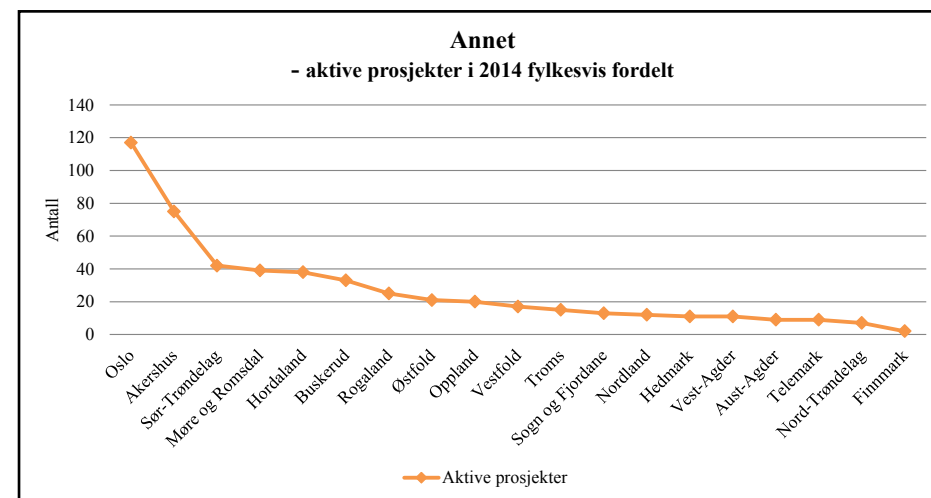
Nye prosjekter i 2014

SkatteFUNN registrerer en økning i antall nye Annet-prosjekter. 298 nye prosjekter ble godkjent i sektor Annet i 2014, og det er en økning på 63 prosent sett mot tilsvarende tall for 2013. I 2013 var økningen på 18 prosent. Det vil si at sektor Annet er den sektoren med størst vekst i 2014.

De aktive Annet-prosjektene hadde et samlet kostnadsbudsjett på 1 497,6 millioner kroner, og et samlet budsjettert skattefradrag på 255,4 millioner kroner, for aktiviteter med planlagt gjennomføring i 2014.

Flest Annet-prosjekter i Oslo og Akershus

I SkatteFUNNs portefølje er det flest Annet-prosjekter fra Oslo (117 prosjekter) og Akershus (75 prosjekter).

Figur 4.35: Annet – aktive prosjekter fylkesvis fordelt

Fordeling av forsknings- og utviklingsprosjekter i Annet

I 2014 var 426 aktive Annet-prosjekter klassifisert som eksperimentell utvikling i henhold til skattelovens definisjon av forskning og utvikling, mens 90 prosjekter var definert som industriell forskning.

Innkjøp av FoU-tjenester i Annet-prosjekter

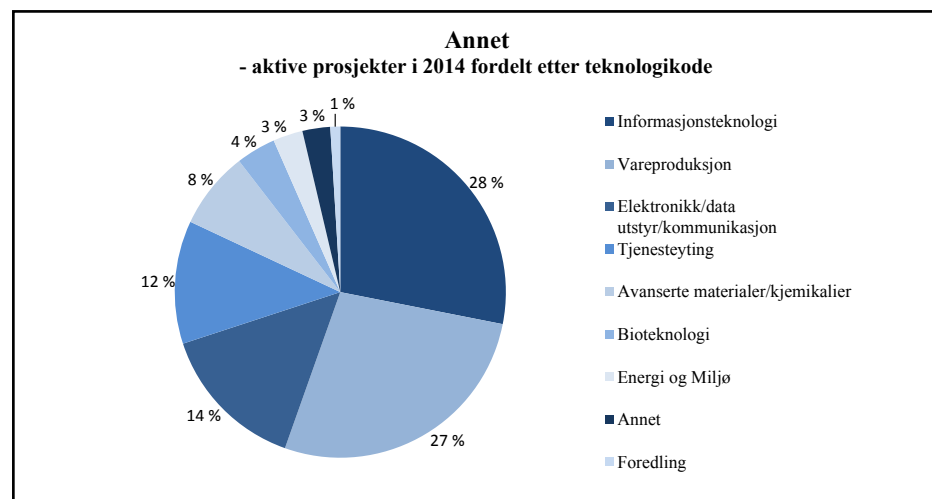
Tall fra SkatteFUNN-databasen indikerer at bedrifter i sektor Annet i begrenset grad kjøper tjenester fra godkjente FoU-institusjoner i sine utviklingsprosjekter. Fra 2013 til 2014 økte imidlertid budsjetterte innkjøp med 53 prosent, fra 48,5 millioner kroner til 74,4 millioner kroner. 118 av 516 prosjekter oppgir at prosjektet gjennomføres i samarbeid med FoU-miljøer.

Bedriftene i sektor Annet

Bedriftene i Annet-porteføljen varierer i størrelse, fra enkeltpersonforetak til 19 941 ansatte. 215 av 516 prosjekter oppgir at bedriften har 10 eller færre ansatte. 49 av prosjektene hadde kvinnelig daglig leder i 2014, mot 6 i 2013 og 68 av prosjektene hadde kvinnelig prosjektleder, mot 47 i 2013.

Temaer og teknologikategorier i Annet

Prosjektene innenfor sektor Annet er, som nevnt innledningsvis, ikke enkle å kategorisere temamessig, fordi de går på tvers av fagområder. Svært mange av prosjektene i Annet har imidlertid problemstillinger relatert til vareproduksjon, IKT, tjenesteyting og materialer.

Figur 4.36: Annet - aktive prosjekter i 2014 fordelt etter teknologikode

SkatteFUNN-bedriften Kahoot! skaper interaktive klasserom

Med støtte fra SkatteFUNN har Kahoot! AS utviklet en interaktiv læringsplattform. De fikk SkatteFUNN-godkjenning for å se på effekten av spillbasert læring på plattformen, og til å utvikle nye, globale samhandlingsverktøy til løsningen.

Ved å bruke Kahoot! kan elever dele innhold og spille sammen med andre både lokalt og globalt. Målet med læringsplattformen er å gjøre læring gøy og engasjerende. Plattformen er utviklet i Norge og Storbritannia i selskapet Kahoot! AS, som ble stiftet i samarbeid mellom NTNU Technology Transfer, We Are Human og Morten Versvik.

Alle som jobber i Kahoot! AS eier en del av selskapet. Forretningsutvikler i selskapet, Åsmund Furuseth, understreker hvor viktig det er at alle som er med å bidra, har eierskap til produktet de bygger og selger. I tillegg anbefaler han selskaper å tenke globalt allerede i en oppstartsfasen.

– Allerede i pilotfasen trakk vi inn internasjonale testbrukere, som vi har holdt tett kontakt med. Fordelen i dag er at du kan være en global aktør og få direkte, live feedback. Men det er også viktig å finne og velge ut arenaer som kan passe godt for selskapet ditt.

Furuseth anbefaler SkatteFUNN:
– SkatteFUNN er jo den beste og enkleste hjelpen for oppstartsbedrifter. SkatteFUNN dekker kjerneaktivitetene i prosjektet. FoU-en, rett og slett.

Furuseth råder gründere som vurderer å søke om offentlig støtte fra Innovasjon Norge, Forskningsrådet eller andre støtteordninger, til å sette seg inn i de ulike virkemidlene og hva som finnes av muligheter.
– Gå på nettsidene til de ulike virkemidlene og les deg opp. Det er godt beskrevet, og det å skrive en søknad og få den godkjent, er enklere enn mange tror.

Ved å bruke Kahoot! kan elever dele innhold og spille sammen, både lokalt og globalt. Målet med læringsplattformen er å gjøre læring gøy og engasjerende. Foto: Kahoot! AS

4.4 Bedrifter i SkatteFUNN

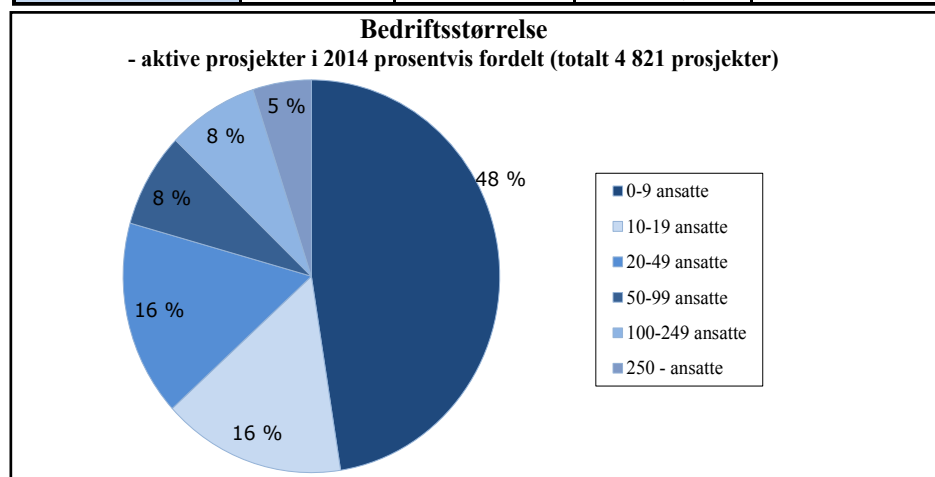
4.4.1 Bedriftsstørrelse

Tabell 4.20 viser at nær halvparten av de nye SkatteFUNN-prosjektene i 2014 (45,5 prosent) gjennomføres av bedrifter med færre enn 10 ansatte. Andelen er noe lavere enn i 2013 (48,8 prosent). Bedriftsstørrelse for aktive prosjekter vises i figur 4.37.

De minste bedriftene (0-9 ansatte) har et gjennomsnittsvolum på sine prosjekter på 2,5 millioner kroner, som tilsvarer tallet for 2013. De største bedriftene (over 250 ansatte) har prosjekter med et gjennomsnittsvolum på 5,5 millioner kroner, som er høyere enn i 2013 og 2012 (henholdsvis 4,8 og 3,8 millioner kroner).

Tabell 4.20: Nye prosjekter i 2014, fordelt på bedriftsstørrelse

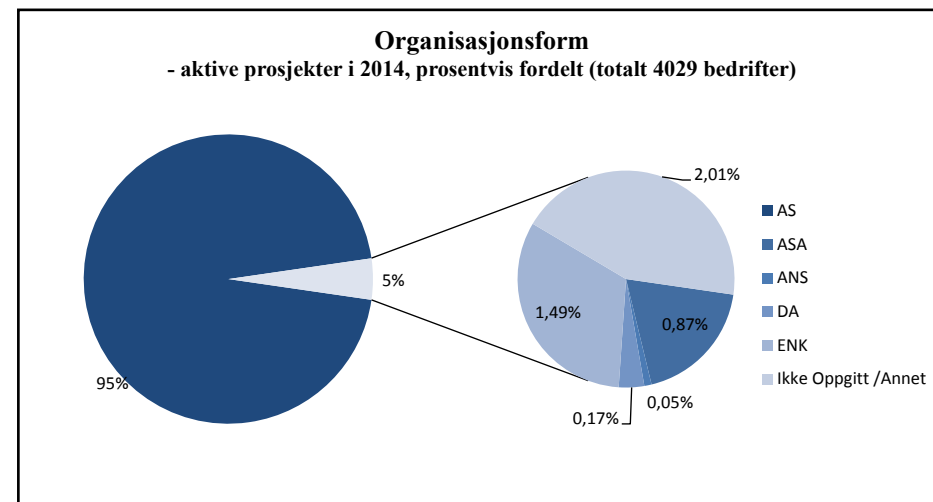
Bedriftsstørrelse	Antall nye prosjekter	Budsjettert FoU-innkjøp (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjettert skattefradrag (mill. kr)
0-9	1083	157,3	2684,9	479,9
10-19	386	50,1	1332,1	233,6
20-49	383	60,3	1379,3	240,3
50-99	194	74,4	773,1	135,2
100-249	210	69,5	734,8	110,6
250 og over	125	69,5	696,2	86,3
Sum	2381	481	7600,5	1286

Figur 4.37: Aktive SkatteFUNN-prosjekter i 2014, prosentvis fordelt på bedriftsstørrelse

4.4.2 Organisasjonsform

I 2014-porteføljen er det 4 029 unike bedrifter som til sammen har de 4 821 aktive SkatteFUNN-prosjektene. Figur 4.38 viser hvordan disse bedriftene fordeler seg på organisasjonsform (2014).

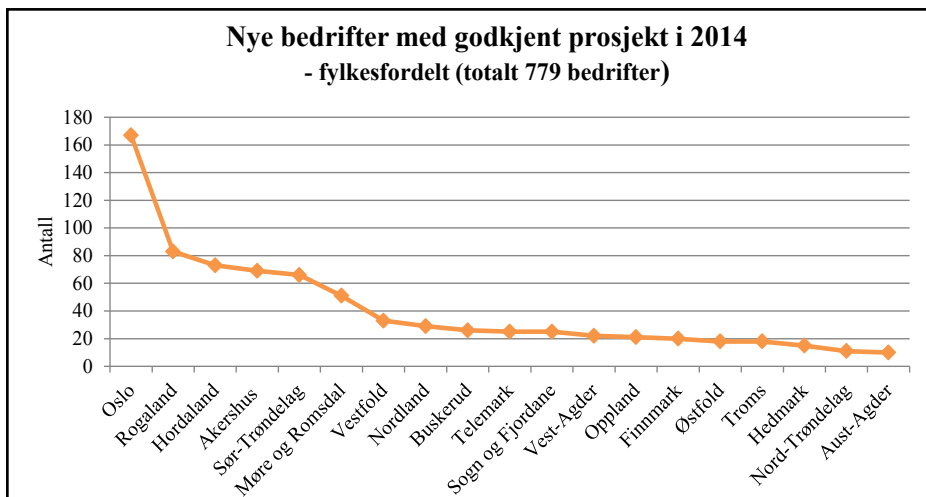
Figur 4.38: Bedrifter med aktive SkatteFUNN-prosjekter i 2014 fordelt på organisasjonsform

4.4.3 Nye og gamle bedrifter i 2014

Det var totalt 1 979 bedrifter som fikk godkjent nye prosjekter i 2014, og av disse var det 779 som søkte SkatteFUNN for første gang. Tilsvarende tall for 2013 var henholdsvis 1 783 og 665. De 779 nye bedriftene i 2014 var det høyeste antallet siden 2005 (801 nye bedrifter i SkatteFUNN).

Figur 4.39 (neste side) viser fylkesvis fordeling av de nye bedriftene i SkatteFUNN i 2014.

Figur 4.39: Nye bedrifter med godkjent SkatteFUNN-prosjekt i 2014 fylkesvis fordelt

4.4.4 Bedrifts- og prosjektledelse – kjønnsperspektiv

For en rettighetsbasert ordning som SkatteFUNN er det ikke anledning til å la kjønnsperspektivet tillegges vekt, men fra 2003 har kjønn på bedriftsleder og prosjektleder blitt registrert i søknaden.

Fylkesvis fordeling - andel kvinnelig prosjektleder/daglig leder (aktive prosjekter)

Av de 4 821 aktive SkatteFUNN-prosjektene i 2014, var 720 eiet av bedrifter med kvinnelig prosjektleder og/eller daglig leder, noe som tilsvarer 14,9 prosent. Av fylkene er Nord-Trøndelag, Nordland og Oslo på topp med henholdsvis 19,8, 19,7 og 19,2 prosent andel kvinnelig prosjektleder og/eller daglig leder. Deretter følger Buskerud med 17,9 prosent. Fylkene med laveste andeler er Rogaland, Oppland, Aust-Agder, Østfold og Møre og Romsdal, med mellom 7 og 11 prosent prosjekter som er eiet av bedrift med kvinnelig prosjektleder og/eller daglig leder.

Sektorvis fordeling - andel kvinnelig prosjektleder/daglig leder (aktive prosjekter)

Sektorvis fordeling av kvinnelig prosjektleder/daglig leder viser høyest andel i sektor Helse med 34 prosent, deretter Reiseliv/Turisme (23 prosent), Miljø (22 prosent) og Jordbruk/Mat (21 prosent). Sektorene med laveste andeler er Transport, Skog/Tre, Petroleum/Olje og gass og Maritim med mellom 5 og 8 prosent prosjekter som er eiet av bedrift med kvinnelig prosjektleder og/eller daglig leder.

Tabell 4.21 viser andel kvinnelig daglig leder i bedrifter med nye godkjente prosjekter i 2014, fordelt på bedriftsstørrelse. Se neste side.

Tabell 4.21: Andel kvinnelig daglig leder og nye prosjekter i 2014 fordelt på bedriftsstørrelse

Bedriftsstørrelse	Totalt antall nye prosjekter i 2014	% andel av nye prosjekter	% andel med kvinnelig daglig leder
0 - 9	1083	45,5 %	8,3 %
10 - 19	386	16,2 %	7,5 %
20 - 49	383	16,1 %	6,5 %
50 - 99	194	8,1 %	6,7 %
100 - 249	210	8,8 %	5,2 %
250 og over	125	5,2 %	4,0 %
Sum / gjennomsnitt	2381	100 %	7,30 %

Andelen kvinnelig daglig leder i bedrifter med **nye** godkjente SkatteFUNN-prosjekter i 2014 er 7,3 prosent, mot 7,1 prosent i 2013.

Andelen kvinnelig daglig leder i bedrifter med **aktive** SkatteFUNN-prosjekter i 2014 er 7,4 prosent, mot 7,6 prosent i 2013.

Når det gjelder **prosjektleder**, var kvinneandelen 11,1 prosent i 2014, opp fra 9,7 prosent i 2013. Det er forholdsvis store forskjeller mellom de ulike sektorene. Sektor Helse har 25,8 prosent prosjekter med kvinnelig prosjektleder, etterfulgt av Jordbruk/Mat (17,6 prosent), Marin/Sjømat (14,5 prosent) og Annet (13,2 prosent). Sektorene med laveste andeler er Transport, Maritim, Petroleum/Olje og gass, Reiseliv/Turisme, Skog/Tre og IKT, alle med mellom 3 og 7 prosent kvinnelig prosjektleder.

Dobbelt så stor andel kvinner i Forskningsprosjekter som i Utviklingsprosjekter

I de **nye** godkjente prosjektene i 2014 fremgår at andel **kvinnelig prosjektleder** er på 20,6 prosent i Forskningsprosjektene, mot kun 10,1 prosent i Utviklingsprosjektene. Tilsvarende andel for **kvinnelig daglig leder** er 12,1 prosent for F-prosjektene og 6,3 prosent for U-prosjektene.

Se sektorvis fordeling av andel kvinner i Vedlegg 7.3.1 og fylkesvis fordeling i Vedlegg 7.3.2.

4.5 FoU-institusjoner

SkatteFUNN-ordningen har et incentiv for bedriftene til å inngå FoU-samarbeid med eksterne forskningsmiljøer gjennom bestemmelsen om differensierte fradragstak for SkatteFUNN-prosjekter. Dersom prosjektet gjennomføres av bedriften selv og/eller ved kjøp av tjenester fra "ikke godkjent" FoU-miljø, er fradagsrammen 8 millioner kroner per år per bedrift. Dersom bedriften kjøper FoU-tjenester fra en (eller flere) godkjente FoU-institusjoner, øker fradagsrammen til 22 millioner kroner per år. Bedriften kan benytte hele beløpet (22 millioner kroner) til kjøp av tjenester fra godkjente FoU-institusjoner. (Fradagsrammene gjelder til og med 2014. Nye rammer gjeldende fra og med 2015 er på henholdsvis 15 og 33 millioner kroner).

Med godkjent FoU-institusjon forstås ifølge Forskrift for SkatteFUNN § 16-40-3, institusjon som har til formål å utføre forsknings- og utviklingsarbeid og som regelmessig driver vitenskapelig publisering eller arbeider systematisk med åpen teknologi- og kunnskapsspredning.

Søknad om å få godkjent nye forskningsinstitusjoner må fremmes av bedrifter som enten har et aktivt SkatteFUNN-prosjekt eller som er i ferd med å fremme en søknad, og som planlegger å kjøpe FoU-tjenester fra et eksternt kompetansemiljø. Det eksterne kompetansemiljøet kan ikke sende inn søknad om godkjenning på vegne av seg selv.

På godkjentlisten finner vi både norske og utenlandske, offentlige og private virksomheter. I tillegg kommer de norske

forskningsinstituttene, universitetene og høyskolene.

I samarbeid mellom Vitenskapsdivisjonen og SkatteFUNN-avdelingen er det i 2014 foretatt en gjennomgang av listene over godkjente FoU-institusjoner i SkatteFUNN og kriteriene for godkjenning. Dette fordi man så et behov for å harmonisere SkatteFUNN med Forskningsrådets øvrige praksis.

Det ble godkjent 33 nye FoU-institusjoner i SkatteFUNN i 2014 (42 i 2013). 25 av de nye institusjonene var utenlandske, og spredt over 12 land. Flest kom fra Tyskland, Storbritannia og USA (henholdsvis 6, 4 og 4 institusjoner). Sektor Helse stod for 36,5 prosent av de nye godkjente FoU-institusjonene i 2014, (12 institusjoner). Deretter følger sektor Marin/Sjømat og Petroleum, hver med 12 prosent (4 institusjoner).

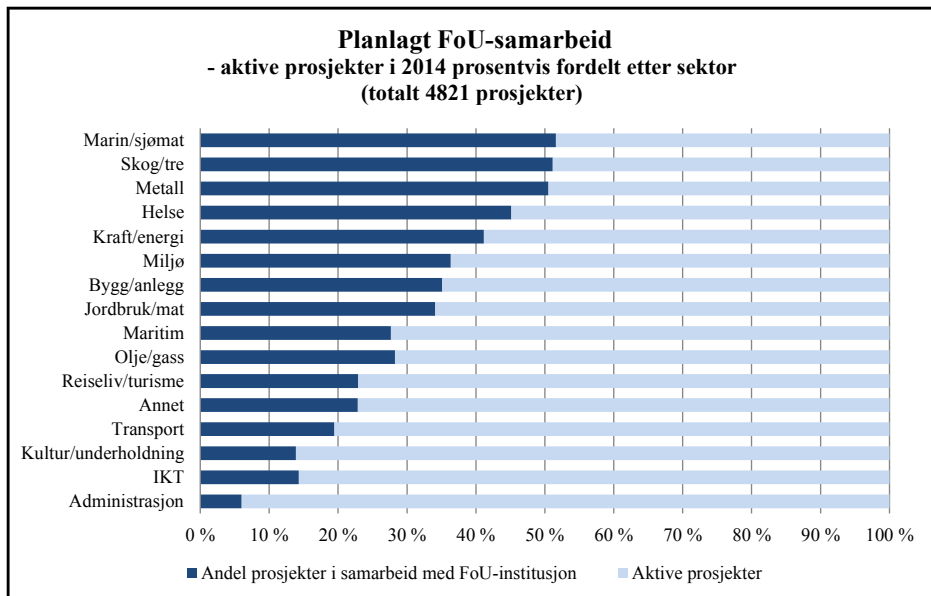
Av de totalt 4 821 aktive SkatteFUNN-prosjektene i 2014-porteføljen var det planlagt og budsjettert med FoU-innkjøp i 1 472 prosjekter (31 prosent) (tabell 4.22).

Totalt budsjettert FoU-innkjøp i 2014 var på 1 194,7 millioner kroner, som er noe høyere enn i 2013 (1 070,2 millioner kroner).

Prosentvis andel av prosjekter som budsjetterer med innkjøp av FoU-tjenester fra godkjente FoU-institusjoner er størst for sektorene Marin/Sjømat, Skog/Tre, Metall og Helse. Andelen er minst i sektorene Administrasjon, IKT og Kultur/Underholdning (figur 4.40)

Tabell 4.22: Aktive prosjekter i 2014 i samarbeid med FoU-institusjoner

Sektor	Antall aktive prosjekter	Antall prosjekter i samarbeid med FoU-institusjon	Budsjettert FoU-innkjøp (mill. kr)	% andel i samarbeid med FoU-institusjon
Administrasjon	200	12	0,9	6 %
IKT	720	103	58,4	14 %
Kultur/underholdning	108	15	2,6	14 %
Transport	154	30	10,2	19 %
Annet	516	118	74,4	23 %
Reiseliv/turisme	48	11	1,7	23 %
Olje/gass	591	167	201,2	28 %
Maritim	365	101	66,1	28 %
Jordbruk/mat	267	91	42	34 %
Bygg/anlegg	319	112	49,4	35 %
Miljø	165	60	70,8	36 %
Kraft/energi	243	100	148,9	41 %
Helse	423	191	227,6	45 %
Metall	93	47	67,9	51 %
Skog/tre	43	22	8,1	51 %
Marin/sjømat	566	292	164,5	52 %
Totalt/gjennomsnitt	4821	1472	1194,7	31 %

Figur 4.40: Budsjettert FoU-samarbeid - prosentandel av aktive prosjekter i 2014

Erfaringsvis vet vi at budsjettert innkjøp av FoU er langt over det som blir realisert og innrapportert, både til Skatteetaten (via RF-1053) og til Forskningsrådet. Vi har ikke tilgang til realiserede data som rapporteres til Skatteetaten.

I det følgende vises oversikt over aktive prosjekter med planlagt kjøp av FoU-tjenester fra de norske instituttene, universitetene og høyskolene for 2014.

4.5.1 FoU-institutter

FoU-instituttene utgjør en viktig samarbeidspartner for norske bedrifter, og SINTEF-gruppen er i år igjen det mest aktuelle og hyppigst brukte instituttet med 437 prosjekter i 2014 til en budsjettert verdi av 381 millioner kroner.

Tabell 4.23: Prosjekter i samarbeid med FoU-institutter i 2014

Prosjekter i samarbeid med FoU-institutter 2014	Antall prosjekter	Budsjettert FoU-innkjøp (mill. kr)
SINTEF*	437	380,9
Nofima AS**	103	42,2
Institutt for energiteknikk	40	48,4
International Research Institute of Stavanger AS (IRIS)	34	46,3
Teknologisk institutt	8	1,6
Bioforsk	36	13,1
Møreforskning	19	3,3
Norsk institutt for vannforskning	16	7,6
Christian Michelsen Research	26	37,5
Norsk institutt for skog og landskap	5	0,8
Veterinærinstituttet	14	4
Havforskningsinstituttet	25	8

*Alle avdelinger, hele landet

** Inkludert alle underenheter

4.5.2 Universiteter

345 SkatteFUNN-prosjekter planla samarbeid med universitetene i 2014, med NTNU, NMBU og UiO som de viktigste. 191 millioner kroner var budsjettert innkjøpt fra universitetene.

Tabell 4.24: Prosjekter i samarbeid med universiteter i 2014

Prosjekter i samarbeid med universiteter i 2014	Antall prosjekter	Budsjettert FoU-innkjøp (mill. kr)
NTNU	148	89,8
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)	55	22,9
Universitetet i Oslo	42	23,7
Universitetet i Bergen	32	38,7
Universitetet i Stavanger	25	5,5
Universitetet i Tromsø	19	4,5
Universitetet i Nordland	13	2,3
Universitetet i Agder	11	3,4

4.5.3 Høgskoler

103 SkatteFUNN-prosjekter planla samarbeid med høgskolene i 2014, til en total budsjettert kostnad på 28 millioner kroner.

Tabell 4.25: Prosjekter i samarbeid med høgskoler i 2014

Prosjekter i samarbeid med høgskoler i 2014	Antall prosjekter	Budsjettert FoU-innkjøp (mill. kr)
Høgskolen i Buskerud og Vestfold	32	12,3
Høgskolen i Gjøvik	15	5,3
Norges Veterinærhøgskole	11	4,1
Høgskolen i Sør-Trøndelag	8	0,5
Høgskolen i Bergen	6	1,9
Høgskolen i Narvik	5	0,3
Høgskolen i Ålesund	5	0,2
Høgskolen i Molde	4	0,5
Høgskolen i Telemark	4	0,6
Høgskolen i Østfold	4	0,4
Høgskolen i Oslo og Akershus	3	0,4
Høgskolen i Lillehammer	2	0,6
Høgskolen i Nord-Trøndelag	2	0,6
Høgskolen i Sogn og Fjordane	2	0,3
Sum	103	28

4.6 Forskning eller utvikling i SkatteFUNN

SkatteFUNN-avdelingen kategoriserer prosjektene enten som industriell forskning (Forskning, F) eller eksperimentell utvikling (Utvikling, U). SkatteFUNN-ordningen ble 19. august 2009 meldt inn under Gruppeunntaksforordningen EU 800/2008 av Finansdepartementet, og det er dette regelverket som er styrende for kategoriseringen.

Gruppeunntaksforordningen har følgende definisjoner av F og U (fra norsk uoffisiell oversettelse):

Industriell forskning – planlagt forskning eller kritisk undersøkelse med sikte på tilegnelse av ny kunnskap og ferdigheter for å utvikle nye produkter, prosesser eller produksjonsprosesser eller som kan føre til betydelig forbedring av eksisterende produkter, prosesser eller tjenester. Dette omfatter skaping av komponenter til sammensatte systemer som er nødvendige for den industrielle forskningen, særlig for validering av allmenn teknologi, unntatt prototyper.

Eksperimentell utvikling – tilegnelse, kombinerende, utforming og bruk av eksisterende vitenskapelig, teknologisk, forretningsmessig og annen relevant kunnskap og ferdigheter for å utarbeide planer, prosjekter eller tegninger til nye, endrede eller forbedrede produkter, prosesser eller tjenester. Dette kan for eksempel også omfatte annen virksomhet som tar sikte på begrepsmessig definisjon, planlegging

og dokumentasjon av nye produkter, prosesser og tjenester. Denne virksomheten kan omfatte utarbeiding av utkast, tegninger og planer eller annen dokumentasjon, forutsatt at de ikke er beregnet på kommersiell bruk.

Grensen mellom F og U

Grenseoppgangen mellom F og U er ofte svært vanskelig. Regelen er at dersom ikke hovedparten av prosjektet er å betrakte som forskning (ny kunnskap og ferdigheter), vil prosjektet få eksperimentell utvikling som betegnelse. Prosjekter som betegnes som utviklingsprosjekter har en lavere maksimal offentlig støttegrad enn prosjekter med betegnelsen industriell forskning.

Av de 2381 nye godkjente prosjektene i 2014, ble 379 (16 prosent) klassifisert som Forskningsprosjekter, samme prosentandel som i 2013.

Av de 4 821 aktive prosjektene i 2014, var det 854 Forskningsprosjekter. Det er 17,7 prosent, samme prosentandel som i 2013.

Sektor Helse er den som har høyest andel nye Forskningsprosjekter i sin portefølje (42,1 prosent av nye prosjekter i 2014), etterfulgt av Marin/Sjømat (32,1 prosent), Metall (31,4 prosent), Kraft/Energi (27,6 prosent), Reiseliv/Turisme (25,9 prosent) og Miljø (23,1 prosent). Sektor Administrasjon hadde ingen nye Forskningsprosjekter i 2014.

5. Administrasjon av SkatteFUNN-ordningen

5.1 SkatteFUNN-avdelingen

SkatteFUNN er en selvstendig avdeling i Forskningsrådet, i Divisjon for innovasjon. SkatteFUNN-avdelingen besto i 2014 av 13 medarbeidere med til sammen ca. 11 årsverk.

I SkatteFUNN-avdelingen er det ni sektorrådgivere med bred industriell erfaring og bransjekunnskap. Har du spørsmål om ordningen eller søknadsprosessen, kan du ta kontakt med SkatteFUNN-avdelingen. Foto: Thomas Keilman

5.2 Administrasjonskostnader

Midler til drift og administrasjon av SkatteFUNN-ordningen bevilges fra Nærings- og handelsdepartementet.

Utgiftene til administrasjon av SkatteFUNN-ordningen i 2014 var på totalt 17 millioner kroner, mot budsjettet beløp på 20,4 millioner kroner. Lønnsutgifter utgjorde hovedtyngden, og resterende utgifter fordeler seg hovedsakelig på driftskostnader i avdelingen og IT-/saksbehandlersystem. Samlet forbruk for 2014 var lavere enn budsjettet, i hovedsak på grunn av utsettelse av et utviklingsprosjekt for nye rapportskjemaer som er utsatt til 2015-2016.

Kostnadene knyttet til Innovasjon Norges administrasjon og drift av ordningen beløp seg i 2014 til 6,0 millioner kroner, noe som er en økning fra 2013 (5,3 millioner kroner).

5.3 Administrativt samarbeid med Innovasjon Norge

Innovasjon Norges rolle har vært å kvalitetssikre at søknaden inneholder alle opplysninger før den oversendes til Forskningsrådet. Forskningsrådet avgjør om prosjektet kvalifiserer som FoU-prosjekt, slik det defineres i lov og forskrift for SkatteFUNN. Skattemyndighetene tar stilling til om lovens øvrige vilkår for fradrag er oppfylt.

Innovasjon Norge arbeider proaktivt mot enkeltkunder og bransjer, og identifiserer mulige FoU-prosjekter der SkatteFUNN kan inngå. Innovasjonsaktøren informerer om SkatteFUNN i sine geografiske områder, og støtter potensielle SkatteFUNN-søkere i sitt arbeid med å forberede søknader.

I slutten av 2014 ble samarbeidsavtalen mellom Forskningsrådet og Innovasjon Norge om SkatteFUNN revidert. Fra og med 2015 vil Innovasjon Norge ha hovedfokus på mobiliseringsarbeid og å spre informasjon om ordningen, mens man effektiviserer saksbehandlingen av søknader ved at Forskningsrådet alene tar hånd om den delen av arbeidet.

5.4 Administrativt samarbeid med Skatteetaten

SkatteFUNN-ordningen er en del av skattesystemet, og det er derfor Skatteetaten som tar stilling til om lovens vilkår for fradrag er oppfylt.

Skatteetaten og SkatteFUNN-avdelingen har dialog rundt praktisk tolkning av regelverk for SkatteFUNN-ordningen, og kan utveksle informasjon om prosjektene ved behov.

Skatteetaten får hvert år elektronisk kopi av nye godkjenningbrev og andre brev av betydning for rett til skattefradrag.

5.5 SkatteFUNNs klageutvalg

Alle forhold vedrørende vedtak fattet av SkatteFUNN-sekretariatet kan påklages til et særskilt klageutvalg. Utvalget er oppnevnt av Forskningsrådet, og består av eksterne personer.

Klageutvalget utøver sin oppgave i henhold til forskriften for ordningen og i henhold til forvaltningsloven. Det innebærer at klageutvalget fatter Forskningsrådets endelige vedtak i SkatteFUNNs klagesaker. Sekretærfunksjonen for klageutvalget er tillagt SkatteFUNN-avdelingen.

Klageutvalget bestod i 2014 av følgende personer:

- > Are Stenvik, dr. juris – advokat, Advokatfirmaet BA-HR DA
- > Eva Karal, dr. ing., administrerende direktør og partner, Prima Ocean
- > Amela Karahasanovic, dr.scient – seniorforsker, førsteamanuensis II, SINTEF/UIO
- > Tor-Odd Berntsen, dr. ing., ProCorp

Klageutvalget har avholdt tre møter i 2014, og Forskningsrådet behandlet totalt 141 klager på vedtak dette året. 65 av klagen fikk medhold administrativt av SkatteFUNN-avdelingen, mens de resterende 76 ble behandlet av Klageutvalget. 67 av disse ble avslått og 9 fikk medhold.

Av de 141 klagen fikk altså totalt 74 medhold, som betyr at 52 prosent av klagen fikk medhold.

De fleste avslagene er begrunnet med at aktivitetene som er beskrevet i søknaden, ikke har tilstrekkelig FoU-innhold til å komme inn under ordningen, eller at aktivitetene ikke beskriver hvilken ny kunnskap eller hvilke nye ferdigheter prosjektet skal gi, og som er nødvendig for å utvikle varen, tjenesten eller produksjonsprosessen.

Klager som imøtekommes, inneholder tilleggsinformasjon om prosjektene utover informasjonen i den opprinnelige søknaden.

5.6 SkatteFUNNs kommunikasjonsstrategi

SkatteFUNNs kommunikasjonsstrategi er en del av Forskningsrådets overordnede strategi for å nå alle deler av næringslivet med informasjon om relevante virkemidler.

Målet er å øke kjennskap til, og kunnskap om, SkatteFUNN-ordningen i det norske samfunnet, slik at alle norske bedrifter kjenner til hvilke muligheter de har for å få finansiering gjennom ordningen.

SkatteFUNN-avdelingen jobber kontinuerlig for å:

- > øke forståelsen av rutiner og regler
- > dyktiggjøre alliansepartnere (som Innovasjon Norge og Siva)
- > tydeliggjøre hva som kan støttes gjennom SkatteFUNN, blant annet gjennom variert informasjonsmaterieil.

Informasjonsmaterieil

For å nå nye søkere med enkel, oversiktlig og brukervennlig informasjon, samtidig som bedrifter med løpende prosjekter har den informasjonen de trenger lett tilgjengelig, ga SkatteFUNN-avdelingen ut flere typer informasjonsmaterieil i 2014:

- > *SkatteFUNN: Ditt springbrett til innovasjon* – en ny brosjyre som gir en kort gjennomgang av ordningen og tips til søknadsskriving
- > *www.skattefunn.no* – en forbedret versjon av nettsiden på norsk og engelsk
- > *10 kjappe om SkatteFUNN* – en flyer med svarene på de ti vanligste spørsmålene om SkatteFUNN
- > *Ta sats! Søk nå og skriv selv!* – en standardpresentasjon om ordningen

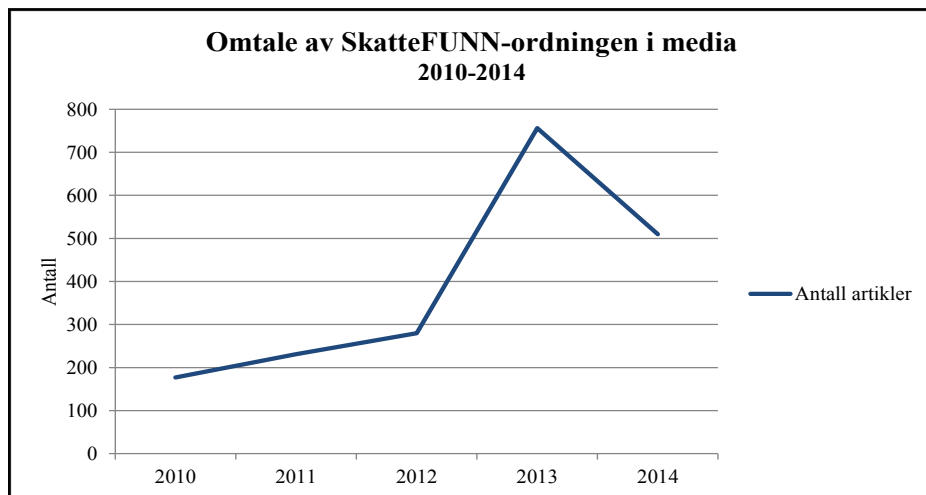
Åpen dag i SkatteFUNN

SkatteFUNN-avdelingen gjennomførte i tillegg Åpen dag i alle fylker i perioden 28. mars – 25. april 2014, sammen med Innovasjon Norges lokale kontorer og Forskningsrådets regionansvarlige.

Målet med Åpen dag var å gjøre SkatteFUNN mer synlig og tilgjengelig for bedrifter i hele landet, ved å dele informasjon om SkatteFUNN, fortelle om erfaringer fra bedrifter og tilby individuelle samtaler med rådgivere fra SkatteFUNN, Innovasjon Norge og de regionansvarlige. Over 800 personer deltok på arrangementene, og tilbakemeldingene var svært positive.

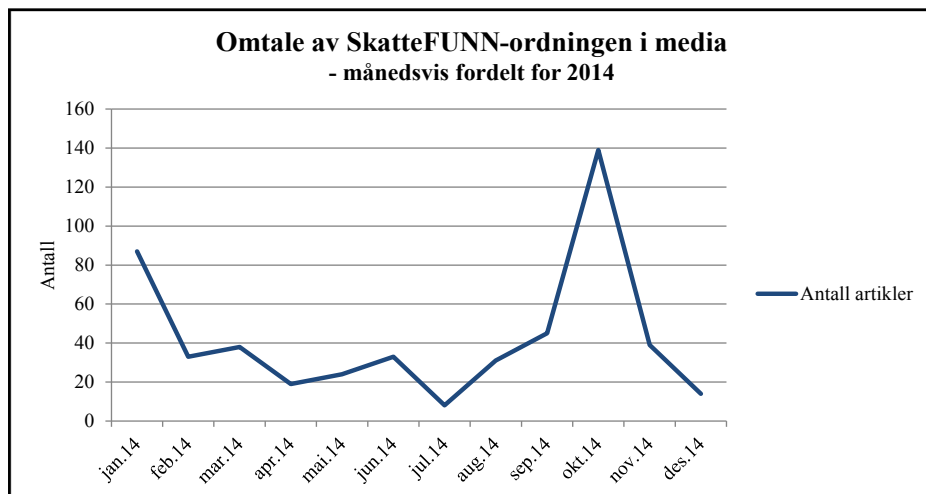
Omtale av SkatteFUNN i norske medier

Det har vært en svak nedgang i antall omtaler av SkatteFUNN-ordningen i løpet av det siste året. I 2013 ble det registrert 743 artikler, mens det i 2014 ble registrert 510. Det har allikevel vært en sterk økning av antall omtaler i mediene de siste fem årene, som vist i figur 5.1.

Figur 5.1: Antall artikler med ordet "SkatteFUNN" nevnt i norske medier 2010 - 2014

En vesentlig del av omtalene av SkatteFUNN kom i forbindelse med regjeringens annonsering av en ny langtidsplan for forskning og høyere utdanning i statsbudsjettet.

Figur 5.2: Antall artikler med ordet "SkatteFUNN" nevnt i norske medier i 2014, måned for måned

6. Samspill i virkemiddelapparatet

SkatteFUNN har flere samarbeidspartnere i det offentlige virkemiddelapparatet. Under følger en kort omtale av noen relevante aktører, og samspillet mellom disse og SkatteFUNN.

6.1 Forskningsrådet

SkatteFUNN mottar søknader fra alle bransjer, og har prosjekter med varierte problemstillinger innenfor alle fagområder.

SkatteFUNN-avdelingen benytter Forskningsrådets fagpersoner for å dele kunnskap på tvers, og for å spørre flere til råds når prosjektenes problemstillinger går utenfor den kompetanse som avdelingens fagpersoner besitter.

SkatteFUNN samarbeider også med Forskningsrådets regionale avdeling. Avdelingen har ansvaret for Forskningsrådets koordinering av regionale aktiviteter, og gir veiledning til bedrifter om alle Forskningsrådets virkemidler, inkludert SkatteFUNN.

6.2 Innovasjon Norge

Innovasjon Norge har fått oppdatert og tilpasset informasjonsmateriell om SkatteFUNN, slik at de enkelt kan ta SkatteFUNN med til sine målgrupper. Representanter fra SkatteFUNN-avdelingen deltar på møter og seminarer i regi av Innovasjon Norge, når målgruppen er bedrifter som kan ha FoU-prosjekter, og der det er hensiktsmessig å gjennomføre dette sammen.

SkatteFUNN inngår ofte som en del av en finansieringspakke sammen med andre tilskudd fra Innovasjon Norge. Siden Innovasjon Norges øvrige virkemidler er en begrenset ressurs, vil en slik delfinansiering i stor grad bidra til å tøye rammene og bidra til realisering av langt flere FoU-prosjekter enn det som ellers ville vært tilfelle.

6.3 SkatteFUNN-skolen

SkatteFUNN-skolen er et kort, praktisk orientert og gratis kurs for ansatte i næringshager, inkubatorer, kunnskapsparken og forskningsparker. Kommunale næringsjefer og andre relevante fylkeskommunale aktører er også i målgruppen. Tilbudet ble gjennomført i de fleste fylkene i 2013, mens det enkelte steder ble gjennomført i 2014. Kurset var et samarbeid mellom SkatteFUNN, Forskningsrådets regionansvarlige og Innovasjon Norges fylkeskontorer.

6.4 Åpen dag

SkatteFUNN-avdelingen gjennomførte Åpen dag i alle fylker i perioden 28. mars – 25. april 2014, sammen med Innovasjon Norge og Forskningsrådets regionansvarlige.

Målet med Åpen dag var å gjøre SkatteFUNN mer synlig og tilgjengelig for bedrifter i hele landet. Det var også et mål for SkatteFUNN-avdelingen å styrke relasjonene til Innovasjon Norges lokale kontorer, og til Forskningsrådets regionansvarlige rundt om i landet.

Ca. 50 personer fra SkatteFUNN, Regionansvarlige og Innovasjon Norge var involvert i Åpen dag, med grader av ansvar for planlegging og gjennomføring av de 19 arrangementene. Over 800 personer deltok, og tilbakemeldingene var svært positive.

6.5 Norsk design- og arkitektursenter (DogA)

Forskningsrådet og Norsk design- og arkitektursenter (tidligere Norsk Designråd) har i mange år søkt felles læring rundt problemstillinger i skjæringsfeltet mellom design, forskning og innovasjon, og jobber aktivt med å utveksle kompetanse og samkjøre relevant kommunikasjon til felles målgrupper.

En viktig motivasjon for samarbeidet er et felles ønske om å forstå utviklingsprosesser i norsk næringsliv og offentlig sektor på en helhetlig måte. Det er viktig at bedriftene opplever at virkemiddelaktørene snakker sammen, og er gode rådgivere i ulike deler av innovasjonsprosessen.

Designrevet innovasjonsprogram (DIP) administreres av DogA. DIP gir økonomisk støtte til bedrifter og, under visse vilkår, til offentlige aktører som ønsker å jobbe design-metodisk med idéfasen i prosjekter.

SkatteFUNN-avdelingen i Forskningsrådet har siden 2009 inngått i teamet rundt søknadsvurderinger, prosjekthåndtering og utbetaling av tilskudd til DIP.

I 2014 fikk 18 prosjekter støtte fra DIP, med en samlet bevilgning på cirka 7 millioner kroner. Av det samlede beløpet ble 4,5 millioner kroner utbetalt gjennom Forskningsrådets systemer i 2014, og resterende beløp utbetales til bedriftene når prosjektene er gjennomført.

7. Vedlegg

7.1 Aktive prosjekter i 2014 per fylke – sektorvis fordelt

7.1.1 Akershus

Akershus	Antall prosjekter	F-prosjekt(er)	FoU-samarbeid	Budsjettert FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Administrasjon	27	0	1	0,1	92,9	17,6
Annet	75	12	16	9,2	239,0	39,4
Bygg/anlegg	25	0	9	4,6	52,7	9,9
Helse	66	33	31	47,0	241,9	38,0
IKT	102	18	11	6,9	395,1	63,8
Jordbruk/mat	18	2	4	2,7	48,2	8,7
Kraft/energi	36	10	12	9,1	97,3	13,5
Kultur	13	1	2	0,0	29,9	5,9
Marin/sjømat	16	9	10	4,0	38,9	7,1
Maritim	14	0	5	1,5	57,4	8,9
Metall	7	4	4	3,0	15,9	2,6
Miljø	19	4	9	1,9	68,0	12,0
Olje/gass	51	7	10	22,3	360,1	30,3
Reiseliv/turisme	3	1	0	0,0	4,3	0,9
Skog/tre	4	1	2	3,1	21,8	4,6
Transport	17	0	1	0,0	76,9	15,4
Til sammen	493	102	127	115,4	1840,2	278,6

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.1.2 Aust-Agder

Aust-Agder	Antall prosjekter	F-prosjekt(er)	FoU-samarbeid	Budsjettet FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Administrasjon	5	0	0	0,0	15,9	3,2
Annet	9	1	1	0,0	35,0	3,0
Bygg/anlegg	9	0	4	1,2	22,9	4,6
Helse	8	1	3	0,9	10,9	1,7
IKT	17	3	3	0,5	51,8	9,9
Jordbruk/mat	2	0	0	0,2	2,5	0,3
Kraft/energi	7	0	3	1,8	19,1	2,2
Kultur	3	1	2	0,0	3,1	0,6
Maritim	24	3	7	5,9	58,2	9,9
Miljø	2	0	0	0,0	13,0	2,3
Olje/gass	4	0	1	0,0	19,0	3,3
Skog/tre	1	0	1	0,2	5,4	1,1
Transport	2	0	1	0,3	8,0	1,5
Til sammen	93	9	26	11,0	264,6	43,6

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.1.3 Buskerud

Buskerud	Antall prosjekter	F-prosjekt(er)	FoU-samarbeid	Budsjettet FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Administrasjon	11	0	0	0,0	27,4	5,4
Annet	33	3	4	12,5	96,3	15,9
Bygg/anlegg	31	0	17	2,8	63,5	12,5
Helse	14	1	6	0,4	37,7	7,4
IKT	30	5	4	0,4	107,0	16,3
Jordbruk/mat	16	4	5	1,8	29,9	5,0
Kraft/energi	18	1	3	2,3	53,3	9,1
Kultur	4	1	0	0,5	12,0	2,4
Marin/sjømat	1	1	1	2,8	5,0	1,0
Maritim	11	0	4	0,3	35,4	6,7
Metall	5	1	3	6,5	26,2	4,9
Miljø	16	3	8	2,6	39,3	8,0
Olje/gass	17	0	4	0,2	49,0	7,0
Reiseliv/turisme	3	0	1	0,0	9,0	1,6
Skog/tre	5	0	1	0,0	9,6	1,9
Transport	9	0	0	0,0	22,1	4,4
Til sammen	224	20	61	33,2	622,8	109,5

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.1.4 Finnmark

Finnmark	Antall prosjekter	F-prosjekt(er)	FoU-samarbeid	Budsjettet FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Annet	2	0	1	0,0	11,0	2,2
Bygg/anlegg	1	0	0	0,0	1,7	0,3
IKT	1	1	0	0,0	3,0	0,6
Jordbruk/mat	4	0	0	0,0	25,1	4,9
Marin/sjømat	27	6	19	4,6	51,7	8,6
Maritim	3	0	0	0,0	5,0	0,4
Miljø	1	0	0	0,0	1,2	0,2
Reiseliv/turisme	2	0	0	0,0	7,1	1,3
Til sammen	41	7	20	4,6	105,8	18,6

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.1.5 Hedmark

Hedmark	Antall prosjekter	F-prosjekt(er)	FoU-samarbeid	Budsjettet FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Administrasjon	3	0	0	0,0	7,3	1,5
Annet	11	5	4	1,4	33,1	6,1
Bygg/anlegg	8	1	4	0,4	14,5	2,8
Helse	2	0	0	0,0	6,0	1,2
IKT	13	2	3	0,0	39,1	6,9
Jordbruk/mat	16	8	10	7,5	49,3	9,2
Kraft/energi	1	0	1	0,0	0,6	0,1
Kultur	3	1	0	0,0	5,8	1,2
Marin/sjømat	1	1	1	0,0	0,4	0,1
Maritim	1	0	0	0,0	0,8	0,2
Metall	4	1	4	5,1	11,4	2,1
Miljø	3	0	2	0,0	4,6	0,9
Olje/gass	2	0	0	0,0	2,1	0,4
Reiseliv/turisme	3	1	0	0,0	2,2	0,5
Skog/tre	3	0	1	0,0	7,5	1,0
Transport	5	0	3	0,6	7,9	1,3
Til sammen	79	20	33	15,1	192,6	35,3

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.1.6 Hordaland

Hordaland	Antall prosjekter	F-prosjekt(er)	FoU-samarbeid	Budsjettet FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Administrasjon	18	0	1	0,0	50,6	9,2
Annet	38	9	6	4,0	78,9	15,7
Bygg/anlegg	23	0	10	5,6	55,0	10,9
Helse	34	14	11	44,5	140,0	16,9
IKT	57	3	6	2,1	183,9	33,7
Jordbruk/mat	19	4	8	2,5	56,0	10,0
Kraft/energi	16	6	8	17,4	87,2	13,3
Kultur	5	0	0	0,0	13,6	2,5
Marin/sjømat	82	31	42	15,3	274,1	51,3
Maritim	48	6	15	22,1	173,3	27,2
Metall	3	1	2	0,8	9,8	1,8
Miljø	12	2	1	1,1	43,2	8,6
Olje/gass	96	8	28	34,2	333,6	61,4
Reiseliv/turisme	3	0	0	0,0	14,4	2,9
Skog/tre	1	0	0	0,0	4,4	0,9
Transport	7	0	2	2,2	46,2	6,1
Til sammen	462	84	140	151,9	1564,1	272,5

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.1.7 Møre og Romsdal

Møre og Romsdal	Antall prosjekter	F-prosjekt(er)	FoU-samarbeid	Budsjettet FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Administrasjon	5	0	0	0,0	11,8	2,4
Annet	39	5	7	2,7	100,7	17,2
Bygg/anlegg	26	2	12	3,5	54,0	9,5
Helse	9	2	6	1,4	23,0	3,9
IKT	15	1	4	1,9	64,3	11,0
Jordbruk/mat	10	2	3	3,3	27,2	4,8
Kraft/energi	6	1	5	1,3	5,9	1,4
Kultur	5	1	0	0,0	14,1	2,8
Marin/sjømat	125	36	50	16,8	257,0	49,4
Maritim	87	5	26	22,3	234,1	41,0
Metall	7	0	1	0,7	10,7	2,0
Miljø	6	2	3	4,5	19,1	3,8
Olje/gass	24	1	6	1,3	63,9	10,9
Reiseliv/turisme	2	0	0	0,0	0,8	0,2
Skog/tre	1	0	0	0,0	3,0	0,6
Transport	7	0	0	0,0	9,0	1,7
Til sammen	374	58	123	59,6	898,4	162,6

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.1.8 Nordland

Nordland	Antall prosjekter	F-prosjekt(er)	FoU-samarbeid	Budsjettet FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Administrasjon	3	0	0	0,0	5,9	1,1
Annet	12	3	2	0,5	37,8	7,3
Bygg/anlegg	10	1	3	3,0	16,4	3,3
Helse	13	5	4	5,9	49,7	8,4
IKT	9	0	3	0,1	36,5	6,1
Jordbruk/mat	7	1	0	0,0	12,3	2,6
Kraft/energi	6	1	2	2,5	32,2	6,1
Kultur	1	0	0	0,0	6,7	2,5
Marin/sjømat	77	28	44	17,9	150,5	28,2
Maritim	13	1	2	0,2	16,2	3,2
Metall	5	2	2	2,4	17,7	3,2
Miljø	4	1	2	1,9	14,7	2,8
Olje/gass	8	0	1	0,5	14,8	3,0
Reiseliv/turisme	5	4	3	0,7	16,2	3,2
Transport	5	0	3	0,1	13,1	2,7
Til sammen	178	47	71	35,6	440,6	83,5

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.1.9 Nord-Trøndelag

Nord-Trøndelag	Antall prosjekter	F-prosjekt(er)	FoU-samarbeid	Budsjettet FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Annet	7	1	4	0,9	13,1	2,6
Bygg/anlegg	10	0	5	0,5	26,3	5,0
Helse	14	3	9	3,5	31,8	6,3
IKT	7	0	2	1,7	13,4	2,7
Jordbruk/mat	5	0	3	0,0	17,7	3,5
Kraft/energi	12	4	6	3,8	37,3	6,9
Kultur	4	0	3	0,3	6,1	1,2
Marin/sjømat	28	10	17	9,0	61,5	10,2
Maritim	5	0	1	0,3	10,7	2,1
Metall	2	0	0	0,0	0,6	0,1
Miljø	10	4	4	8,4	27,1	4,7
Olje/gass	11	0	7	0,6	26,1	5,0
Reiseliv/turisme	2	0	2	0,5	2,6	0,6
Skog/tre	4	0	3	1,0	17,9	2,9
Transport	5	0	0	0,1	6,5	1,3
Til sammen	126	22	66	30,5	298,7	55,2

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.1.10 Oppland

Oppland	Antall prosjekter	F-prosjekt(er)	FoU-samarbeid	Budsjettert FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Administrasjon	2	0	1	0,0	1,2	0,2
Annet	20	7	13	18,3	100,3	14,7
Bygg/anlegg	3	0	1	0,1	6,4	1,3
Helse	7	3	4	0,3	10,9	2,1
IKT	12	1	2	4,7	38,9	6,7
Jordbruk/mat	16	4	5	1,9	30,8	5,3
Kraft/energi	3	1	2	0,4	4,2	0,7
Kultur	2	0	0	0,0	6,1	1,2
Marin/sjømat	3	0	0	0,0	9,6	1,9
Maritim	1	0	1	1,5	5,8	1,2
Metall	10	2	7	14,0	57,5	10,8
Miljø	1	0	1	0,0	5,7	1,1
Reiseliv/turisme	1	1	0	0,0	1,4	0,3
Skog/tre	4	0	2	1,0	7,1	1,4
Transport	3	0	3	0,0	16,5	2,8
Til sammen	88	19	42	42,1	302,2	51,6

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.1.11 Oslo

Oslo	Antall prosjekter	F-prosjekt(er)	FoU-samarbeid	Budsjettert FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Administrasjon	78	0	1	0,0	247,1	47,2
Annet	117	15	23	5,2	355,0	58,7
Bygg/anlegg	48	5	12	3,8	135,7	24,3
Helse	128	59	59	79,6	675,1	106,0
IKT	258	16	26	18,8	1048,0	180,7
Jordbruk/mat	31	8	18	12,2	101,4	16,2
Kraft/energi	51	18	21	44,3	140,8	26,7
Kultur	39	4	4	1,7	142,0	23,8
Marin/sjømat	20	15	10	7,1	44,3	7,6
Maritim	13	0	4	0,1	31,1	6,0
Metall	10	5	7	16,7	99,2	9,5
Miljø	34	11	8	6,6	111,3	18,3
Olje/gass	49	8	15	22,2	328,8	47,9
Reiseliv/turisme	9	0	1	0,0	26,2	5,2
Skog/tre	3	2	2	1,0	11,4	2,1
Transport	34	3	5	3,4	98,9	17,7
Til sammen	922	169	216	222,6	3596,1	598,2

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.1.12 Rogaland

Rogaland	Antall prosjekter	F-prosjekt(er)	FoU-samarbeid	Budsjettert FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Administrasjon	12	0	2	0,3	39,3	7,6
Annet	25	3	5	1,7	65,0	12,9
Bygg/anlegg	29	0	7	6,3	118,3	20,9
Helse	18	3	7	9,6	52,5	8,8
IKT	36	1	8	1,0	134,9	23,1
Jordbruk/mat	23	3	6	2,3	53,9	10,2
Kraft/energi	17	4	8	3,4	88,6	13,4
Kultur	1	0	0	0,0	2,6	0,5
Marin/sjømat	59	27	36	43,2	210,5	37,1
Maritim	43	1	5	1,6	144,4	25,9
Metall	5	1	3	4,5	22,8	3,6
Miljø	10	2	2	0,0	28,8	5,5
Olje/gass	178	15	48	66,9	926,0	125,4
Reiseliv/turisme	3	1	1	0,4	18,3	3,2
Skog/tre	1	0	0	0,0	0,7	0,1
Transport	8	0	0	0,0	15,0	2,8
Til sammen	468	61	138	141,2	1921,7	301,1

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.1.13 Sogn og Fjordane

Sogn og Fjordane	Antall prosjekter	F-prosjekt(er)	FoU-samarbeid	Budsjettert FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Annet	13	3	5	0,6	40,7	8,0
Bygg/anlegg	6	0	1	0,2	12,2	2,3
Helse	5	0	0	0,0	12,6	1,7
IKT	3	1	0	0,0	13,1	2,6
Jordbruk/mat	7	2	1	0,6	15,0	2,9
Kraft/energi	3	0	1	0,0	7,6	1,4
Kultur	2	0	0	0,0	1,9	0,4
Marin/sjømat	28	8	12	2,8	108,2	21,9
Maritim	7	0	1	0,3	10,8	1,0
Metall	7	1	0	0,0	11,6	2,1
Miljø	2	0	1	0,0	5,3	1,1
Olje/gass	12	1	1	0,0	49,9	9,5
Reiseliv/turisme	1	0	0	0,0	5,5	1,1
Transport	4	0	1	0,1	4,6	0,9
Til sammen	100	16	24	4,6	298,9	56,8

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.1.14 Sør-Trøndelag

Sør-Trøndelag	Antall prosjekter	F-prosjekt(er)	FoU-samarbeid	Budsjettert FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Administrasjon	13	0	2	0,1	41,0	8,0
Annet	42	5	9	4,8	101,0	16,8
Bygg/anlegg	36	2	10	5,3	101,0	16,1
Helse	38	18	18	19,3	146,4	27,6
IKT	63	11	17	10,6	238,5	38,6
Jordbruk/mat	32	12	13	2,8	54,4	10,6
Kraft/energi	30	10	14	45,8	132,4	19,5
Kultur	8	0	1	0,0	24,6	4,9
Marin/sjømat	69	19	37	32,5	279,3	36,3
Maritim	24	0	6	1,0	49,1	9,3
Metall	4	0	2	0,0	3,9	0,7
Miljø	9	5	4	29,9	66,4	5,1
Olje/gass	59	11	24	44,9	337,2	42,5
Reiseliv/turisme	3	0	0	0,0	5,4	1,1
Skog/tre	4	0	2	0,0	11,3	2,4
Transport	16	1	5	0,0	47,9	9,6
Til sammen	450	94	164	197,1	1639,6	249,1

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.1.15 Telemark

Telemark	Antall prosjekter	F-prosjekt(er)	FoU-samarbeid	Budsjettert FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Administrasjon	4	0	0	0,0	5,9	1,2
Annet	9	1	3	2,1	23,8	4,6
Bygg/anlegg	15	2	3	0,7	40,9	7,2
Helse	10	4	4	5,5	44,7	7,5
IKT	9	2	2	2,8	38,1	4,9
Jordbruk/mat	7	3	4	1,3	13,8	2,6
Kraft/energi	12	1	5	1,1	30,9	5,4
Kultur	5	0	1	0,0	5,0	0,8
Marin/sjømat	2	0	1	0,1	9,0	1,1
Maritim	10	0	4	2,3	28,4	4,9
Metall	4	1	2	2,5	16,1	2,1
Miljø	3	0	1	0,0	3,6	0,4
Olje/gass	13	4	7	2,1	83,8	8,2
Reiseliv/turisme	2	0	1	0,0	3,2	0,6
Skog/tre	2	1	2	0,8	5,3	0,9
Transport	3	0	0	0,0	3,9	0,8
Til sammen	110	19	40	21,4	356,4	53,2

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.1.16 Troms

Troms	Antall prosjekter	F-prosjekt(er)	FoU-samarbeid	Budsjettert FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Administrasjon	5	0	0	0,0	8,9	2,0
Annet	15	7	2	0,3	25,8	5,1
Bygg/anlegg	4	1	0	0,0	9,0	1,8
Helse	28	22	18	7,5	115,7	17,5
IKT	9	0	0	0,0	34,1	6,3
Jordbruk/mat	14	1	5	0,2	33,1	7,5
Kraft/energi	5	0	1	1,4	22,6	2,6
Kultur	1	0	1	0,1	1,7	0,2
Marin/sjømat	18	9	8	7,0	55,6	10,7
Maritim	7	1	2	0,8	20,9	4,0
Metall	2	1	1	0,4	1,6	0,3
Miljø	9	2	1	2,2	19,7	4,6
Olje/gass	9	1	3	0,7	14,3	2,0
Reiseliv/turisme	2	1	1	0,0	1,0	0,2
Transport	1	0	0	0,0	0,3	0,1
Til sammen	129	46	43	20,5	364,4	64,9

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.1.17 Vest-Agder

Vest-Agder	Antall prosjekter	F-prosjekt(er)	FoU-samarbeid	Budsjettert FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Administrasjon	4	0	1	0,3	5,9	1,2
Annet	11	3	3	0,2	29,0	5,1
Bygg/anlegg	11	0	4	4,3	33,3	6,4
Helse	4	0	3	0,1	5,1	0,5
IKT	11	0	1	0,0	34,0	6,4
Jordbruk/mat	7	2	1	0,1	16,7	3,3
Kraft/energi	6	2	4	6,3	26,2	4,8
Kultur	2	0	0	0,0	6,2	1,2
Marin/sjømat	4	1	2	0,3	6,4	1,3
Maritim	9	0	4	0,1	41,4	5,3
Metall	16	4	9	11,3	148,7	15,5
Miljø	3	1	3	0,7	4,1	0,7
Olje/gass	34	0	4	1,6	89,8	15,6
Reiseliv/turisme	3	1	1	0,1	4,2	0,9
Skog/tre	6	0	3	0,9	6,8	1,3
Transport	4	0	2	0,1	10,8	2,2
Til sammen	135	14	45	26,5	468,4	71,9

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.1.18 Vestfold

Vestfold	Antall prosjekter	F-prosjekt(er)	FoU-samarbeid	Budsjettert FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Administrasjon	6	0	2	0,0	24,9	4,9
Annet	17	3	6	3,3	52,2	10,1
Bygg/anlegg	11	0	3	1,3	33,3	6,5
Helse	11	2	5	1,4	35,1	6,6
IKT	45	2	8	5,3	156,8	29,2
Jordbruk/mat	15	1	2	0,1	30,4	5,9
Kraft/energi	6	0	1	0,0	21,7	4,2
Kultur	8	0	1	0,2	32,6	5,0
Marin/sjømat	3	1	1	0,0	9,1	1,4
Maritim	35	3	10	3,5	115,0	21,5
Metall	1	0	0	0,0	2,1	0,4
Miljø	14	3	7	7,3	47,4	7,8
Olje/gass	14	0	6	2,5	35,9	7,3
Skog/tre	3	0	2	0,1	1,0	0,2
Transport	18	0	3	2,9	52,4	8,2
Til sammen	207	15	57	27,9	649,9	119,3

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.1.19 Østfold

Østfold	Antall prosjekter	F-prosjekt(er)	FoU-samarbeid	Budsjettert FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjetterte skattefradrag (mill. kr)
Administrasjon	4	0	1	0,0	7,3	1,4
Annet	21	4	4	6,5	60,0	9,8
Bygg/anlegg	13	2	7	5,9	27,8	5,3
Helse	14	9	3	0,6	38,1	6,8
IKT	23	4	3	1,8	96,8	17,1
Jordbruk/mat	18	3	3	2,5	30,1	5,4
Kraft/energi	8	2	3	7,9	54,9	7,1
Kultur	2	1	0	0,0	6,9	1,4
Marin/sjømat	3	2	1	1,0	9,3	1,5
Maritim	10	1	4	2,4	34,3	6,3
Metall	1	0	0	0,0	1,3	0,3
Miljø	7	2	3	3,8	28,3	4,3
Olje/gass	10	2	2	1,3	12,2	1,9
Reiseliv/turisme	1	0	0	0,0	0,1	0,0
Skog/tre	1	0	1	0,0	0,1	0,0
Transport	6	0	1	0,3	11,3	2,2
Til sammen	142	32	36	33,9	418,8	70,8

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.2 Aktive prosjekter i 2014 per sektor – fylkesvis fordelt

7.2.1 Administrasjon

Administrasjon	Antall prosjekt	F-prosjekt(er)	FoU-samarbeid	Budsjettert FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjettert skattefradrag (mill. kr)
Akershus	27	0	1	0,1	92,9	17,6
Aust-Agder	5	0	0	0,0	15,9	3,2
Buskerud	11	0	0	0,0	27,4	5,4
Hedmark	3	0	0	0,0	7,3	1,5
Hordaland	18	0	1	0,0	50,6	9,2
Møre og Romsdal	5	0	0	0,0	11,8	2,4
Nordland	3	0	0	0,0	5,9	1,1
Oppland	2	0	1	0,0	1,2	0,2
Oslo	78	0	1	0,0	247,1	47,2
Rogaland	12	0	2	0,3	39,3	7,6
Sør-Trøndelag	13	0	2	0,1	41,0	8,0
Telemark	4	0	0	0,0	5,9	1,2
Troms	5	0	0	0,0	8,9	2,0
Vest-Agder	4	0	1	0,3	5,9	1,2
Vestfold	6	0	2	0,0	24,9	4,9
Østfold	4	0	1	0,0	7,3	1,4
Til sammen	200	0	12	0,9	593,4	114,1

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.2.2 Annet

Annet	Antall prosjekt	F-prosjekt(er)	FoU-samarbeid	Budsjettert FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjettert skattefradrag (mill. kr)
Akershus	75	12	16	9,2	239,0	39,4
Aust-Agder	9	1	1	0,0	35,0	3,0
Buskerud	33	3	4	12,5	96,3	15,9
Finnmark	2	0	1	0,0	11,0	2,2
Hedmark	11	5	4	1,4	33,1	6,1
Hordaland	38	9	6	4,0	78,9	15,7
Møre og Romsdal	39	5	7	2,7	100,7	17,2
Nordland	12	3	2	0,5	37,8	7,3
Nord-Trøndelag	7	1	4	0,9	13,1	2,6
Oppland	20	7	13	18,3	100,3	14,7
Oslo	117	15	23	5,2	355,0	58,7
Rogaland	25	3	5	1,7	65,0	12,9
Sogn og Fjordane	13	3	5	0,6	40,7	8,0
Sør-Trøndelag	42	5	9	4,8	101,0	16,8
Telemark	9	1	3	2,1	23,8	4,6
Troms	15	7	2	0,3	25,8	5,1
Vest-Agder	11	3	3	0,2	29,0	5,1
Vestfold	17	3	6	3,3	52,2	10,1
Østfold	21	4	4	6,5	60,0	9,8
Til sammen	516	90	118	74,4	1497,6	255,4

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.2.3 Bygg/Anlegg

Bygg/Anlegg	Antall prosjekt	F- prosjekt(er)	FoU- samarbeid	Budsjettert FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjettert skattefradrag (mill. kr)
Akershus	25	0	9	4,6	52,7	9,9
Aust-Agder	9	0	4	1,2	22,9	4,6
Buskerud	31	0	17	2,8	63,5	12,5
Finnmark	1	0	0	0,0	1,7	0,3
Hedmark	8	1	4	0,4	14,5	2,8
Hordaland	23	0	10	5,6	55,0	10,9
Møre og Romsdal	26	2	12	3,5	54,0	9,5
Nordland	10	1	3	3,0	16,4	3,3
Nord-Trøndelag	10	0	5	0,5	26,3	5,0
Oppland	3	0	1	0,1	6,4	1,3
Oslo	48	5	12	3,8	135,7	24,3
Rogaland	29	0	7	6,3	118,3	20,9
Sogn og Fjordane	6	0	1	0,2	12,2	2,3
Sør-Trøndelag	36	2	10	5,3	101,0	16,1
Telemark	15	2	3	0,7	40,9	7,2
Troms	4	1	0	0,0	9,0	1,8
Vest-Agder	11	0	4	4,3	33,3	6,4
Vestfold	11	0	3	1,3	33,3	6,5
Østfold	13	2	7	5,9	27,8	5,3
Til sammen	319	16	112	49,4	824,7	150,9

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.2.4 Helse

Helse	Antall prosjekt	F- prosjekt(er)	FoU- samarbeid	Budsjettert FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjettert skattefradrag (mill. kr)
Akershus	66	33	31	47,0	241,9	38,0
Aust-Agder	8	1	3	0,9	10,9	1,7
Buskerud	14	1	6	0,4	37,7	7,4
Hedmark	2	0	0	0,0	6,0	1,2
Hordaland	34	14	11	44,5	140,0	16,9
Møre og Romsdal	9	2	6	1,4	23,0	3,9
Nordland	13	5	4	5,9	49,7	8,4
Nord-Trøndelag	14	3	9	3,5	31,8	6,3
Oppland	7	3	4	0,3	10,9	2,1
Oslo	128	59	59	79,6	675,1	106,0
Rogaland	18	3	7	9,6	52,5	8,8
Sogn og Fjordane	5	0	0	0,0	12,6	1,7
Sør-Trøndelag	38	18	18	19,3	146,4	27,6
Telemark	10	4	4	5,5	44,7	7,5
Troms	28	22	18	7,5	115,7	17,5
Vest-Agder	4	0	3	0,1	5,1	0,5
Vestfold	11	2	5	1,4	35,1	6,6
Østfold	14	9	3	0,6	38,1	6,8
Til sammen	423	179	191	227,6	1677,1	268,8

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.2.5 IKT

IKT	Antall prosjekt	F- prosjekt(er)	FoU- samarbeid	Budsjettert FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjettert skattefradrag (mill. kr)
Akershus	102	18	11	6,9	395,1	63,8
Aust-Agder	17	3	3	0,5	51,8	9,9
Buskerud	30	5	4	0,4	107,0	16,3
Finnmark	1	1	0	0,0	3,0	0,6
Hedmark	13	2	3	0,0	39,1	6,9
Hordaland	57	3	6	2,1	183,9	33,7
Møre og Romsdal	15	1	4	1,9	64,3	11,0
Nordland	9	0	3	0,1	36,5	6,1
Nord-Trøndelag	7	0	2	1,7	13,4	2,7
Oppland	12	1	2	4,7	38,9	6,7
Oslo	258	16	26	18,8	1048,0	180,7
Rogaland	36	1	8	1,0	134,9	23,1
Sogn og Fjordane	3	1	0	0,0	13,1	2,6
Sør-Trøndelag	63	11	17	10,6	238,5	38,6
Telemark	9	2	2	2,8	38,1	4,9
Troms	9	0	0	0,0	34,1	6,3
Vest-Agder	11	0	1	0,0	34,0	6,4
Vestfold	45	2	8	5,3	156,8	29,2
Østfold	23	4	3	1,8	96,8	17,1
Til sammen	720	71	103	58,4	2727,3	466,5

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.2.6 Jordbruk/Mat

Jordbruk/Mat	Antall prosjekt	F- prosjekt(er)	FoU- samarbeid	Budsjettert FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjettert skattefradrag (mill. kr)
Akershus	18	2	4	2,7	48,2	8,7
Aust-Agder	2	0	0	0,2	2,5	0,3
Buskerud	16	4	5	1,8	29,9	5,0
Finnmark	4	0	0	0,0	25,1	4,9
Hedmark	16	8	10	7,5	49,3	9,2
Hordaland	19	4	8	2,5	56,0	10,0
Møre og Romsdal	10	2	3	3,3	27,2	4,8
Nordland	7	1	0	0,0	12,3	2,6
Nord-Trøndelag	5	0	3	0,0	17,7	3,5
Oppland	16	4	5	1,9	30,8	5,3
Oslo	31	8	18	12,2	101,4	16,2
Rogaland	23	3	6	2,3	53,9	10,2
Sogn og Fjordane	7	2	1	0,6	15,0	2,9
Sør-Trøndelag	32	12	13	2,8	54,4	10,6
Telemark	7	3	4	1,3	13,8	2,6
Troms	14	1	5	0,2	33,1	7,5
Vest-Agder	7	2	1	0,1	16,7	3,3
Vestfold	15	1	2	0,1	30,4	5,9
Østfold	18	3	3	2,5	30,1	5,4
Til sammen	267	60	91	42,0	647,7	118,9

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.2.7 Kraft/Energi

Kraft/Energi	Antall prosjekt	F- prosjekt(er)	FoU- samarbeid	Budsjettert FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjettert skattefradrag (mill. kr)
Akershus	36	10	12	9,1	97,3	13,5
Aust-Agder	7	0	3	1,8	19,1	2,2
Buskerud	18	1	3	2,3	53,3	9,1
Hedmark	1	0	1	0,0	0,6	0,1
Hordaland	16	6	8	17,4	87,2	13,3
Møre og Romsdal	6	1	5	1,3	5,9	1,4
Nordland	6	1	2	2,5	32,2	6,1
Nord-Trøndelag	12	4	6	3,8	37,3	6,9
Oppland	3	1	2	0,4	4,2	0,7
Oslo	51	18	21	44,3	140,8	26,7
Rogaland	17	4	8	3,4	88,6	13,4
Sogn og Fjordane	3	0	1	0,0	7,6	1,4
Sør-Trøndelag	30	10	14	45,8	132,4	19,5
Telemark	12	1	5	1,1	30,9	5,4
Troms	5	0	1	1,4	22,6	2,6
Vest-Agder	6	2	4	6,3	26,2	4,8
Vestfold	6	0	1	0,0	21,7	4,2
Østfold	8	2	3	7,9	54,9	7,1
Til sammen	243	61	100	148,9	862,7	138,5

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.2.8 Kultur/Underholdning

Kultur/ Underholdning	Antall prosjekt	F- prosjekt(er)	FoU- samarbeid	Budsjettert FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjettert skattefradrag (mill. kr)
Akershus	13	1	2	0,0	29,9	5,9
Aust-Agder	3	1	2	0,0	3,1	0,6
Buskerud	4	1	0	0,5	12,0	2,4
Hedmark	3	1	0	0,0	5,8	1,2
Hordaland	5	0	0	0,0	13,6	2,5
Møre og Romsdal	5	1	0	0,0	14,1	2,8
Nordland	1	0	0	0,0	6,7	2,5
Nord-Trøndelag	4	0	3	0,3	6,1	1,2
Oppland	2	0	0	0,0	6,1	1,2
Oslo	39	4	4	1,7	142,0	23,8
Rogaland	1	0	0	0,0	2,6	0,5
Sogn og Fjordane	2	0	0	0,0	1,9	0,4
Sør-Trøndelag	8	0	1	0,0	24,6	4,9
Telemark	5	0	1	0,0	5,0	0,8
Troms	1	0	1	0,1	1,7	0,2
Vest-Agder	2	0	0	0,0	6,2	1,2
Vestfold	8	0	1	0,2	32,6	5,0
Østfold	2	1	0	0,0	6,9	1,4
Til sammen	108	10	15	2,6	320,7	58,6

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.2.9 Marin/Sjømat

Marin/Sjømat	Antall prosjekt	F- prosjekt(er)	FoU- samarbeid	Budsjettert FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjettert skattefradrag (mill. kr)
Akershus	16	9	10	4,0	38,9	7,1
Buskerud	1	1	1	2,8	5,0	1,0
Finnmark	27	6	19	4,6	51,7	8,6
Hedmark	1	1	1	0,0	0,4	0,1
Hordaland	82	31	42	15,3	274,1	51,3
Møre og Romsdal	125	36	50	16,8	257,0	49,4
Nordland	77	28	44	17,9	150,5	28,2
Nord-Trøndelag	28	10	17	9,0	61,5	10,2
Oppland	3	0	0	0,0	9,6	1,9
Oslo	20	15	10	7,1	44,3	7,6
Rogaland	59	27	36	43,2	210,5	37,1
Sogn og Fjordane	28	8	12	2,8	108,2	21,9
Sør-Trøndelag	69	19	37	32,5	279,3	36,3
Telemark	2	0	1	0,1	9,0	1,1
Troms	18	9	8	7,0	55,6	10,7
Vest-Agder	4	1	2	0,3	6,4	1,3
Vestfold	3	1	1	0,0	9,1	1,4
Østfold	3	2	1	1,0	9,3	1,5
Til sammen	566	204	292	164,5	1580,2	276,7

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.2.10 Maritim

Maritim	Antall prosjekt	F- prosjekt(er)	FoU- samarbeid	Budsjettert FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjettert skattefradrag (mill. kr)
Akershus	14	0	5	1,5	57,4	8,9
Aust-Agder	24	3	7	5,9	58,2	9,9
Buskerud	11	0	4	0,3	35,4	6,7
Finnmark	3	0	0	0,0	5,0	0,4
Hedmark	1	0	0	0,0	0,8	0,2
Hordaland	48	6	15	22,1	173,3	27,2
Møre og Romsdal	87	5	26	22,3	234,1	41,0
Nordland	13	1	2	0,2	16,2	3,2
Nord-Trøndelag	5	0	1	0,3	10,7	2,1
Oppland	1	0	1	1,5	5,8	1,2
Oslo	13	0	4	0,1	31,1	6,0
Rogaland	43	1	5	1,6	144,4	25,9
Sogn og Fjordane	7	0	1	0,3	10,8	1,0
Sør-Trøndelag	24	0	6	1,0	49,1	9,3
Telemark	10	0	4	2,3	28,4	4,9
Troms	7	1	2	0,8	20,9	4,0
Vest-Agder	9	0	4	0,1	41,4	5,3
Vestfold	35	3	10	3,5	115,0	21,5
Østfold	10	1	4	2,4	34,3	6,3
Til sammen	365	21	101	66,1	1072,1	185,1

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.2.11 Metall

Metall	Antall prosjekt	F- prosjekt(er)	FoU- samarbeid	Budsjettert FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjettert skattefradrag (mill. kr)
Akershus	7	4	4	3,0	15,9	2,6
Buskerud	5	1	3	6,5	26,2	4,9
Hedmark	4	1	4	5,1	11,4	2,1
Hordaland	3	1	2	0,8	9,8	1,8
Møre og Romsdal	7	0	1	0,7	10,7	2,0
Nordland	5	2	2	2,4	17,7	3,2
Nord-Trøndelag	2	0	0	0,0	0,6	0,1
Oppland	10	2	7	14,0	57,5	10,8
Oslo	10	5	7	16,7	99,2	9,5
Rogaland	5	1	3	4,5	22,8	3,6
Sogn og Fjordane	7	1	0	0,0	11,6	2,1
Sør-Trøndelag	4	0	2	0,0	3,9	0,7
Telemark	4	1	2	2,5	16,1	2,1
Troms	2	1	1	0,4	1,6	0,3
Vest-Agder	16	4	9	11,3	148,7	15,5
Vestfold	1	0	0	0,0	2,1	0,4
Østfold	1	0	0	0,0	1,3	0,3
Til sammen	93	24	47	67,9	457,3	62,1

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.2.12 Miljø

Miljø	Antall prosjekt	F- prosjekt(er)	FoU- samarbeid	Budsjettert FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjettert skattefradrag (mill. kr)
Akershus	19	4	9	1,9	68,0	12,0
Aust-Agder	2	0	0	0,0	13,0	2,3
Buskerud	16	3	8	2,6	39,3	8,0
Finnmark	1	0	0	0,0	1,2	0,2
Hedmark	3	0	2	0,0	4,6	0,9
Hordaland	12	2	1	1,1	43,2	8,6
Møre og Romsdal	6	2	3	4,5	19,1	3,8
Nordland	4	1	2	1,9	14,7	2,8
Nord-Trøndelag	10	4	4	8,4	27,1	4,7
Oppland	1	0	1	0,0	5,7	1,1
Oslo	34	11	8	6,6	111,3	18,3
Rogaland	10	2	2	0,0	28,8	5,5
Sogn og Fjordane	2	0	1	0,0	5,3	1,1
Sør-Trøndelag	9	5	4	29,9	66,4	5,1
Telemark	3	0	1	0,0	3,6	0,4
Troms	9	2	1	2,2	19,7	4,6
Vest-Agder	3	1	3	0,7	4,1	0,7
Vestfold	14	3	7	7,3	47,4	7,8
Østfold	7	2	3	3,8	28,3	4,3
Til sammen	165	42	60	70,8	550,6	92,3

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.2.13 Olje/Gass

Olje/Gass	Antall prosjekt	F-prosjekt(er)	FoU-samarbeid	Budsjettert FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjettert skattefradrag (mill. kr)
Akershus	51	7	10	22,3	360,1	30,3
Aust-Agder	4	0	1	0,0	19,0	3,3
Buskerud	17	0	4	0,2	49,0	7,0
Hedmark	2	0	0	0,0	2,1	0,4
Hordaland	96	8	28	34,2	333,6	61,4
Møre og Romsdal	24	1	6	1,3	63,9	10,9
Nordland	8	0	1	0,5	14,8	3,0
Nord-Trøndelag	11	0	7	0,6	26,1	5,0
Oslo	49	8	15	22,2	328,8	47,9
Rogaland	178	15	48	66,9	926,0	125,4
Sogn og Fjordane	12	1	1	0,0	49,9	9,5
Sør-Trøndelag	59	11	24	44,9	337,2	42,5
Telemark	13	4	7	2,1	83,8	8,2
Troms	9	1	3	0,7	14,3	2,0
Vest-Agder	34	0	4	1,6	89,8	15,6
Vestfold	14	0	6	2,5	35,9	7,3
Østfold	10	2	2	1,3	12,2	1,9
Til sammen	591	58	167	201,2	2746,4	381,7

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.2.14 Reiseliv/Turisme

Reiseliv/Turisme	Antall prosjekt	F-prosjekt(er)	FoU-samarbeid	Budsjettert FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjettert skattefradrag (mill. kr)
Akershus	3	1	0	0,0	4,3	0,9
Buskerud	3	0	1	0,0	9,0	1,6
Finnmark	2	0	0	0,0	7,1	1,3
Hedmark	3	1	0	0,0	2,2	0,5
Hordaland	3	0	0	0,0	14,4	2,9
Møre og Romsdal	2	0	0	0,0	0,8	0,2
Nordland	5	4	3	0,7	16,2	3,2
Nord-Trøndelag	2	0	2	0,5	2,6	0,6
Oppland	1	1	0	0,0	1,4	0,3
Oslo	9	0	1	0,0	26,2	5,2
Rogaland	3	1	1	0,4	18,3	3,2
Sogn og Fjordane	1	0	0	0,0	5,5	1,1
Sør-Trøndelag	3	0	0	0,0	5,4	1,1
Telemark	2	0	1	0,0	3,2	0,6
Troms	2	1	1	0,0	1,0	0,2
Vest-Agder	3	1	1	0,1	4,2	0,9
Østfold	1	0	0	0,0	0,1	0,0
Til sammen	48	10	11	1,7	121,7	23,7

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.2.15 Skog/Tre

Skog/Tre	Antall prosjekt	F-prosjekt(er)	FoU-samarbeid	Budsjettert FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjettert skattefradrag (mill. kr)
Akershus	4	1	2	3,1	21,8	4,6
Aust-Agder	1	0	1	0,2	5,4	1,1
Buskerud	5	0	1	0,0	9,6	1,9
Hedmark	3	0	1	0,0	7,5	1,0
Hordaland	1	0	0	0,0	4,4	0,9
Møre og Romsdal	1	0	0	0,0	3,0	0,6
Nord-Trøndelag	4	0	3	1,0	17,9	2,9
Oppland	4	0	2	1,0	7,1	1,4
Oslo	3	2	2	1,0	11,4	2,1
Rogaland	1	0	0	0,0	0,7	0,1
Sør-Trøndelag	4	0	2	0,0	11,3	2,4
Telemark	2	1	2	0,8	5,3	0,9
Vest-Agder	6	0	3	0,9	6,8	1,3
Vestfold	3	0	2	0,1	1,0	0,2
Østfold	1	0	1	0,0	0,1	0,0
Til sammen	43	4	22	8,1	113,3	21,4

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.3 Kvinneandel ledere – aktive prosjekter

7.2.16 Transport

Transport	Antall prosjekt	F-prosjekt(er)	FoU-samarbeid	Budsjettert FoU (mill. kr)	Budsjetterte kostnader (mill. kr)	Budsjettert skattefradrag (mill. kr)
Akershus	17	0	1	0,0	76,9	15,4
Aust-Agder	2	0	1	0,3	8,0	1,5
Buskerud	9	0	0	0,0	22,1	4,4
Hedmark	5	0	3	0,6	7,9	1,3
Hordaland	7	0	2	2,2	46,2	6,1
Møre og Romsdal	7	0	0	0,0	9,0	1,7
Nordland	5	0	3	0,1	13,1	2,7
Nord-Trøndelag	5	0	0	0,1	6,5	1,3
Oppland	3	0	3	0,0	16,5	2,8
Oslo	34	3	5	3,4	98,9	17,7
Rogaland	8	0	0	0,0	15,0	2,8
Sogn og Fjordane	4	0	1	0,1	4,6	0,9
Sør-Trøndelag	16	1	5	0,0	47,9	9,6
Telemark	3	0	0	0,0	3,9	0,8
Troms	1	0	0	0,0	0,3	0,1
Vest-Agder	4	0	2	0,1	10,8	2,2
Vestfold	18	0	3	2,9	52,4	8,2
Østfold	6	0	1	0,3	11,3	2,2
Til sammen	154	4	30	10,2	451,1	81,7

F-prosjekt(er) = prosjekter klassifisert som industriell forskning. FoU-samarbeid = prosjekter med planlagt FoU-innkjøp.

7.3.1 Sektorvis fordeling

Sektor	Antall aktive prosjekt	Antall prosjekter med kvinnelig daglig leder	% andel med kvinnelig daglig leder	Antall prosjekter med kvinnelig prosjektleder	% andel med kvinnelig prosjektleder	Antall prosjekter med kvinnelig daglig leder eller prosjektansvarlig	% andel med kvinnelig daglig leder eller prosjektleder
Administrasjon	200	12	6,0 %	20	10,0 %	25	12,5 %
Annet	516	49	9,5 %	68	13,2 %	87	16,9 %
Bygg/anlegg	319	15	4,7 %	32	10,0 %	39	12,2 %
Helse	423	87	20,6 %	109	25,8 %	145	34,3 %
IKT	720	44	6,1 %	51	7,1 %	75	10,4 %
Jordbruk/mat	267	20	7,5 %	47	17,6 %	56	21,0 %
Kraft/energi	243	11	4,5 %	22	9,1 %	30	12,3 %
Kultur	108	10	9,3 %	12	11,1 %	17	15,7 %
Marin/sjømat	566	33	5,8 %	82	14,5 %	100	17,7 %
Maritim	365	16	4,4 %	17	4,7 %	30	8,2 %
Metall	93	4	4,3 %	8	8,6 %	11	11,8 %
Miljø	165	21	12,7 %	19	11,5 %	36	21,8 %
Olje/gass	591	20	3,4 %	35	5,9 %	47	8,0 %
Reiseliv/turisme	48	10	20,8 %	3	6,3 %	11	22,9 %
Skog/tre	43	0	0,0 %	3	7,0 %	3	7,0 %
Transport	154	4	2,6 %	5	3,2 %	8	5,2 %
Totalsum	4821	356	7,4 %	533	11,1 %	720	14,9 %

7.3.2 Fylkesvis fordeling

Fylke	Antall aktive prosjekter	Antall prosjekter med kvinnelig daglig leder	% andel med kvinnelig daglig leder	Antall prosjekter med kvinnelig prosjektleder	% andel med kvinnelig prosjektleder	Antall prosjekter med kvinnelig daglig leder eller prosjektansvarlig	% andel med kvinnelig daglig leder eller prosjektleder
Akershus	493	39	7,9 %	53	10,8 %	74	15,0 %
Aust-Agder	93	5	5,4 %	8	8,6 %	9	9,7 %
Buskerud	224	15	6,7 %	32	14,3 %	40	17,9 %
Finnmark	41	4	9,8 %	2	4,9 %	5	12,2 %
Hedmark	79	6	7,6 %	9	11,4 %	13	16,5 %
Hordaland	462	33	7,1 %	46	10,0 %	69	14,9 %
Møre og Romsdal	374	21	5,6 %	33	8,8 %	41	11,0 %
Nordland	178	13	7,3 %	29	16,3 %	35	19,7 %
Nord-Trøndelag	126	10	7,9 %	24	19,0 %	25	19,8 %
Oppland	88	4	4,5 %	5	5,7 %	7	8,0 %
Oslo	922	92	10,0 %	125	13,6 %	177	19,2 %
Rogaland	468	24	5,1 %	21	4,5 %	34	7,3 %
Sogn og Fjordane	100	11	11,0 %	11	11,0 %	16	16,0 %
Sør-Trøndelag	450	33	7,3 %	62	13,8 %	78	17,3 %
Telemark	110	8	7,3 %	12	10,9 %	18	16,4 %
Troms	129	13	10,1 %	15	11,6 %	20	15,5 %
Vest-Agder	135	10	7,4 %	12	8,9 %	17	12,6 %
Vestfold	207	8	3,9 %	23	11,1 %	27	13,0 %
Østfold	142	7	4,9 %	11	7,7 %	15	10,6 %
Totalsum	4821	356	7,4 %	533	11,1 %	720	14,9 %

Publikasjonen kan bestilles på
www.forskningsradet.no/publikasjoner

Norges forskningsråd
Drammensveien 288
Postboks 564, 1327 Lysaker
N0-0283 Oslo

Telefon: +47 22 03 70 00
post@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no

April 2015
ISBN 978-82-12-03418-1 (trykk)
ISBN 978-82-12-03419-8 (pdf)

Opplag: 450
Trykk: 07 Gruppen AS